

Sytuacja demograficzna województwa małopolskiego w 2018 r.

Sytuacja demograficzna województwa małopolskiego w 2018 r.

Demographic situation of Małopolskie Voivodship in 2018

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Krakowie, Oddział w Tarnowie
Statistical Office in Kraków, Branch in Tarnów

pod kierunkiem

supervised by

Agnieszki Szlubowskiej

Zespół autorski

Editorial team

Elżbieta Niemiec (opracowanie analityczne), Anna Stawarz (opracowanie tabelaryczne)

Prace redakcyjne

Editorial work

Izabela Kamińska, Elżbieta Niemiec

Tłumaczenie

Translation

Anna Dziedzic, Marcin Łacic

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Urszula Nieboga, Elżbieta Niemiec, Anna Nowak

Opracowanie graficzne okładki

Graphic design of the cover

Magdalena Koziak-Podsiadło

ISSN 2545-2657

Publikacja dostępna na stronie

Publications available on website

<http://krakow.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu kolejną edycję publikacji pt. *Sytuacja demograficzna województwa małopolskiego w 2018 r.* opracowaną przez zespół pracowników Urzędu Statystycznego w Krakowie w serii wydawniczej Analizy statystyczne.

Zakres tematyczny oraz forma prezentacji danych jest kontynuacją wydawanych co roku publikacji pt. *Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie małopolskim*, co umożliwia analizę zjawisk demograficznych zachodzących w regionie w ciągu ostatnich kilkunastu lat.

Zaprezentowane w opracowaniu procesy demograficzne opatrzone komentarzem analitycznym zostały przedstawione w podziale na podregiony, powiaty i gminy województwa małopolskiego.

Dodatkowym uzupełnieniem tegorocznej edycji publikacji jest prezentacja danych z wykorzystaniem współczynnika koncentracji przestrzennej ludności oraz stopnia urbanizacji zdefiniowanego przez Eurostat (Degree of Urbanisation – DEGURBA). Ponadto w związku ze wzrostem populacji seniorów analizy dotyczące problematyki starzenia społeczeństwa rozszerzono o problematykę tzw. podwójnego starzenia się ludności, ponadto szczegółowo opisano grupę ludności w wieku 75 lat i więcej.

Przekazując Państwu niniejszą publikację, pragnę wyrazić podziękowanie wszystkim osobom i instytucjom za przekazane dane i cenne wskazówki, które wpłynęły na wzbogacenie jej treści. Wyrażam również nadzieję, że opracowanie będzie stanowiło użyteczne źródło wiedzy i będzie podstawą w podejmowaniu decyzji strategicznych dla wszystkich zainteresowanych sytuacją demograficzną województwa małopolskiego.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Krakowie

Agnieszka Szlubowska

Kraków, lipiec 2019 r.

Preface

I present you the next edition of the publication untitled *Demographic situation of Małopolskie Voivodship in 2018* elaborated by a team of employees of the Statistical Office in Kraków in the publishing series of Statistical analyses.

The thematic scope and form of data presentation is a continuation of yearly published publications untitled *Population, vital statistics and migration in Małopolskie Voivodship*, which enables analysis of demographic phenomena occurring in the region over the last several years.

Demographic processes depicted in the elaboration provided with analytical commentary were presented in division by subregions, powiats and gminas of Małopolskie Voivodship.

An additional complement to this year's edition is the presentation of data using the spatial concentration coefficient of the population and the degree of urbanization defined by Eurostat (Degree of Urbanization – DEGURBA). In addition, due to an increase in the population of seniors, the analysis regarding the ageing of society was extended to include the so-called double population ageing, furthermore a group of people aged 75 and more is described in detail.

Presenting you this publication, I would like to thank all persons and institutions for provided data and valuable advice which contributed to the enrichment of its content. I also hope that the study will be a useful source of knowledge and will be the basis for making strategic decisions for all those interested in the demographic situation of Małopolskie Voivodship.

Director
of the Statistical Office
in Kraków

Agnieszka Szlubowska

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	11
Symbols. Main abbreviations	
Wstęp	13
Introduction	
Synteza	14
Executive summary	16
Rozdział 1. Stan ludności i jej rozmieszczenie w układzie terytorialnym	18
Chapter 1. Size of population and its structure in territorial layout	
Rozdział 2. Struktury ludności	27
Chapter 2. Structures of population	
2.1. Struktura według płci	27
2.1. Structure by sex	
2.2. Struktura według ekonomicznych grup wieku	28
2.2. Structure by economic age groups	
2.3. Struktura według edukacyjnych grup wieku	41
2.3. Structure by educational age groups	
Rozdział 3. Ruch naturalny ludności	45
Chapter 3. Vital statistics of population	
3.1. Przyrost naturalny	45
3.1. Natural increase	
3.2. Urodzenia i dzietność kobiet	48
3.2. Births and female fertility	
3.3. Umieralność	53
3.3. Mortality	
3.4. Trwanie życia	58
3.4. Life expectancy	
3.5. Małżeństwa, rozwody i separacje	59
3.5. Marriages, divorces and separations	
Rozdział 4. Migracje	67
Chapter 4. Migration	
4.1. Migracje wewnętrzne stałe	69
4.1. Permanent internal migration	
4.2. Migracje zagraniczne	70
4.2. International migration	
4.3. Osoby zameldowane na pobyt czasowy oraz mieszkańcy czasowo nieobecni	73
4.3. Persons registered temporarily and residents temporarily absent	
Uwagi metodologiczne	77
Methodological notes	82

Spis tablic załączonych w formacie Excel

List of tables presented in Excel format

Tablica I.	Ludność, ruch naturalny i saldo migracji według województw w 2018 r.
Table I.	Population, vital statistics and net migration by voivodships in 2018
Tablica II.	Ludność
Table II.	Population
Tablica III.	Ruch naturalny ludności
Table III.	Vital statistics of population
Tablica IV.	Migracje ludności
Table IV.	Migration of population
Tablica V.	Wybrane dane demograficzne o województwie małopolskim i podregionach na tle kraju
Table V.	Selected demographic data regarding Małopolskie Voivodship, subregions and the country
Tablica 1.	Ludność według płci, grup wieku w 2018 r.
Table 1.	Population by sex, age groups in 2018
Tablica 2.	Ruch naturalny ludności w 2018 r.
Table 2.	Vital statistics of population in 2018
Tablica 3.	Rozwody i separacje orzeczone w 2018 r.
Table 3.	Divorces and separations adjudicated in 2018
Tablica 4.	Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2018 r.
Table 4.	Internal and international migration of population for permanent residence in 2018
Tablica 5.	Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały według kierunków w 2018 r.
Table 5.	Internal and international migration of population for permanent residence by directions in 2018
Tablica 6.	Migracje wewnętrzne ludności na pobyt czasowy ponad 3 miesiące w 2018 r.
Table 6.	Internal migration of population for temporary stay above 3 months in 2018
Tablica 7.	Lokaty powiatów i gmin według podstawowych wskaźników demograficznych w 2017 r.
Table 7.	Positions of powiats and gminas by basic demographic rates in 2017
Tablica 8.	Lokaty powiatów i gmin według podstawowych wskaźników demograficznych w 2018 r.
Table 8.	Positions of powiats and gminas by basic demographic rates in 2018

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Roczny przyrost rzeczywisty, przyrost naturalny i saldo migracji stałej według miejsca zamieszkania w 2018 r.	18
Chart 1. Annual real increase, natural increase and permanent net migration by the place of residence in 2018	
Wykres 2. Dynamika liczby ludności według powiatów w 2018 r.	19
Chart 2. Dynamics of population number by powiats in 2018	
Wykres 3. Gęstość zaludnienia według powiatów w 2018 r.	21
Chart 3. Density of population by powiats in 2018	
Wykres 4. Dynamika liczby ludności według województw w 2018 r.	26
Chart 4. Dynamics of population number by voivodships in 2018	
Wykres 5. Ogólna powierzchnia województw w 2018 r.	26
Chart 5. Total area of voivodships in 2018	
Wykres 6. Gęstość zaludnienia według województw w 2018 r.	26
Chart 6. Density of population by voivodships in 2018	
Wykres 7. Współczynnik urbanizacji według województw w 2018 r.	26
Chart 7. Urbanization rate by voivodship in 2018	
Wykres 8. Różnica między liczbą kobiet a liczbą mężczyzn według wieku w 2018 r.	28
Chart 8. Difference between the number of females and the number of males by age in 2018	
Wykres 9. Mediana wieku ludności według płci i miejsca zamieszkania w 2018 r.	29
Chart 9. Median age of population by sex and the place of residence in 2018	
Wykres 10. Mediana wieku ludności według powiatów.	30
Chart 10. Median age of population by powiats	
Wykres 11. Wskaźnik starości.	32
Chart 11. Ageing ratio	
Wykres 12. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego.	32
Chart 12. Intergenerational support indicator	
Wykres 13. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego według powiatów w 2018 r.	32
Chart 13. Intergenerational support indicator by powiats in 2018	
Wykres 14. Udział liczby ludności w wieku 85 lat i więcej w liczbie ludności 65 lat i więcej.	33
Chart 14. Share of the number of population aged 85 and more in the number of population aged 65 and more	
Wykres 15. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2018 r.	34
Chart 15. Structure of population by economic age groups and the place of residence in 2018	
Wykres 16. Ludność według płci, ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2018 r.	36
Chart 16. Population by sex, economic age groups and the place of residence in 2018	
Wykres 17. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i powiatów w 2018 r.	37
Chart 17. Structure of population by economic age groups and powiats in 2018	
Wykres 18. Współczynnik obciążenia demograficznego według płci i miejsca zamieszkania w 2018 r.	38
Chart 18. Age dependency ratio by sex and the place of residence in 2018	

Wykres 19. Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów w 2018 r.	39
Chart 19. Age dependency ratio by powiats in 2018	
Wykres 20. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w 2018 r.	42
Chart 20. Structure of population by educational age groups in 2018	
Wykres 21. Dzieci w grupie wieku 0–2 lata	42
Chart 21. Children in the 0–2 age group	
Wykres 22. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w powiatach w 2018 r.	43
Chart 22. Structure of population by educational age groups in powiats in 2018	
Wykres 23. Wskaźnik starości według województw w 2018 r.	44
Chart 23. Ageing ratio by voivodships in 2018	
Wykres 24. Mediana wieku ludności według województw w 2018 r.	44
Chart 24. Median age of population by voivodships in 2018	
Wykres 25. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w województwach w 2018 r.	44
Chart 25. Structure of population by economic age groups in voivodships in 2018	
Wykres 26. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w województwach w 2018 r.	44
Chart 26. Structure of population by educational age groups in voivodships in 2018	
Wykres 27. Ruch naturalny ludności.	45
Chart 27. Vital statistics of population	
Wykres 28. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności według powiatów w 2018 r.	46
Chart 28. Natural increase per 1 thousand population by powiats in 2018	
Wykres 29. Współczynnik dynamiki demograficznej według powiatów w 2018 r.	47
Chart 29. Demographic dynamics rate by powiats in 2018	
Wykres 30. Urodzenia żywe na 1 tys. ludności według powiatów w 2018 r.	48
Chart 30. Live births per 1 thousand population by powiats in 2018	
Wykres 31. Współczynnik płodności	50
Chart 31. Female fertility rate	
Wykres 32. Współczynnik płodności według powiatów w 2018 r.	51
Chart 32. Female fertility rate by powiats in 2018	
Wykres 33. Współczynnik dzietności ogólnej.	52
Chart 33. Total fertility rate	
Wykres 34. Współczynnik dzietności ogólnej według powiatów w 2018 r.	52
Chart 34. Total fertility rate by powiats in 2018	
Wykres 35. Zgony na 1 tys. ludności według powiatów w 2018 r.	53
Chart 35. Deaths per 1 thousand population by powiats in 2018	
Wykres 36. Struktura zgonów według przyczyn w 2017 r.	55
Chart 36. Structure of deaths by causes in 2017	
Wykres 37. Zgony z powodu wybranych chorób układu krążenia	56
Chart 37. Deaths caused by selected diseases of the circulatory system	
Wykres 38. Zgony z powodu wybranych chorób nowotworowych	57
Chart 38. Deaths caused by selected neoplasms	
Wykres 39. Przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet	58
Chart 39. Life expectancy of males and females	
Wykres 40. Przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet w podregionach w 2018 r.	59
Chart 40. Life expectancy of males and females in subregions in 2018	

Wykres 41. Małżeństwa i rozwody	60
Chart 41. Marriages and divorces	
Wykres 42. Małżeństwa na 1 tys. ludności według powiatów w 2018 r.	60
Chart 42. Marriages per 1 thousand population by powiats in 2018	
Wykres 43. Struktura małżeństw według rodzaju i miejsca zamieszkania w 2018 r.	61
Chart 43. Structure of marriages by type and the place of residence in 2018	
Wykres 44. Struktura nowożeńców według płci i wieku w 2018 r.	62
Chart 44. Structure of newlyweds by sex and age in 2018	
Wykres 45. Struktura nowożeńców według płci i poziomu wykształcenia w 2018 r.	62
Chart 45. Structure of newlyweds by sex and educational level in 2018	
Wykres 46. Rozwody na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej według powiatów w 2018 r.	63
Chart 46. Divorces per 1 thousand population aged 20 years and more by powiats in 2018	
Wykres 47. Struktura rozwiedzionych według płci i wieku w momencie wniesienia powództwa w 2018 r.	64
Chart 47. Structure of divorced by sex and age at the moment of filing petition in 2018	
Wykres 48. Struktura rozwiedzionych według płci i poziomu wykształcenia w 2018 r.	64
Chart 48. Structure of divorced by sex and educational level in 2018	
Wykres 49. Struktura rozwodów według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie w 2018 r.	65
Chart 49. Structure of divorces by the number of underage children in the marriage in 2018	
Wykres 50. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności według województw w 2018 r.	66
Chart 50. Natural increase per 1 thousand population by voivodships in 2018	
Wykres 51. Współczynnik dzietności według województw w 2018 r.	66
Chart 51. Total fertility rate by voivodships in 2018	
Wykres 52. Małżeństwa na 1 tys. ludności według województw w 2018 r.	66
Chart 52. Marriages per 1 thousand population by voivodships in 2018	
Wykres 53. Rozwody na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej według województw w 2018 r.	66
Chart 53. Divorces per 1 thousand population aged 20 years and more by voivodships in 2018	
Wykres 54. Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności według powiatów w 2018 r.	68
Chart 54. Net permanent migration per 1 thousand population by powiats in 2018	
Wykres 55. Migracje wewnętrzne ludności	69
Chart 55. Internal migration of population	
Wykres 56. Migracje zagraniczne ludności	71
Chart 56. International migration of population	
Wykres 57. Migracje zagraniczne ludności według miejsca zamieszkania	71
Chart 57. International migration of population by the place of residence	
Wykres 58. Saldo migracji czasowej	73
Chart 58. Net temporary migration	
Wykres 59. Saldo migracji czasowej według powiatów w 2018 r.	74
Chart 59. Net temporary migration by powiats in 2018	
Wykres 60. Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności według województw w 2018 r.	76
Chart 60. Net permanent migration per 1 thousand population by voivodships in 2018	
Wykres 61. Saldo migracji czasowej na 1 tys. ludności według województw w 2018 r.	76
Chart 61. Net temporary migration per 1 thousand population by voivodships in 2018	

Spis rysunków

List of figures

	Str. Page
Rysunek 1. Kierunki migracji na pobyt stały według kontynentów w 2018 r.	72
Figure 1. Directions of migration for permanent residence by continents in 2018	
Rysunek 2. Kierunki migracji na pobyt stały według wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej w 2018 r.	72
Figure 2. Directions of migration for permanent residence by selected member states of the European Union in 2018	

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Typologia demograficzna powiatów według Webba w 2018 r.	23
Map 1. Demographic typology of powiats according to Webb in 2018	
Mapa 2. Typologia demograficzna gmin według Webba w 2018 r.	24
Map 2. Demographic typology of gminas according to Webb in 2018	
Mapa 3. Mediana wieku ludności według gmin w 2018 r.	31
Map 3. Median age of population by gminas in 2018	
Mapa 4. Klasyfikacja powiatów według ekonomicznych grup wieku – Trójkąt Osanna w 2018 r. ...	40
Map 4. Classification of powiats by economic age groups – Osanna Triangle in 2018	
Mapa 5. Klasyfikacja gmin według ekonomicznych grup wieku – Trójkąt Osanna w 2018 r.	41
Map 5. Classification of gminas by economic age groups – Osanna Triangle in 2018	
Mapa 6. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności według gmin w 2018 r.	47
Map 6. Natural increase per 1 thousand population by gminas in 2018	
Mapa 7. Urodzenia żywe na 1 tys. ludności według gmin w 2018 r.	49
Map 7. Live births per 1 thousand population by gminas in 2018	
Mapa 8. Zgony na 1 tys. ludności według gmin w 2018 r.	54
Map 8. Deaths per 1 thousand population by gminas in 2018	
Mapa 9. Małżeństwa na 1 tys. ludności według gmin w 2018 r.	61
Map 9. Marriages per 1 thousand population by gminas in 2018	
Mapa 10. Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności według gmin w 2018 r.	68
Map 10. Net permanent migration per 1 thousand population by gminas in 2018	
Mapa 11. Zameldowania ludności na pobyt stały z innych województw w 2018 r.	70
Map 11. Registrations of population for permanent residence from other voivodships in 2018	
Mapa 12. Wymeldowania ludności na pobyt stały do innych województw w 2018 r.	70
Map 12. Deregistrations of population for permanent residence to other voivodships in 2018	
Mapa 13. Dynamika liczby ludności zameldowanej na pobyt czasowy według gmin w 2018 r.	75
Map 13. Dynamics of population number registered for temporary stay by gminas in 2018	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych data not available or not reliable
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe not applicable
„W tym” "Of which"	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
m.	gmina miejska urban gmina
gm. w.	gmina wiejska rural gmina
gm. m.-w.	gmina miejsko-wiejska urban-rural gmina
pow.	powiat powiat
woj.	województwo voivodship
pp.	punkt promilowy promile point
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
poz.	pozycja
tabl.	tablica table
ust.	ustęp
Dz. U.	Dziennik Ustaw
r.	rok
cd. cont.	ciąg dalszy continued

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
dok. cont.	dokończenie continued
nr (Nr) No.	numer number
PESEL	Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności Universal Electronic System for Registration of the Population
TERYT	Krajowy Rejestr Urzędowy Podziału Terytorialnego Kraju National Official Register of the Territorial Division of the Country
KTS	System Kodowania Jednostek Terytorialnych i Statystycznych Coding system for Territorial and Statistical Units
NUTS	Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych Classification of Territorial Units for Statistical Purposes

Wstęp

Introduction

W niniejszej publikacji przedstawiono sytuację demograficzną województwa małopolskiego w 2018 r.

Opracowanie składa się z syntezy i czterech rozdziałów. Elementem ułatwiającym analizę opisywanych zjawisk są zamieszczone w komentarzach analitycznych graficzne ujęcia danych. Integralną część publikacji stanowią tablice statystyczne zamieszczone w formacie Excel.

W syntezie zawarto opis podstawowych tendencji charakteryzujących demografię województwa małopolskiego.

W rozdziale I zaprezentowano stan ludności i jej rozmieszczenie w układzie terytorialnym – wykorzystano m.in. miarę koncentracji (nierównomierności) rozmieszczenia ludności według Giniego, a także dzięki zastosowaniu stopnia urbanizacji DEGURBA (Degree of Urbanization) wskazano skupiska o wysokiej gęstości zaludnienia, obszary pośrednie i słabo zaludnione. Zastosowana typologia według J.W. Webba pozwoliła na zakwalifikowanie województwa, powiatów oraz gmin do aktywnych, bądź nieaktywnych demograficznie.

W rozdziale II przedstawiono struktury ludności według płci, ekonomicznych i edukacyjnych grup wieku. Opisano potwierdzony licznymi wskaźnikami proces starzenia się mieszkańców, w tym scharakteryzowano podwójne starzenie się ludności (double ageing). Nawiązano także do programu Ministerstwa Pracy, Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka 75+” wykazując liczbę osób w tym wieku według gmin województwa małopolskiego. Zgodnie z typologią demograficzną trójkąta Osanna, dokonano także kwalifikacji województwa, powiatów i gmin do trzech typów demograficznych: młodość, stabilizacja i starość demograficzna.

Kolejny rozdział zawiera analizę zmian w ruchu naturalnym. Szczegółowo opisano przyrost naturalny, tematykę urodzeń rozszerzono o opis płodności i dzietności kobiet. W podrozdziale „Umieralność” podano najczęstsze przyczyny zgonów mieszkańców, a przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet przedstawiono według podregionów. Związki małżeńskie i rozwody ujęto w różnych układach strukturalnych. W każdym z tematów uwzględniono współczynniki natężenia.

W rozdziale IV omówiono zmiany w ruchu wędrownym ludności na pobyt stały i czasowy, a także wskazano kierunki migracji zagranicznych na pobyt stały według kontynentów oraz wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej.

W końcowej części opracowania zamieszczono podstawowe uwagi metodologiczne i pojęcia statystyczne.

Źródła danych do opracowania niniejszej publikacji stanowiły:

- bilanse stanu i struktury ludności na terenie gminy, które sporządzane są dla okresów międzypisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego, przy uwzględnieniu: urodzeń i zgonów, migracji ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy na pobyt stały oraz czasowy) oraz zmian w podziale administracyjnym kraju;
- rejestry Ministerstwa Cyfryzacji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz czasowy;
- sprawozdawczość urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach;
- baza Eurostatu – o stopniach DEGURBA (Degree of Urbanization).

Synteza

W 2018 r., pomimo niekorzystnych prognoz demograficznych przewidujących ubytek ludności, odnotowano w województwie małopolskim wzrost liczby ludności.

Utrzymywała się przewaga liczby urodzeń żywych nad liczbą zgonów, co przełożyło się na dodatni przyrost naturalny, a nadwyżka liczby zameldowań nad wymeldowaniami spowodowała dodatnie saldo migracji stałej. Ponadto więcej par zawarło związek małżeński, orzeczono mniej separacji, a także spadła liczba zgonów niemowląt.

Zgodnie z klasyfikacją J.W. Webba województwo małopolskie jest aktywne demograficznie. Uzyskany typ C potwierdzony został przez dodatni przyrost naturalny niższy od dodatniego salda migracji.

Młodość demograficzną (typ III) województwa potwierdziła typologia trójkąta Osanna uwzględniająca strukturę ekonomicznych grup wieku. W analizowanym roku udział dzieci i młodzieży w wieku poniżej 18 lat był większy od przeciętnego w Polsce o 0,9 p. proc. i wynosił 19,0%, udział ludności w wieku 18–64 lat był większy o 0,01 p. proc. i wynosił 64,4%, natomiast udział ludności w wieku 65 lat i więcej był mniejszy o 0,9 p. proc. od średniego w kraju i wynosił 16,6%.

W regionie w końcu 2018 r. zamieszkiwało około 3401 tys. osób. Stanowili oni 8,9% ogólnej liczby ludności Polski. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba ludności województwa zwiększyła się o 0,3%.

Gęstość zaludnienia w końcu 2018 r. wyniosła 224 osoby. Wskaźnik ten wykazywał duże zróżnicowanie przestrzenne – najwyższy notowano w Krakowie (2359 osób/km²), a najniższy w powiecie miechowskim (73 osoby/km²).

Pod względem płci, większość, tj. 51,5% populacji stanowiły kobiety. Współczynnik feminizacji ukształtował się na poziomie analogicznym jak w 2017 r. i wynosił 106. Przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn wystąpiła w 21 powiatach. Najwyższą dysproporcję płci, przewyższającą średnią w województwie, odnotowano w Krakowie, gdzie współczynnik feminizacji wynosił 114. Podobnie jak w poprzednim roku wyjątek stanowił powiat limanowski, w którym odnotowano o 151 mężczyzn więcej niż kobiet (wskaźnik maskulinizacji wyniósł 100,2 mężczyzn).

Obserwowana w ciągu ostatnich lat tendencja wzrostu mediany wieku oraz wskaźników starości i wsparcia międzypokoleniowego w dalszym ciągu potwierdzała proces starzenia się mieszkańców województwa małopolskiego.

Na koniec 2018 r. mediana wieku wyniosła 39,7 lat. Statystyczny mieszkaniec województwa małopolskiego był o 1 rok i 3 miesiące młodszy od mieszkańca Polski. W województwie statystyczny mężczyzna był młodszy od kobiety o 2 lata i 9 miesięcy. Podobnie jak w roku poprzednim, najmłodszy mieszkaniec województwa małopolskiego mieszkali w powiecie limanowskim, gdzie mediana wieku wyniosła 35,8 lat, a najstarsi w Tarnowie – mediana 43,6 lata.

W końcu 2018 r. wskaźnik starości wynosił 104 osoby w wieku 65 lat i więcej na 100 dzieci w wieku 0–14 lat, tj. o blisko 2 osoby więcej niż w 2017 r. Wartość poniżej 100 (więcej dzieci niż osób starszych) obserwowano w 12 powiatach, w tym najniższy wskaźnik wystąpił w powiecie nowosądeckim (67 osób). W 10 powiatach wskaźnik ten osiągnął wartość powyżej 100 osób, w tym najwyższy odnotowano w Tarnowie (161 osób).

Na określenie potrzeb związanych m.in. z opieką społeczną i ochroną zdrowia pozwala wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego. W 2018 r. wskaźnik ten wynosił 11 osób. Oznacza to, że 11 osób w wieku 85 lat i więcej przypadało na 100 osób w wieku 50–64 lata, wobec 10 osób w 2017 r. Obserwowano duże zróżnicowanie przestrzenne omawianego wskaźnika – najniższą wartość osiągnął w powiecie myślenickim (9 osób), a najwyższą w Krakowie (14 osób).

W końcu 2018 r. liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wyniosła 645,2 tys. osób i w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 0,4%. Udział tej grupy ekonomicznej w ogólnej zbiorowości był o 0,1 p. proc. wyższy niż w 2017 r. i wynosił 19,0%.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w końcu 2018 r. wynosiła 2075,2 tys. osób i zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,5%. Udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności wynosił 61,0%.

W dalszym ciągu obserwowano wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. W końcu analizowanego okresu grupa ta liczyła 680,2 tys. osób i w porównaniu z 2017 r. wzrosła o 2,6%. Udział omawianej grupy w ogólnej liczbie ludności w końcu 2018 r. wynosił 20,0%.

Relację pomiędzy liczbą ludności będącą w wieku nieprodukcyjnym a liczbą ludności w wieku produkcyjnym odzwierciedla współczynnik obciążenia demograficznego. W 2018 r. w województwie małopolskim jego wartość była niższa o 1 osobę niż w kraju i wynosiła 64 osoby. Wśród powiatów, wartość tego współczynnika była zróżnicowana i wahała się od 57 osób w powiecie dąbrowskim do 69 osób w powiecie miechowskim.

W omawianym roku dodatni przyrost naturalny spowodowany był przewagą liczby urodzeń nad liczbą zgonów i wynosił 5,4 tys. osób. Współczynnik przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności był również dodatni i wynosił 1,6 wobec plus 1,9 w 2017 r. Wśród powiatów najwyższy poziom współczynnika przyrostu naturalnego odnotowano w powiecie nowosądeckim – plus 5,4‰, a najniższy w powiecie miechowskim – minus 4,7‰.

W 2018 r. zarejestrowano 37,9 tys. urodzeń żywych (spadek o 0,8% w stosunku do 2017 r.). Współczynnik urodzeń na 1 tys. ludności wynosił 11,2. Najwyższa wartość współczynnika urodzeń wystąpiła w powiecie nowosądeckim – 13,3‰, a najniższą odnotowano w Tarnowie – 8,6‰.

Współczynnik dzietności kobiet był wyższy niż w 2017 r. (1,50 wobec 1,49), lecz w dalszym ciągu nie gwarantował prostej zastępowalności pokoleń. W 2018 r., najwyższe współczynniki dzietności odnotowano w powiecie nowosądeckim – 1,75, a najniższy wystąpił w Tarnowie – 1,26.

W 2018 r. zarejestrowano 32,5 tys. zgonów, tj. o 1,9% więcej niż w 2017 r. Współczynnik zgonów na 1 tys. ludności wynosił 9,6. Najniższą wartość współczynnika odnotowano w powiecie nowosądeckim (7,9‰), a najwyższą w powiecie miechowskim (13,9‰). W 2018 r. zmarło 109 dzieci w wieku poniżej 1 roku życia, tj. o 23,2% mniej w porównaniu do 2017 r. Współczynnik zgonów niemowląt, obliczany na 1 tys. urodzeń żywych wynosił 2,9 i w porównaniu z poprzednim rokiem był niższy o 0,8 pp.

W relacji do średniej krajowej, statystycznie mężczyźni województwa małopolskiego żyli dłużej o 1 rok i 5 miesięcy, a kobiety o 1 rok i 2 miesiące.

W omawianym okresie zawarto 18,5 tys. związków małżeńskich, tj. o 0,8% więcej niż przed rokiem. Współczynnik małżeństw wyrażający liczbę zawartych małżeństw na 1 tys. ludności w 2018 r. wynosił 5,4. W przekroju powiatów najczęściej małżeństw na 1 tys. ludności odnotowano w powiecie limanowskim (6,4), a najmniej w Tarnowie (4,4).

W 2018 r. w województwie małopolskim sądy orzekły prawomocnie 4,4 tys. rozwodów, tj. o 1,3% więcej w porównaniu z 2017 r. Najmniej małżeństw rozwiódło się w powiecie proszowickim (0,04 tys.), a najwięcej w Krakowie (1,4 tys.). Współczynnik rozwodów na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej wynosił 1,6. Najniższe natężenie rozwodów, nieprzekraczające 1 rozwodu obserwowano w powiecie nowosądeckim, a najwyższe w Krakowie i Tarnowie (ponad 2 rozwody).

Ponadto w 2018 r. sądy orzekły prawomocnie 98 separacji, tj. o 35,1% mniej w porównaniu z rokiem poprzednim. Podobnie jak w 2017 r. na 100 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej w województwie przyspadały 4 separacje. Najniższe natężenia odnotowano w powiecie limanowskim – 1 separacja, a najwyższe w Tarnowie – 9 separacji.

W 2018 r. saldo migracji na pobyt stały ukształtowało się na poziomie plus 5,5 tys. osób wobec plus 4,1 tys. osób w 2017 r. W przeliczeniu na 1 tys. ludności wynosiło plus 1,6 wobec plus 1,2 w 2017 r. Spośród powiatów województwa małopolskiego najwyższe saldo migracji stałej odnotowano w powiecie wielickim – plus 12,1‰, a najniższe w Nowym Sączu – minus 4,3‰.

Executive summary

In 2018, despite unfavourable demographic projections predicting the population decline, an increase in the number of population was recorded in Małopolskie Voivodship.

The number of live births prevailed over the number of deaths, which translated into a positive natural increase, and the surplus of the number of registrations over deregistrations caused a positive net permanent migration. Moreover, more couples got married, less separations was given, and also the number of infant deaths dropped.

According to J.W. Webb classification Małopolskie Voivodship is demographically active. The obtained type C was confirmed by the positive natural increase lower than the positive net migration.

The demographic youth (type III) of the voivodship confirmed the typology of the Osanna triangle, taking into account the structure of economic age groups. In the analysed year, the share of children and youth under 18 was higher than the average in Poland by 0.9 pp and amounted to 19.0%, the share of population aged 18–64 was 0.01 pp higher and amounted to 64.4%, while the share of population aged 65 and more was lower by 0.9 pp than the national average and amounted to 16.6%.

In the region at the end of 2018, about 3401 thousand people lived. They constituted 8.9% of the total population of Poland. In comparison to the previous year, the voivodship's population increased by 0.3%.

At the end of 2018, the population density amounted to 224 persons. This indicator showed a large spatial diversity – the highest was recorded in Kraków (2359 persons/km²), and the lowest in miechowski powiat (73 persons/km²).

In terms of gender, most, i.e. 51.5% of the population were females. Femininity ratio was at the similar level to that in 2017 and amounted to 106. The predominance of the number of females over the number of males occurred in 21 powiats. The highest gender disproportion, exceeding the average in the voivodship, was recorded in Kraków, where the femininity ratio amounted to 114. Similarly to the previous year, limanowski powiat was an exception, with 151 more males than females (masculinity ratio amounted to 100.2 males).

Observed in recent years, an increasing trend of median age and ageing ratios and intergenerational support indicators continues to confirm the process of ageing of Małopolskie Voivodship's inhabitants.

At the end of 2018, the median age amounted to 39.7 years. The statistical inhabitant of Małopolskie Voivodship was 1 year and 3 months younger than the inhabitant of Poland. In the voivodship, a statistical male was younger than a female by 2 years and 9 months. As in the previous year, the youngest inhabitants of Małopolskie Voivodship lived in limanowski powiat, where the median age was 35.8 years, and the oldest in Tarnów – median 43.6 years.

At the end of 2018, the ageing ratio amounted to 104 persons aged 65 and more per 100 children aged 0–14 years, i.e. by nearly 2 persons more than in 2017. The value below 100 (more children than the elderly) was observed in 12 powiats, including the lowest indicator in nowosądecki powiat (67 persons). In 10 powiats this ratio has reached the value of over 100 people, of which the highest was recorded in Tarnów (161 persons).

The intergenerational support indicator allows for the identification of needs related to, i.a., social care and health care. In 2018, this indicator amounted to 11 persons. This means that 11 persons aged 85 and more fell to 100 people aged 50–64, compared to 10 persons in 2017. There was a large spatial diversity of this indicator – the lowest one in myślenicki powiat (9 persons), and the highest one in Kraków (14 persons).

At the end of 2018, the number of pre-working age population was 645.2 thousand persons and in comparison with the previous year increased by 0.4%. The share of this economic group in the general population was by 0.1 pp higher than in 2017 and amounted to 19.0%.

The working age population at the end of 2018 amounted to 2075.2 thousand persons and decreased by 0.5% compared to the previous year. The share of this group in the total population was 61.0%.

The increase in the post-working age population was still observed. At the end of the analysed period, this group numbered 680.2 thousand persons and in comparison with 2017 increased by 2.6%. The share of the discussed group in the total population at the end of 2018 was 20.0%.

The relation between the number of non-working age population and the number of working age population reflects the age dependency ratio. In 2018, in Małopolskie Voivodship its value was lower by one person than in the country and amounted to 64 people. Among powiats, the value of this ratio varied from 57 persons in dąbrowski powiat to 69 persons in miechowski powiat.

In the discussed year, a positive natural increase was caused by the advantage of births over the number of deaths and amounted to 5.4 thousand people. Natural increase rate per 1 thousand population was also positive and amounted to 1.6 compared to plus 1.9 in 2017. Among powiats, the highest level of the natural increase rate was recorded in nowosądecki powiat – plus 5.4‰, and the lowest in miechowski powiat – minus 4.7‰.

In 2018, 37.9 thousand live births were registered (decrease by 0.8% compared to 2017). Birth rate per 1 thousand population amounted to 11.2. The highest value of the birth rate occurred in nowosądecki powiat – 13.3‰, and the lowest was recorded in Tarnów – 8.6‰.

Total fertility rate was higher than in 2017 (1.50 towards 1.49), but still did not guarantee a simple replacement of generations. In 2018, the highest fertility rates were recorded in nowosądecki powiat – 1.75, and the lowest in Tarnów – 1.26.

In 2018, 32.5 thousand deaths were registered, i.e. by 1.9% more than in 2017. Death rate per 1 thousand population amounted to 9.6. The lowest value of this rate was recorded in nowosądecki powiat (7.9‰), and the highest in miechowski powiat (13.9‰). In 2018, 109 children under the age of 1 died, i.e. by 23.2% less compared to 2017. Infant mortality rate, calculated per 1 thousand live births amounted to 2.9 and, compared to the previous year, it was lower by 0.8 pp.

In relation to the national average, males of Małopolskie Voivodship lived longer by 1 year and 5 months, and females by 1 year and 2 months, statistically.

In the discussed period, 18.5 thousand marriages were contracted, i.e. by 0.8% more than the year before. Marriage rate expressing the number of marriages per 1 thousand population in 2018 amounted to 5.4. In the cross-section of powiats, the most marriages per 1 thousand population was recorded in limanowski powiat (6.4), and the least in Tarnów (4.4).

In 2018, in Małopolskie Voivodship, courts issued a final decision of 4.4 thousand divorces, i.e. by 1.3% more compared to 2017. The lowest number of marriages was divorced in proszowicki powiat (0.04 thousand), and the largest in Kraków (1.4 thousand). Divorce rate per 1 thousand population aged 20 and more amounted to 1.6. The lowest divorce rate, not exceeding 1 divorce, was observed in nowosądecki powiat, and the highest in Kraków and Tarnów (over 2 divorces).

Moreover, in 2018, courts adjudicated 98 separations, i.e. 35.1% less compared to the previous year. As in 2017, per 100 thousand people aged 20 and more in the voivodship there were 4 separations. The lowest intensity was recorded in limanowski powiat – 1 separation, and the highest in Tarnów – 9 separations.

In 2018, the net migration for permanent residence shaped at the level of plus 5.5 thousand persons towards plus 4.1 thousand persons in 2017. Calculating per 1 thousand population it amounted to 1.6 towards plus 1.2 in 2017. Among powiats of Małopolskie Voivodship, the highest net permanent migration was recorded in wielicki powiat – plus 12.1‰, and the lowest in Nowy Sącz – minus 4.3‰.

Rozdział 1

Chapter 1

Stan ludności i jej rozmieszczenie w układzie terytorialnym

Size of population and its structure in territorial layout

W 2018 r. w województwie małopolskim odnotowano wzrost liczby ludności oraz zwiększenie udziału ludności zamieszkującej obszary wiejskie.

Zgodnie z klasyfikacją J.W. Webba województwo małopolskie osiągnęło typ C i zaliczone zostało do aktywnych demograficznie co oznacza, że dodatni przyrost naturalny był niższy od dodatniego salda migracji.

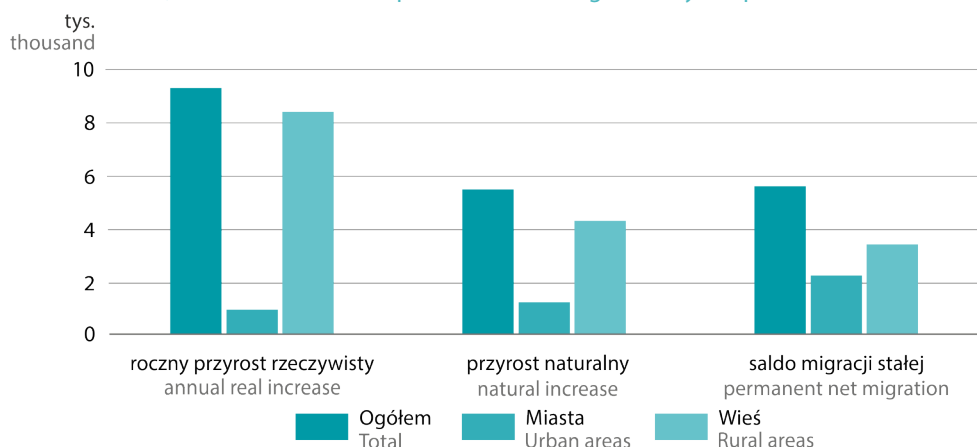
W województwie małopolskim liczba ludności na koniec grudnia 2018 r. wynosiła 3400,6 tys. osób, co stanowiło 8,9% ogólnej liczby ludności kraju.

Roczny przyrost rzeczywisty, na który złożyły się dodatnie wartości przyrostu naturalnego i salda migracji stałej oraz ujemna różnica w saldach migracji czasowych, wyniósł 9,2 tys. osób (w kraju – minus 22,4 tys. osób). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, na wsi odnotowano przyrost rzeczywisty wyższy o 7,4 tys. osób niż w miastach.

Roczny przyrost rzeczywisty to suma przyrostu naturalnego, salda migracji stałej i różnicy w saldach migracji czasowych.

Wykres 1. Roczny przyrost rzeczywisty, przyrost naturalny i saldo migracji stałej według miejsca zamieszkania w 2018 r.

Chart 1. Annual real increase, natural increase and permanent net migration by the place of residence in 2018

Według prognozy ludności Głównego Urzędu Statystycznego na lata 2014–2050 wzrost liczby mieszkańców województwa małopolskiego będzie następował jeszcze przez kilka lat z różnym stopniem nasilenia, przy czym tempo tego wzrostu będzie coraz wolniejsze. Prognozuje się, że w 2050 r. województwo będzie liczyło 3279,4 tys. mieszkańców. Porównując z liczbą ludności odnotowaną w 2018 r. może nastąpić spadek liczby ludności o 3,7% (<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosc/prognoza-ludnosc-na-lata-2014-2050-opracowana-2014-r,1,5.html>).

W 14 spośród 22 powiatów województwa małopolskiego, w 2018 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zaobserwowano wzrost liczby ludności, przy czym najwyższy w powiecie wielickim – o 1,5%. W 8 powiatach ubyło mieszkańców, największy ubytek odnotowano w Tarnowie – 0,5%.

Wykres 2. Dynamika liczby ludności według powiatów w 2018 r.

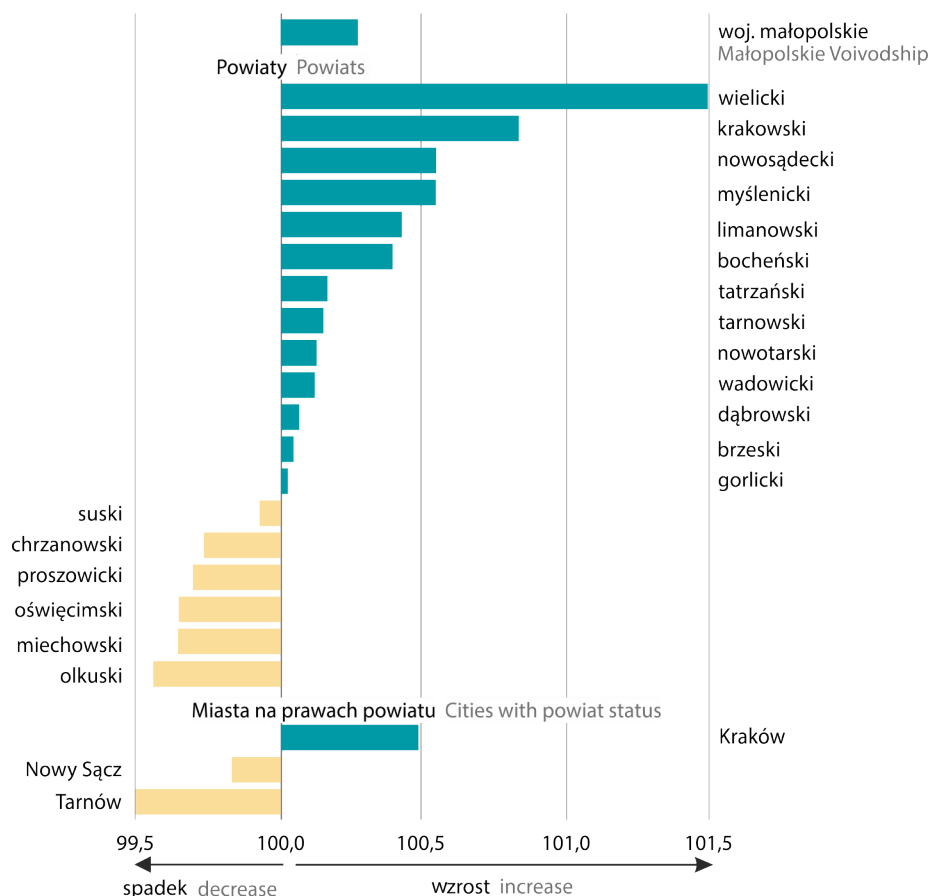
2017=100

Stan w dniu 31 XII

Chart 2. Dynamics of population number by powiats in 2018

2017=100

As of 31 XII

W 2018 r. najwięcej ludności liczył Kraków – miasto na prawach powiatu, w którym mieszkało 771,1 tys. osób (22,7% ogólnej liczby ludności województwa), a drugim pod względem liczby ludności był powiat krakowski – 277,1 tys. osób (8,1%).

Do powiatów, w których liczba mieszkańców nie przekroczyła 50 tys., a udział ludności w ogólnej zbiorowości – 1,5% należały powiaty: miechowski – 49,1 tys. (1,4%) i proszowicki – 43,5 tys. (1,3%).

Podobnie jak w roku ubiegłym, spośród 179 gmin, w grupie gmin miejsko-wiejskich najliczniejszą gminą była Wieliczka w powiecie krakowskim, w której mieszkało 59,4 tys. osób (1,7% ogólnej liczby mieszkańców województwa), a najmniej osób tj. 5,8 tys. mieszkało w gminie powiatu proszowickiego – Nowym Brzesku (0,2%).

Wśród pozostałych gmin (tj. miejskich i wiejskich), najliczniejszą było miasto Oświęcim (38,3 tys. osób; 1,1% populacji województwa), a najmniej liczną Raclawice – gmina wiejska należąca do powiatu miechowskiego (2,5 tys.; 0,1%).

W końcu 2018 r. w miastach województwa małopolskiego mieszkało 1638,7 tys. osób, a na wsi 761,8 tys. osób. W porównaniu z 2017 r. wzrosła zarówno liczba ludności miast jak też wsi, tj. odpowiednio o 0,9 tys. osób i 8,3 tys. osób (w kraju: w miastach spadek o 42,0 tys. osób; na wsi wzrost o 19,6 tys. osób).

Współczynnik urbanizacji wyrażony jest poprzez udział ludności zamieszkałej w miastach w ogólnej liczbie ludności, natomiast **współczynnik ruralizacji** to udział ludności zamieszkałej na wsi w ogólnej liczbie ludności.

Współczynnik urbanizacji w województwie małopolskim był o 0,1 p. proc. niższy niż rok wcześniej i wynosił 48,2% (w kraju – 60,1%). Wyższe współczynniki od średniej wojewódzkiej odnotowano w 3 powiatach: chrzanowskim (61,6%), oświęcimskim (52,7%) i olkuskim (48,6%). Najmniej zurbanizowany był powiat tarnowski (11,9%).

Ludność wiejska stanowiła 51,8% ogólnej liczby ludności województwa małopolskiego (w kraju – 39,9%). Współczynnik ruralizacji powyżej średniej wojewódzkiej osiągnęło 16 powiatów, w tym najwyższe udziały odnotowano w powiatach sąsiadujących z miastami na prawach powiatu: tarnowskim (88,1%), krakowskim (83,8%) i nowosądeckim (83,1%). Ponadto wysoki udział ludności wiejskiej (powyżej 80%) w ogólnej zbiorowości obserwowano także w powiatach: limanowskim i proszowickim (odpowiednio 82,4% i 82,3%).

W myśl Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2391 z dnia 12 grudnia 2017 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1059/2003 w odniesieniu do typologii terytorialnych (Tercet), Europejski Urząd Statystyczny (Eurostat) prezentuje stopnie urbanizacji według klasyfikacji DEGURBA (Degree of Urbanization)¹.

Stopień urbanizacji (DEGURBA) to typologia oparta na połączeniu kryteriów sąsiedztwa geograficznego i minimalnej liczby ludności w komórkach sieci kwadratów o powierzchni 1 km².

Według dostępnych danych i metodologii Eurostatu², spośród 182 gmin województwa małopolskiego, do obszarów pierwszego stopnia, tzn. gęsto zaludnionego (tzw. centra miejskie) zaliczono gminy będące równocześnie miastami na prawach powiatu: Kraków, Tarnów i Nowy Sącz. Drugi stopień urbanizacji stanowiły obszary pośrednie (tzw. skupiska miejskie) obejmujące 50 gmin. Pozostałe 129 gmin zakwalifikowano do trzeciego stopnia, tj. obszarów słabo zaludnionych.

Gęstość zaludnienia to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium – wyrażana najczęściej w osobach na 1 km² (również w osobach na 1 ha – przy bardzo dużym zaludnieniu np. w aglomeracjach).

W 2018 r. gęstość zaludnienia wynosiła 224 osoby na 1 km² (w kraju – 123 osoby/km²).

Wśród powiatów odnotowano znaczne zróżnicowanie omawianego wskaźnika, od najwyższego w miastach na prawach powiatu: Krakowie (2359 osób/km²), Tarnowie (1507 osób/km²) i Nowym Sączu (1457 osób/km²) do najniższego w powiecie miechowskim – 73 osoby/km².

¹ Patrz uwagi metodologiczne str. 80.

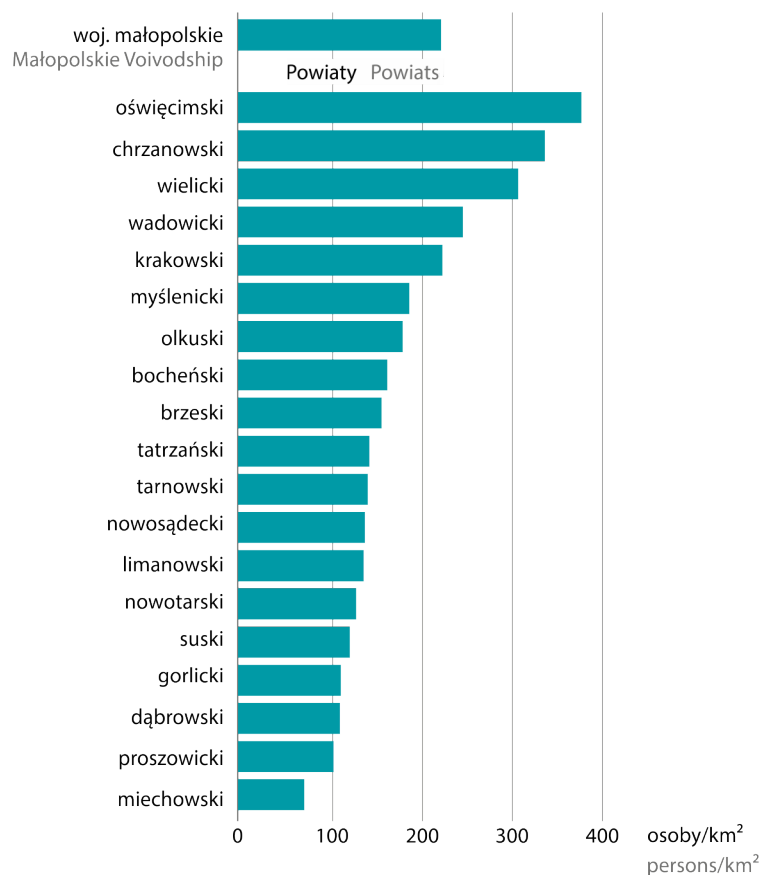
² Klasyfikacja oparta na podstawie siatki ludności 2011 i granic lokalnych jednostek administracyjnych (Local Administrative Units – LAU) w 2014, wersja 2016. http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/miscellaneous/index.cfm?TargetUrl=DSP_DEGURBA data pobrania danych – 2019-05-09.

Wykres 3. Gęstość zaludnienia według powiatów^a w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 3. Density of population by powiats^a in 2018

As of 31 XII

a Ze względu na wartości ekstremalne na wykresie nie uwzględniono miast na prawach powiatu.

a Due to extreme values, the chart does not include cities with powiat status.

Do wskazania poziomu nierównomierności liczby ludności na obszarach miejskich i wiejskich szczegółowej analizie poddano gęstość zaludnienia i na potrzeby tego opracowania posłużono się współczynnikiem koncentracji przestrzennej Giniego.

Współczynnik koncentracji przestrzennej ludności jest to miernik, który służy do obliczenia stopnia skupienia ludności na danym obszarze. Współczynnik koncentracji zawarty jest w przedziale [0;1]. Im wartość jest bliższa jedności, tym większy jest stopień koncentracji (skupienia) ludności. W przypadku, kiedy całość populacji znajduje się w jednej jednostce przestrzennej wartość graniczna wynosi 1. Jeśli wartość wynosi 0, świadczy to o braku koncentracji, tj. o równomiernym (proporcjonalnym) rozmieszczeniu ludności w układzie przestrzennym.

Zgodnie z danymi z końca 2018 r., współczynnik koncentracji przestrzennej ludności kształtował się w województwie małopolskim na poziomie 0,4365. Na wielkość współczynnika miały wpływ jednostki o małej powierzchni i stosunkowo dużej liczbie ludności.

W miastach współczynnik koncentracji przestrzennej był wyższy i wynosił 0,3863, a na obszarze wiejskim – 0,2688³.

³ Do poniższej analizy wzięto pod uwagę miasta (gminy miejskie – kod terytorialny 1 i miasto w gminie miejsko-wiejskiej – kod terytorialny 4) i obszar wiejski (gminy wiejskie – kod terytorialny 2 i obszar wiejski w gminie miejsko-wiejskiej kod terytorialny 5).

Trzy miasta na prawach powiatu (Kraków, Tarnów i Nowy Sącz) będące jednocześnie gminami miejskimi charakteryzowały się dużą gęstością zaludnienia. Skupiały one razem 28,3% ogółu ludności, zajmując 3,0% ogólnej powierzchni województwa małopolskiego.

W województwie małopolskim liczba miast (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) wynosiła 11 (kod TERYT 1). Liczba ludności w tych miastach stanowiła 6,2% ogólnej liczby ludności, a ich powierzchnia – 2,6% powierzchni województwa. W 2018 r. najwyższą gęstość zaludnienia odnotowano w Oświęcimiu (pow. oświęcimski) – 1277 osób na 1 km² (powierzchnia gminy 30,0 km²), a najmniejszą w Bukowni (pow. olkuski) – 158 osób na 1 km² (powierzchnia 64,6 km²).

W województwie małopolskim liczba miast będących częścią gminy miejsko-wiejskiej wynosiła 47. Skupiały one razem 13,7% ogólnej liczby mieszkańców województwa, zajmując 5,3% ogólnej jego powierzchni.

W omawianym roku najbardziej zaludniona była gmina miejska Andrychów (pow. wadowicki) o powierzchni 10,3 km², gdzie na 1 km² przypadało 1961 osób, a najmniej gmina powiatu tarnowskiego – Ryglice (powierzchnia 25,2 km²) przypadało 113 osób na 1 km².

Obszary wiejskie będące częścią gmin miejsko-wiejskich skupiały razem 15,8% ogólnej liczby ludności województwa, zajmując 24,0% jego powierzchni. Najbardziej zaludnioną była gmina wiejska powiatu krakowskiego – Świątniki Górne (powierzchnia 15,9 km²), gdzie na 1 km² przypadały 482 osoby. Najmniejsze zagęszczenie odnotowano w gminie powiatu nowotarskiego – Szczawnicy (powierzchnia 55,0 km²) – na 1 km² przypadało 27 osób.

W analizowanym roku liczba ludności 121 gmin wiejskich stanowiła 36,0% ogólnej liczby ludności w województwie małopolskim, zajmując ponad 65% powierzchni województwa.

Do najbardziej zagęszczonych gmin zaliczono gminę Zielonki (pow. krakowski) o powierzchni 48,6 km². W gminie tej gęstość zaludnienia wynosiła 465 osób na 1 km². Najmniej, tj. 24 osoby na 1 km², odnotowano w Uściu Gorlickim (pow. gorlicki) – gminie o powierzchni 287,8 km².

Przyrost rzeczywisty ludności to wypadkowa trzech czynników – przyrostu naturalnego, salda migracji stałej i różnicy w saldach migracji czasowej.

W niniejszym opracowaniu dwa pierwsze czynniki stanowiły podstawę typologii demograficznej jednostek przestrzennych według J.W. Webba⁴. Obserwacja zależności między przyrostem naturalnym i saldem migracji stałej pozwoliła na kwalifikację województwa, powiatu i gminy do aktywnego bądź nieaktywnego typu demograficznego.

Zgodnie z klasyfikacją Webba, w 2018 r. województwo małopolskie nadal znajdowało się w grupie województw aktywnych demograficznie pomimo, że zmieniło typ demograficzny z typu B na typ C. Wzrost liczby ludności był konsekwencją dodatniego przyrostu naturalnego niższego od dodatniego salda migracji (typ C).

Klasyfikacja wyróżnia 8 typów oznaczonych literami od A do H.

Pierwsze cztery typy A–D charakteryzują jednostki aktywne demograficznie (rozwojowe), natomiast typy E–H oznaczają jednostki nieaktywne (depopulacyjne).

Typy demograficzne według Webba – jednostki AKTYWNE:

- Typ A – dodatni przyrost naturalny przewyższa ujemne saldo migracji,
- Typ B – dodatni przyrost naturalny jest wyższy od dodatniego salda migracji,
- Typ C – dodatni przyrost naturalny jest niższy od dodatniego salda migracji,
- Typ D – ujemny przyrost naturalny jest kompensowany przez dodatnie saldo migracji.

⁴ Patrz uwagi metodologiczne str. 78.

Typy demograficzne według Webba – jednostki NIEAKTYWNE:

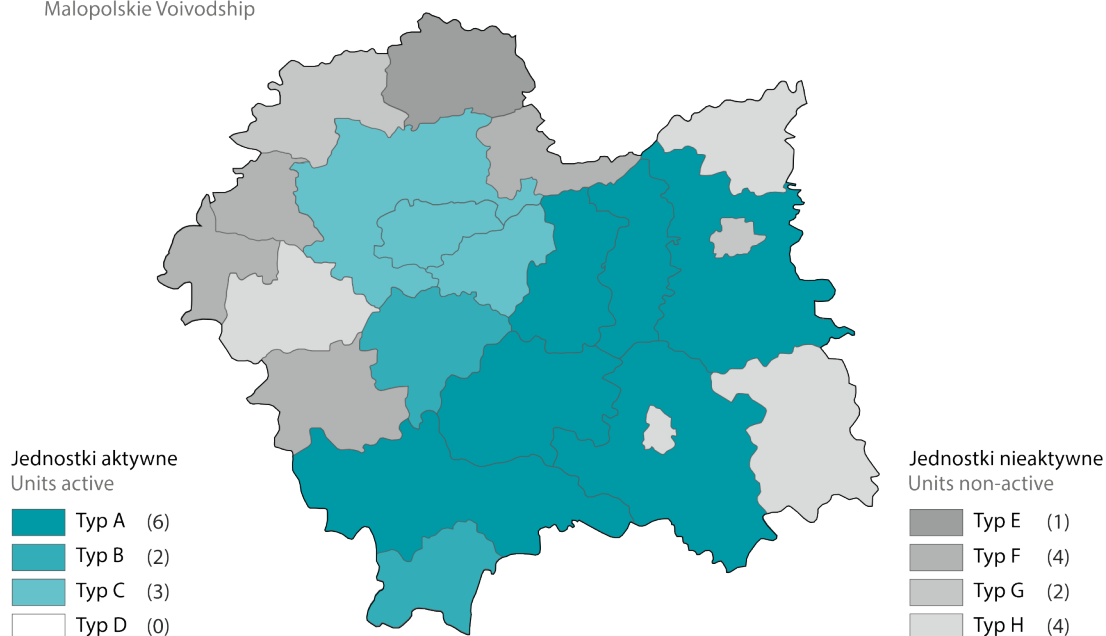
- Typ E – ujemny przyrost naturalny nie jest kompensowany przez dodatnie saldo migracji,
- Typ F – ubytek ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji,
- Typ G – ubytek ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym,
- Typ H – dodatni przyrost naturalny nie kompensuje ujemnego salda migracji.

W 2018 r., spośród 22 powiatów województwa małopolskiego, połowę zakwalifikowano do aktywnych demograficznie, czyli zaludniających się (typ A, typ B, typ C). Przewaga dodatniego przyrostu naturalnego nad ujemnym saldem migracji (typ A) wystąpiła w 6 powiatach: bocheńskim, brzeskim, limanowskim, nowosądeckim, nowotarskim i tarnowskim. W porównaniu z 2017 r. powiat bocheński zmienił status z typu B na typ A; powiat tatrzański z typu A na typ B. Niekorzystnym zjawiskiem było przejście powiatów: wadowickiego z typu A (aktywny) na typ H (nieaktywny) oraz suskiego z typu B (aktywny) na typ F (nieaktywny). Powiaty: Kraków, krakowski i wielicki zakwalifikowane w 2017 r. do typu C, w dalszym ciągu pozostały wśród aktywnych demograficznie osiągając ten sam typ.

Mapa 1. Typologia demograficzna powiatów według Webba^a w 2018 r.

Map 1. Demographic typology of powiats according to Webb^a in 2018

Województwo małopolskie = Typ C
Małopolskie Voivodship

a Oznaczenia typów demograficznych – Patrz uwagi metodologiczne str. 78.

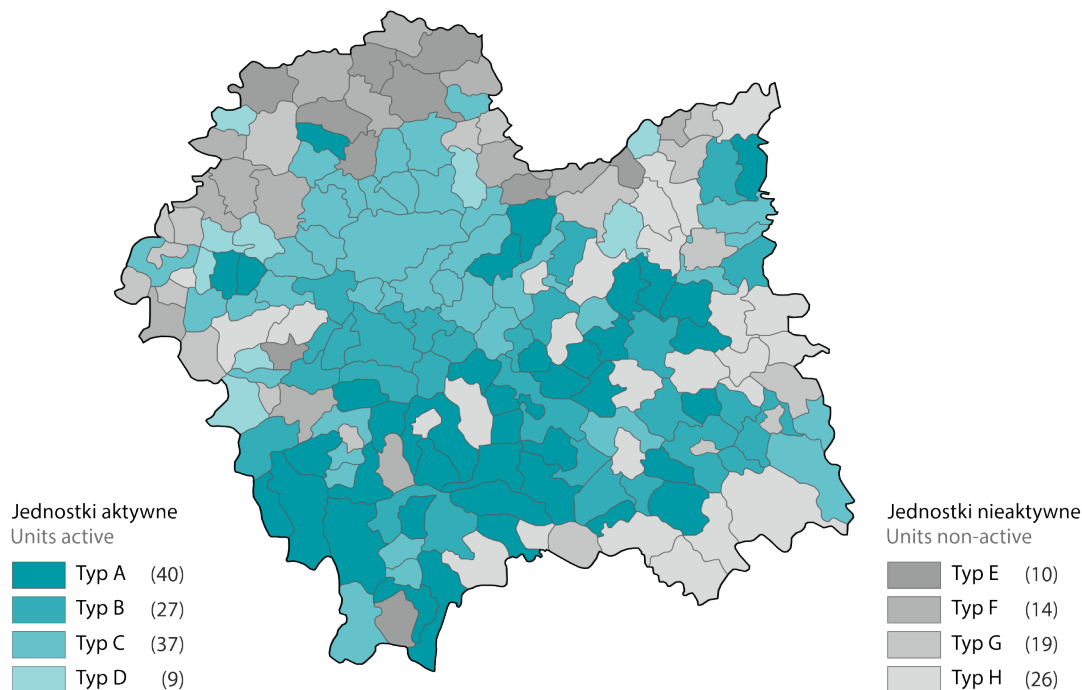
a Demographic types – see methodological notes page 83.

Do typu D, gdzie ujemny przyrost naturalny był kompensowany przez dodatnie saldo migracji nie został zakwalifikowany żaden z powiatów województwa.

Powolny proces wyludniania odnotowano w drugiej połowie powiatów województwa małopolskiego: w miechowskim (typ E); olkuskim i Tarnowie (typ G); chrzanowskim, oświęcimskim, proszowickim i suskim (typ F). Dodatni przyrost naturalny nie kompensował ujemnego salda migracji w powiatach: dąbrowskim, gorlickim, wadowickim i Nowym Sączu (typ H).

Wśród powiatów nieaktywnych demograficznie, w porównaniu z 2017 r., powiat proszowicki zmienił status z typu E na typ F; oświęcimski z typu G na typ F oraz miechowski i olkuski z typów F odpowiednio na typ E i typ G.

Mapa 2. Typologia demograficzna gmin według Webba^a w 2018 r.
Map 2. Demographic typology of gminas according to Webb^a in 2018

a Oznaczenia typów demograficznych – Patrz uwagi metodologiczne str. 78.
a Demographic types – see methodological notes page 83.

W 2018 r. spośród 182 gmin województwa małopolskiego (łącznie z miastami na prawach powiatu), 113 zakwalifikowano do aktywnych demograficznie, czyli zaludniających się. Relację pomiędzy dodatnim przyrostem naturalnym, który przewyższył ujemne saldo migracji (Typ A) odnotowano w 40 gminach. Zależność pomiędzy dodatnim przyrostem naturalnym wyższym od dodatniego salda migracji (typ B) oraz niższym od dodatniego salda migracji (typ C) zaobserwowano w 64 gminach. Ujemny przyrost naturalny był kompensowany przez dodatnie saldo migracji (typ D) w 9 gminach. Należały do nich gmina miejsko-wiejska Alwernia (pow. chrzanowski) i 8 gmin wiejskich: Babice (pow. chrzanowski), Bolesław (pow. olkuski), Borzęcin (pow. brzeski), Gręboszów (pow. dąbrowski), Koniusza (pow. proszowicki), Mucharz (pow. wadowicki), Przeciszów (pow. oświęcimski) i Stryszawa (pow. suski).

W badanym roku do nieaktywnych demograficznie zaliczono 69 gmin. W 10 gminach ujemny przyrost naturalny nie był kompensowany przez dodatnie saldo migracji (typ E), w 33 gminach ubytek ludności spowodowany został raz w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji (typ F) i na odwrót ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym (typ G). Dodatni przyrost naturalny (typ H) nie rekompensował ujemnego salda migracji i był powodem ubytku ludności w 26 gminach. Do gmin o typie H należały:

- 3 miasta: Bochnia (pow. bocheński), Mszana Dolna (pow. limanowski), miasto na prawach powiatu – Nowy Sącz;

- 12 gmin miejsko-wiejskich: Brzesko (pow. brzeski), Szczucin (pow. dąbrowski); 3 gminy powiatu nowosądeckiego (Krynica-Zdrój, Muszyna, Piwniczna-Zdrój); 5 gmin powiatu tarnowskiego (Ciężkowice, Radłów, Ryglice, Tuchów, Żabno); 2 gminy powiatu wadowickiego (Kalwaria Zebrzydowska i Wadowice);
- 11 gmin wiejskich: Lipnica Murowana (pow. bocheński), 2 gminy powiatu gorlickiego: Moszczenica i Uście Gorlickie; Dobra (pow. limanowski); Gródek nad Dunajcem (pow. nowosądecki); 2 gminy powiatu nowotarskiego: Krościenko nad Dunajcem i Łapsze Niżne; Polanka Wielka (pow. oświęcimski) oraz 3 gminy powiatu tarnowskiego: Rzepiennik Strzyżewski, Szerzyny, Wierzchosławice.

Jak wspomniano wcześniej, do typologii wzięto pod uwagę dwa czynniki: przyrost naturalny i saldo migracji stałej. Z powodu wystąpienia równowagi liczby urodzeń z liczbą zgonów, gminę wiejską Oświęcim zakwalifikowano do jednostek aktywnych (typ C) biorąc od uwagę tylko jeden z czynników – saldo migracji stałej.

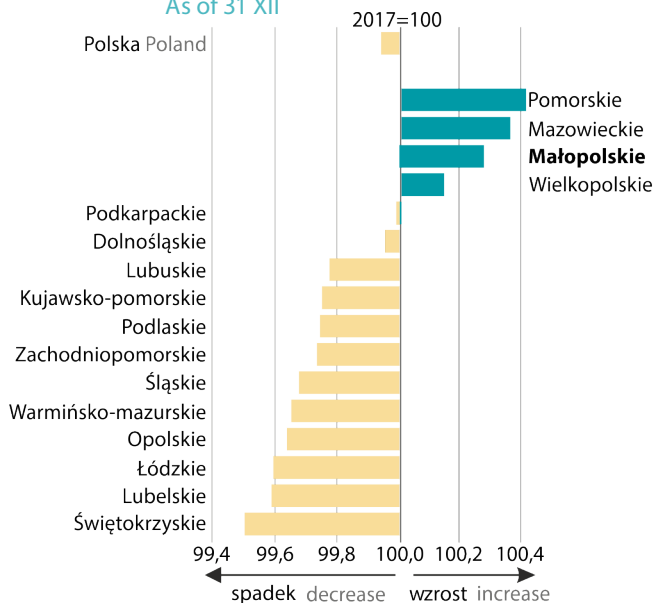
Województwo na tle kraju i pozostałych województw – stan ludności

Voivodship against the background of the country and other voivodships – size of population

Wykres 4. Dynamika liczby ludności według województw w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

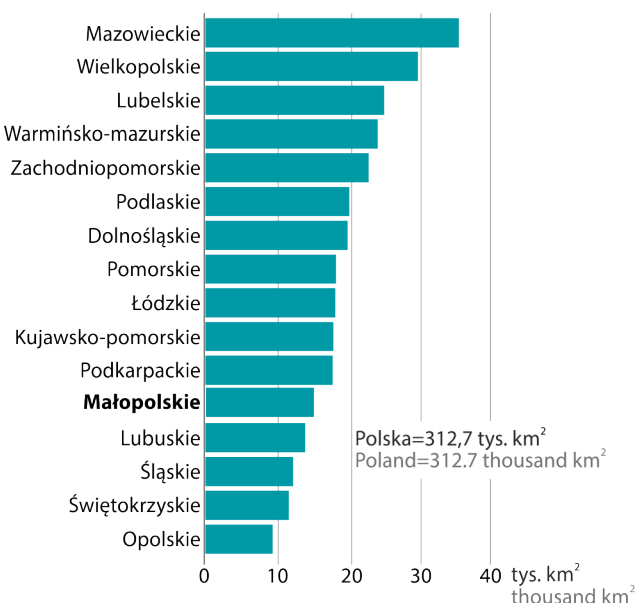
Chart 4. Dynamics of population number by voivodships in 2018
As of 31 XII

Wykres 5. Ogólna powierzchnia województw w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

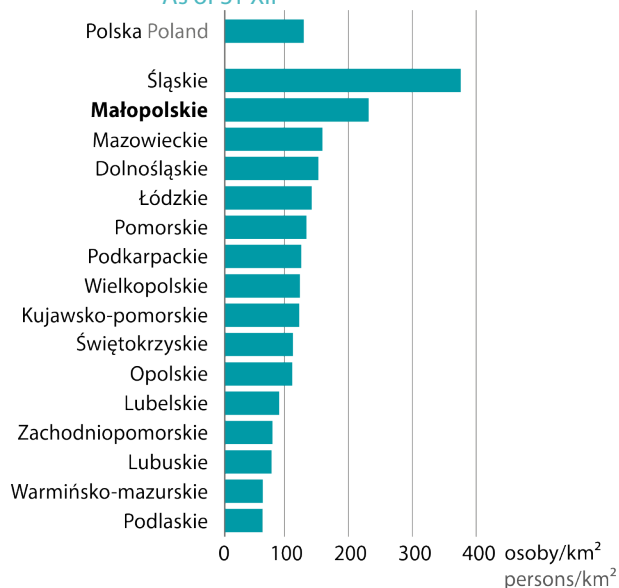
Chart 5. Total area of voivodships in 2018
As of 31 XII

Wykres 6. Gęstość zaludnienia według województw w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 6. Density of population by voivodships in 2018
As of 31 XII

Wykres 7. Współczynnik urbanizacji według województw w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 7. Urbanization rate by voivodships in 2018
As of 31 XII

Rozdział 2

Chapter 2

Struktury ludności

Structures of population

W 2018 r. ponad połowę ludności województwa małopolskiego stanowiły kobiety. Współczynnik feminizacji utrzymał się w dalszym ciągu na niezmiennym poziomie.

Widoczne były niekorzystne zmiany struktur ludności według ekonomicznych grup wieku, pomimo że w porównaniu do przeciętnych w Polsce zgodnie z typologią trójkąta Osanna województwo określono jako młode demograficznie (typ III).

Postępujący proces starzenia się mieszkańców potwierdziły: wzrost mediany wieku, wskaźników starości, starości demograficznej i wsparcia międzypokoleniowego oraz rosnący odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym.

W końcu 2018 r. w porównaniu z 2017 r. wzrosła liczba dzieci i młodzieży, podczas gdy od wielu lat obserwowano spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym, stanowiących zasoby pracy w dalszym ciągu malała. Niekorzystnemu zmniejszaniu się liczby ludności w wieku produkcyjnym towarzyszy proces starzenia się zasobów siły roboczej, stąd też odnotowano dalszy wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

2.1. Struktura według płci

2.1. Structure by sex

W 2018 r., podobnie jak w latach poprzednich, ponad połowę ludności, tj. 51,5% województwa małopolskiego stanowiły kobiety. Współczynnik feminizacji utrzymywał się od kilku lat na niezmiennym poziomie i wynosił 106 kobiet (w kraju – 107 kobiet). Przewaga liczebna kobiet była większa w miastach niż na wsi (miasta – 111 kobiet na 100 mężczyzn, na wsi – 101 kobiet), a szczególnie widoczna w wieku poprodukcyjnym kobiet (60 lat i więcej), gdyż na 100 mężczyzn w tym samym wieku przypadało średnio 137 kobiet.

Współczynnik feminizacji jest to relacja liczby kobiet do liczby mężczyzn na danym obszarze, pomnożona przez 100; wskazuje ile kobiet przypada na 100 mężczyzn.

Współczynnik maskulinizacji to liczba mężczyzn przypadająca na 100 kobiet.

W 2018 r. wyjątek stanowiła grupa osób w wieku 40 lat mieszkających w miastach, gdzie liczba mężczyzn i kobiet równoważyła się.

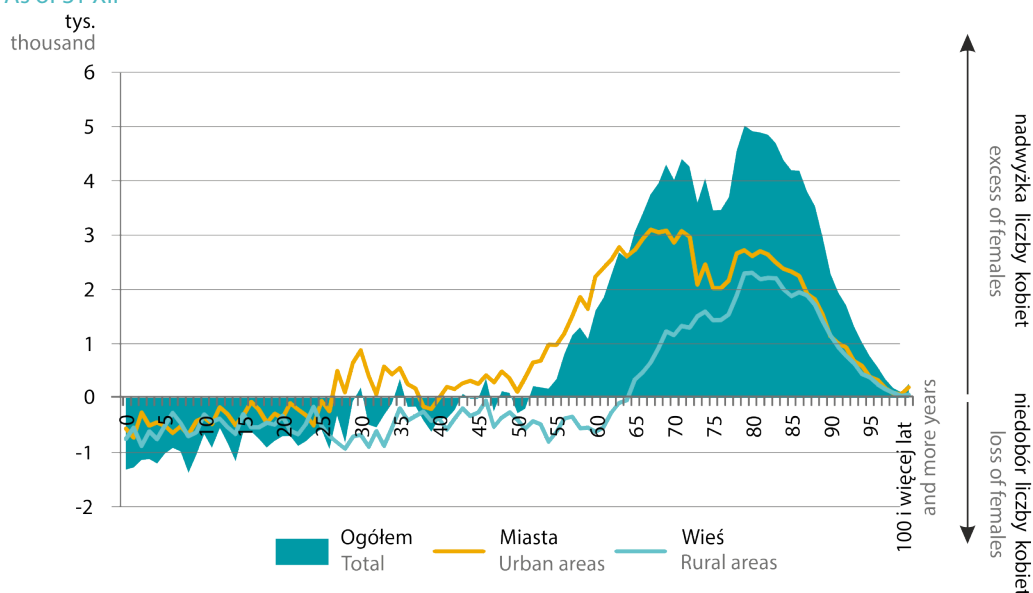

Wykres 8. Różnica między liczbą kobiet a liczbą mężczyzn według wieku w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 8. Difference between the number of females and the number of males by age in 2018

As of 31 XII

W 2018 r. we wszystkich powiatach oprócz powiatu limanowskiego wystąpiła przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Najwyższą dysproporcję płci, przewyższającą średnią w województwie, odnotowano w Krakowie, gdzie współczynnik feminizacji wynosił 114. Podobnie jak w 2017 r., wyjątek stanowił powiat limanowski, w którym odnotowano o 151 mężczyzn więcej niż kobiet (wskaźnik maskulinizacji, tj. liczba mężczyzn przypadająca na 100 kobiet, wynosił 100,2).

W przekroju gmin (z wyłączeniem miast na prawach powiatu), największą przewagę kobiet nad mężczyznami zaobserwowano wśród gmin miejsko-wiejskich w: Chrzanowie (pow. chrzanowski) i Rabce-Zdroju (pow. nowotarski) – odpowiednio po 109 kobiet na 100 mężczyzn. Wśród pozostałych gmin, tj. miejskich i wiejskich: w Zakopanem (pow. tatrzański) – 114 kobiet na 100 mężczyzn. W 48 gminach województwa małopolskiego odnotowano przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. Wyjątek stanowiła gmina Rzepiennik Strzyżewski (pow. tarnowski), w której liczba mężczyzn równoważyła się z liczbą kobiet. W gminach Niedźwiedz (pow. limanowski) i Łabowa (pow. nowosądecki) – wskaźnik maskulinizacji wynosił odpowiednio po 106 mężczyzn na 100 kobiet.

2.2. Struktura według ekonomicznych grup wieku**2.2. Structure by economic age groups**

Analiza struktur ludności według ekonomicznych grup wieku przyczynia się do podejmowania niektórych społecznych i ekonomicznych działań. Informacje wykorzystuje się między innymi do prognozowania liczby miejsc pracy, miejsc w szkołach, w przedszkolach itp. W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku z roku na rok widoczny jest postępujący powolny proces starzenia się populacji. Potwierdza to utrzymujący się wzrost mediany wieku, wskaźnika starości, wsparcia międzypokoleniowego, współczynnika starości demograficznej, a także postępujący proces podwójnego starzenia się mieszkańców województwa małopolskiego.

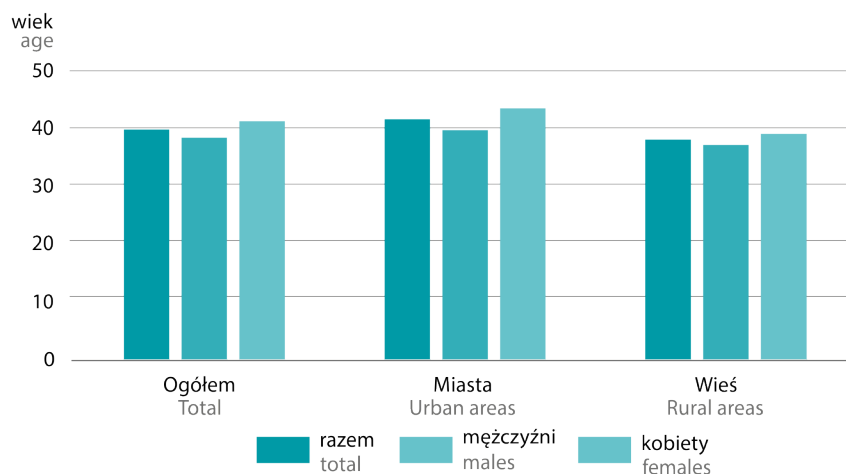
Mediana wieku (wiek środkowy) ludności wskazuje przeciętny wiek osób w danej zbiorowości (np. zamieszkującej określone terytorium). Wartość mediany wyznacza granicę wieku, którą połowa osób w danej zbiorowości już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Na koniec 2018 r. mediana wieku w województwie małopolskim wynosiła 39,7 lat (w kraju – 41,0 lat). Statystyczny mieszkaniec województwa małopolskiego był o 1 rok i 3 miesiące młodszy od mieszkańca Polski.

Wykres 9. Mediana wieku ludności według płci i miejsca zamieszkania w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 9. Median age of population by sex and the place of residence in 2018
As of 31 XII

Przeciętnie ludność w miastach województwa była starsza o 3,5 roku od ludności mieszkającej na wsi. Średni wiek mieszkańca miast wynosił 41,5 lat (w kraju – 42,2 lata). W województwie statystyczny mężczyzna był młodszy od kobiety o blisko 3 lata.

Statystycznie najmłodszy mieszkaniec województwa małopolskiego mieszkał w powiecie limanowskim, gdzie mediana wieku wynosiła 35,8 lat, a najstarsi w Tarnowie – 43,6 lata.

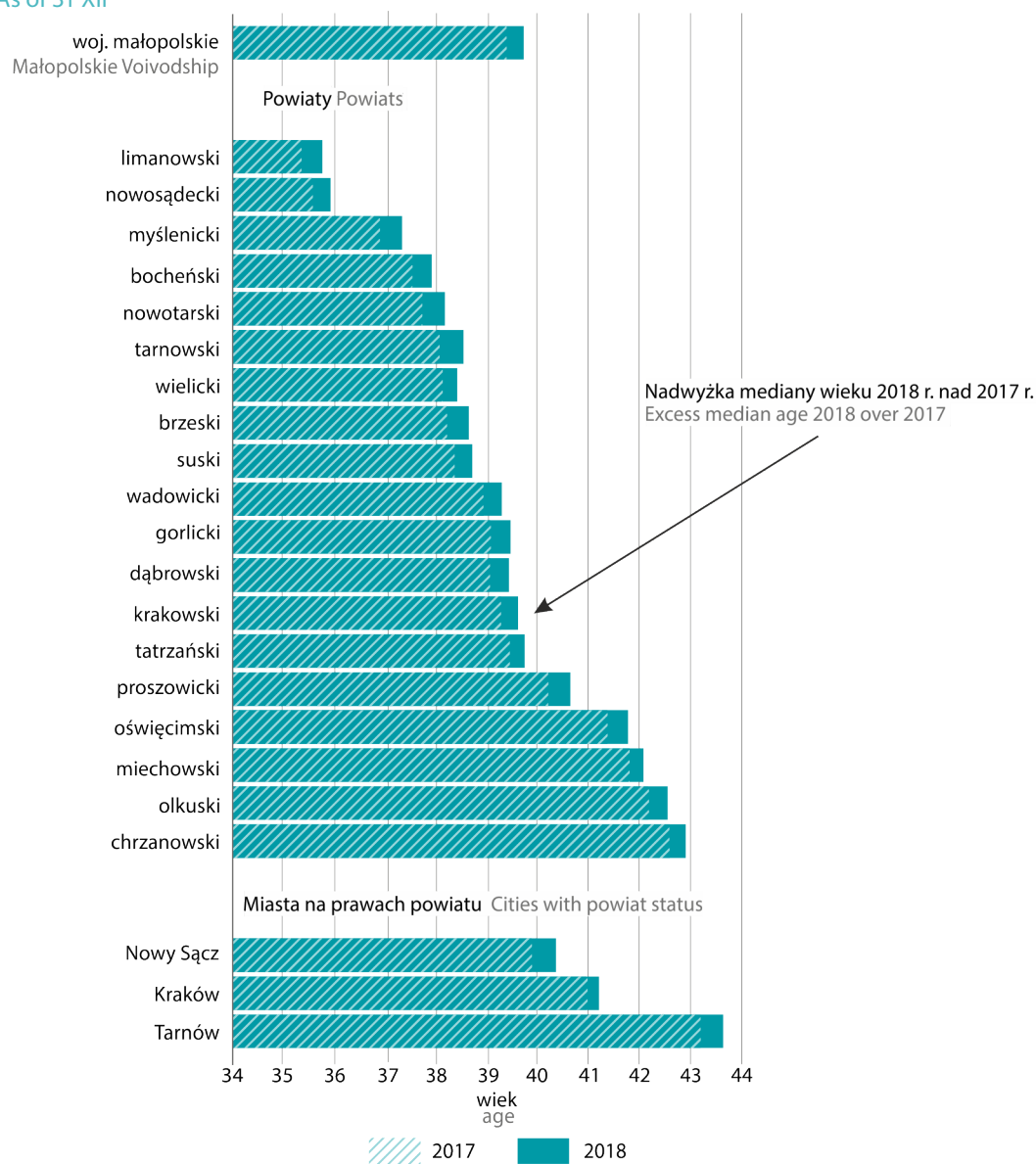
Większe zróżnicowanie średniego wieku mieszkańców zaobserwowano na poziomie gmin. W 2018 r., podobnie jak w 2017 r., najmłodszymi mieszkańcami byli mieszkańcy gminy wiejskiej Słupnice (pow. limanowski) – mediana wieku wynosiła tam 32,0 lata. Natomiast najstarszymi, których mediana wieku przekroczyła 44,0 lata, byli mieszkańcy gminy miejskiej Bukowno (pow. olkuski) – 44,9 lata; gminy wiejskiej Gręboszów (pow. dąbrowski) – 44,1 lata oraz gminy miejsko-wiejskiej Chrzanów (pow. chrzanowski) – 44,0 lata.

Wykres 10. Mediana wieku ludności według powiatów^a

Stan w dniu 31 XII

Chart 10. Median age of population by powiats^a

As of 31 XII

^a Powiats uporządkowano od najniższej wartości mediany w 2017 r. do najwyższej. Wykres został sporządzony z wykorzystaniem dokładniejszych danych – bez zaokrągleń.

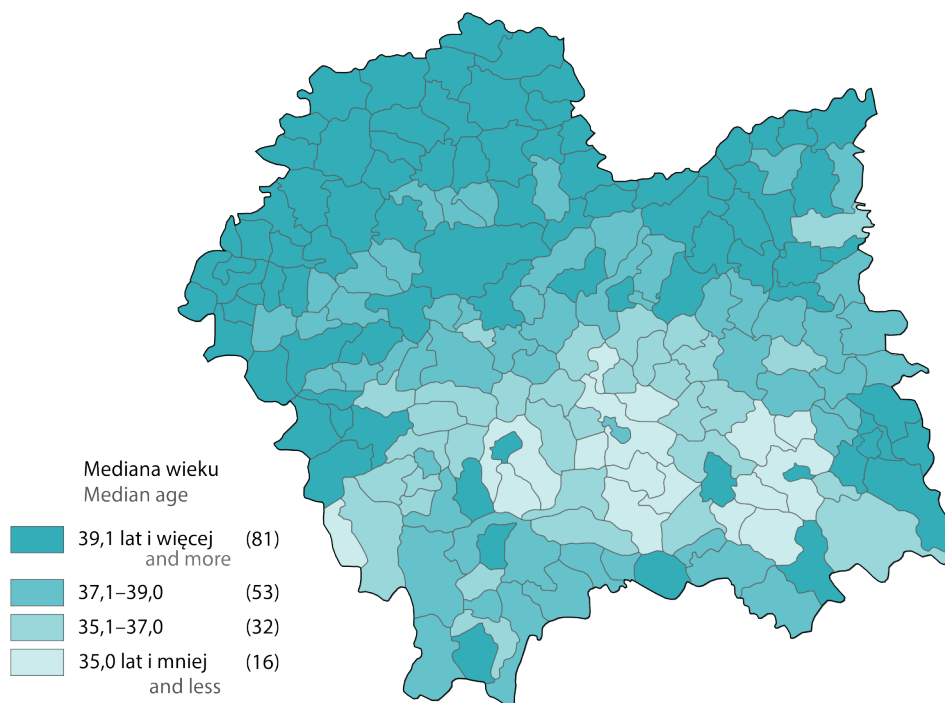
^a Powiats have been ordered from the lowest value median in 2017 to the highest. The chart has been made using more accurate data, i.e. without rounding.

Mapa 3. Mediana wieku ludności według gmin w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Map 3. Median age of population by gminas in 2018

As of 31 XII

Wskaźnik starości – relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat.

Wskaźnik starości w województwie małopolskim z roku na rok wzrasta. W 2018 r. wynosił 104 osoby (w kraju – 115 osób), co oznacza, że średnio na 100 potencjalnych wnuków przypadało 104 dziadków i babć, tj. o blisko 2 osoby więcej niż w 2017 r.

Wśród powiatów, najniższy wskaźnik starości odnotowano w powiecie nowosądeckim (67 osób); a najwyższy w Tarnowie (161 osób).

Do określenia potrzeb związanych między innymi z opieką społeczną i ochroną zdrowia może służyć wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego.

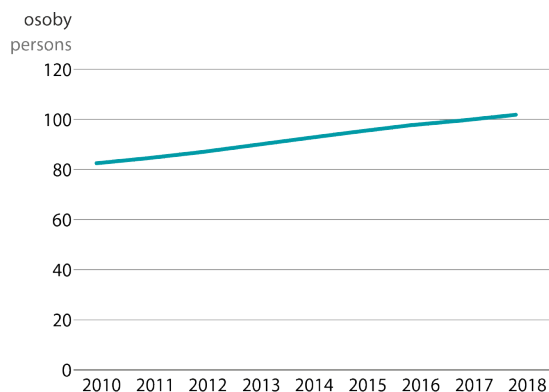
Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego, zwany również wskaźnikiem wsparcia osób najstarszych, to liczba osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50–64 lata.

W 2018 r. w województwie małopolskim wskaźnik ten wynosił 11 osób (w kraju 10 osób), co oznacza, że 11 osób w wieku 85 lat i więcej przypadało na 100 osób w wieku 50–64 lata.

W 2018 r., podobnie jak w poprzednim roku, zaobserwowano zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika – najniższą wartość osiągnął w powiecie myślenickim (9 osób), a najwyższą w Krakowie (14 osób).

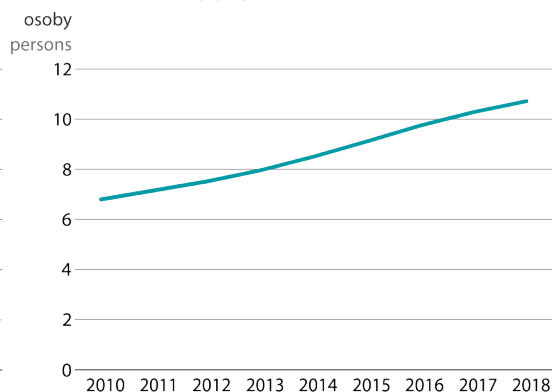
Wykres 11. Wskaźnik starości^a

Stan w dniu 31 XII
Chart 11. Ageing ratio^a
As of 31 XII

Wykres 12. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego

Stan w dniu 31 XII
Chart 12. Intergenerational support ratio
As of 31 XII

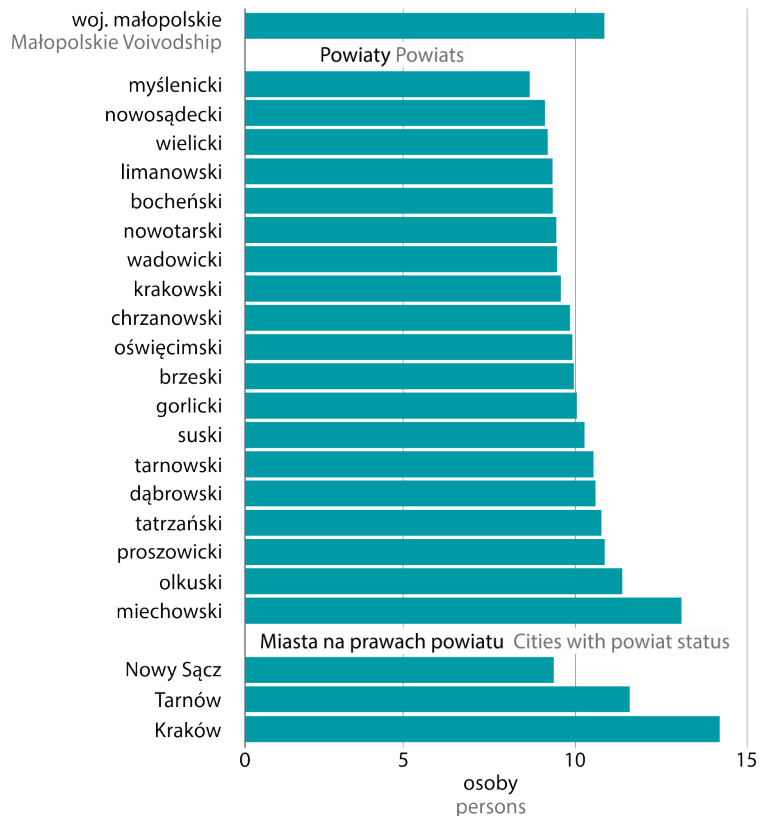

^a Dane zostały zmienione do wcześniej opublikowanych ze względu na zmianę definicji, która obowiązuje od 2018 r.
^a Data have been changed to previously published ones due to a change in the definition, in force since 2018.

Wykres 13. Wskaźnik wsparcia międzypokoleniowego^a według powiatów w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 13. Intergenerational support indicator^a by powiats in 2018
As of 31 XII

^a Powiaty uporządkowano od najniższej wartości wskaźnika do najwyższej.
^a Powiats have been ordered from the lowest value of the indicator to the highest.

Kolejnym wyznacznikiem starzenia się mieszkańców jest współczynnik starości demograficznej. W 2018 r. w województwie małopolskim osoby w wieku starszym (tj. 65 lat i więcej) stanowiły 16,6% ogólnej liczby ludności, tj. więcej o 0,4 p. proc. w porównaniu z 2017 r. Poziom współczynnika w województwie był o 0,9 p. proc. niższy od krajowego (17,5%).

Współczynnik starości demograficznej to udział osób w wieku 60 lub 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności. W opracowaniu wzięto pod uwagę ludność w wieku 65 lat i więcej.

Wartości powyżej średniej w województwie osiągnęło 9 powiatów, w tym najwyższą odnotowano w Tarnowie (20,7%), natomiast najniższy udział osób starszych w ogólnej liczbie ludności odnotowano w powiecie nowosądeckim (12,8%).

Kolejnym wyznacznikiem, który potwierdza postępujący proces starzenia się społeczeństwa, jest tzw. podwójne starzenie (double ageing). W województwie małopolskim z roku na rok obserwuje się wzrost udziału osób w wieku tzw. „sędziwym”, tj. 85 lat i więcej, w liczbie ludności 65 lat i więcej. W omawianym roku w porównaniu z 2010 r. udział wzrósł o 2,51 p. proc., a w stosunku do 2017 r. o 0,05 p. proc.

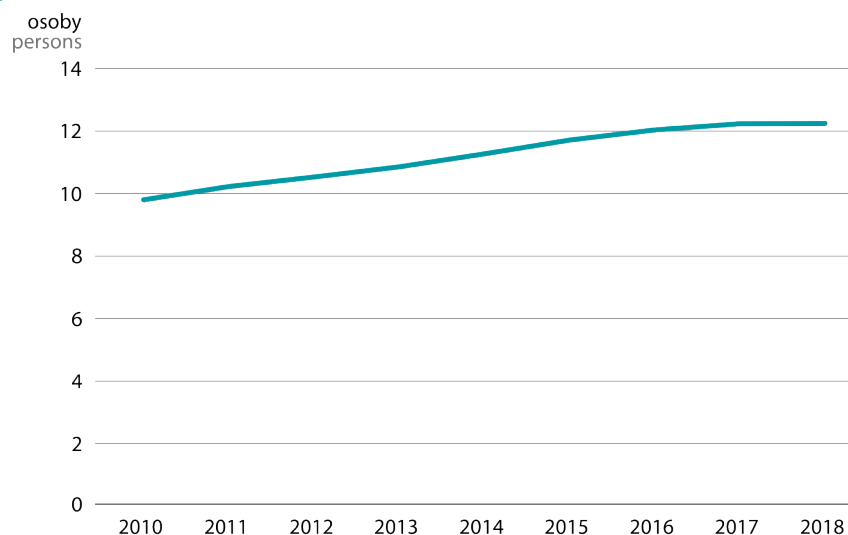
Podwójne starzenie się ludności to wzrost udziału osób w wieku 80 lub 85 lat i więcej w liczbie ludności w wieku 65 lat i więcej. W opracowaniu wzięto pod uwagę liczbę ludności 85 lat i więcej.

W porównaniu z 2017 r. wartości wzrostu udziału powyżej średniej wojewódzkiej odnotowano w 9 powiatach: dąbrowskim (0,55 p. proc.), nowosądeckim (0,27 p. proc.), gorlickim (0,26 p. proc.), oświęcimskim (0,23 p. proc.), nowotarskim (0,17 p. proc.), Krakowie (0,13 p. proc.), tarnowskim (0,10 p. proc.) i suskim (0,09 p. proc.).

Wykres 14. Udział liczby ludności w wieku 85 lat i więcej w liczbie ludności 65 lat i więcej

Stan w dniu 31 XII

Chart 14. Share of the number of population aged 85 and more in the number of population aged 65 and more As of 31 XII

W 2018 r. udział ludności w wieku 85 lat i więcej w liczbie ludności w wieku 65 lat i więcej powyżej średniej wojewódzkiej (12,3%) odnotowano w 7 powiatach: tarnowskim (13,4%), dąbrowskim (13,3%), Krakowie (13,2%), miechowskim (13,1%), nowosądeckim (12,5%), suskim (12,5%) i tatrzańskim (12,4%). Najniższy udział zaobserwowano w Nowym Sączu (10,5%).

Statystyki dotyczące liczby seniorów pozwalają na podejmowanie licznych decyzji w zakresie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze. Jednym z programów skierowanych do samorządów terytorialnych, dotyczącym grupy osób 75 lat i więcej, jest Rządowy Program Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej „Opieka 75+”.

W 2018 r. w województwie małopolskim mieszkało 241,2 tys. osób w wieku 75 lat i więcej. Spośród 179 gmin bez miast na prawach powiatu, gminą miejsko-wiejską o największej liczbie ludności w tej grupie wiekowej był Chrzanów (pow. chrzanowski) 4,0 tys. osób, gminą miejską Oświęcim (pow. oświęcimski) – 3,8 tys. osób, a gminą wiejską Zabierzów (pow. krakowski) – 1,8 tys. osób.

Na dalszy wzrost liczby ludności w wieku 75 lat i więcej wskazuje prognoza demograficzna⁵. W województwie małopolskim prognozowana liczba ludności w tym wieku w 2020 r. może wynosić 244,1 tys., w 2030 r. – 353,6 tys., w 2040 r. – 446,5 tys., a w 2050 r. – 517,2 tys. osób.

Od lipca 2018 r. jednym z kryteriów przystąpienia gminy do Programu „Opieka 75+” jest liczba ludności gminy nieprzekraczająca 60 tys. mieszkańców.

W omawianym roku, z wyłączeniem 3 miast na prawach powiatu, w 179 gminach województwa małopolskiego liczba ludności nie przekroczyła 60 tys. mieszkańców. Pod tym względem najliczniejszą gminą miejsko-wiejską była Wieliczka (pow. wielicki), w której odnotowano 59,4 tys. mieszkańców i 3,4 tys. osób w wieku 75 lat i więcej; gmina miejska Oświęcim (pow. oświęcimski) – 38,3 tys. i 3,8 tys. 75 lat i więcej; gmina wiejska Chełmiec (pow. nowosądecki) – 28,6 tys. osób i 1,4 tys. ludności w wieku 75 lat i więcej.

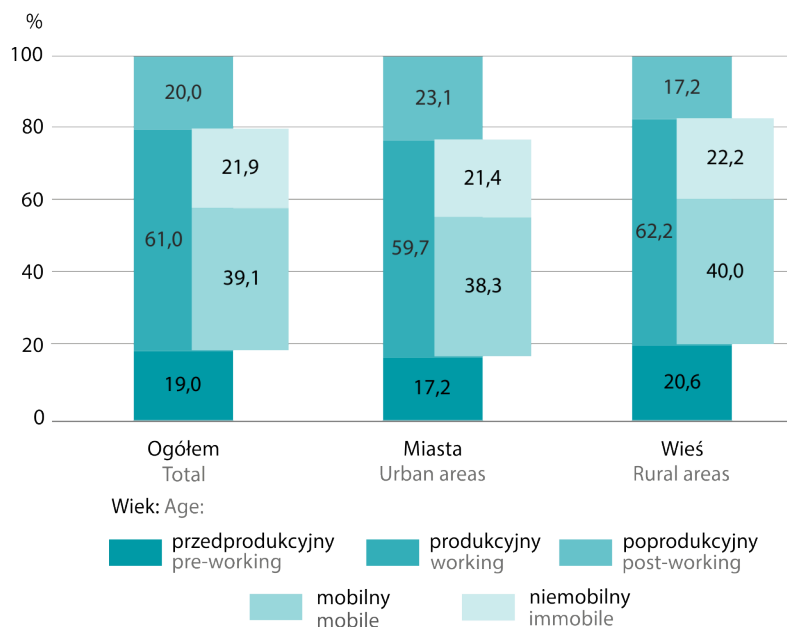
Następstwem postępującego procesu starzenia się społeczeństwa jest stopniowe zmniejszanie się udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście udziału ludności w wieku poprodukcyjnym.

W końcu 2018 r. liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym w województwie małopolskim wynosiła 645,2 tys. osób i w porównaniu z poprzednim rokiem wzrosła o 0,4%. Udział ludności tej grupy ekonomicznej w ogólnej zbiorowości był o 0,1 p. proc. wyższy niż w roku poprzednim i wyniósł 19,0% (w kraju – 18,1%). W miastach województwa małopolskiego udział ten był niższy niż na wsi o 3,4 p. proc. i wyniósł 17,2%.

Wykres 15. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 15. Structure of population by economic age groups and the place of residence in 2018
As of 31 XII

⁵ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2014-2050-opracowana-2014-r,1,5.html>

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w końcu 2018 r. w województwie małopolskim wynosiła 2075,2 tys. osób i zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,5%. Udział tej grupy ludności w ogólnej liczbie ludności wynosił 61,0% (w kraju – 60,6%). W miastach województwa małopolskiego, udział ten był niższy niż na wsi o 2,5 p. proc. i wynosił 59,7%.

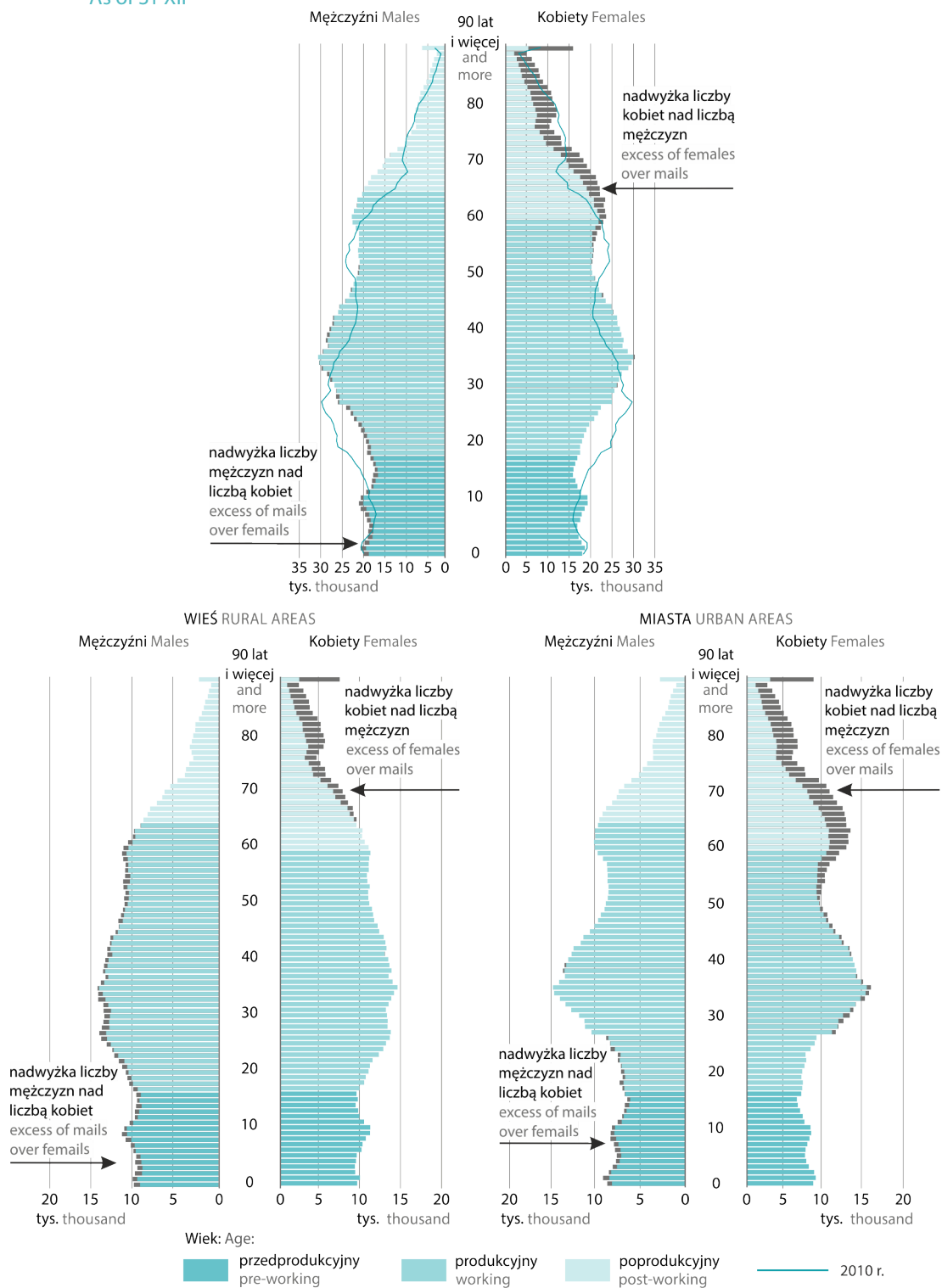
Od kilku lat obserwuje się zmniejszanie liczby ludności w wieku produkcyjnym, przy proporcjonalnym zmniejszaniu liczby ludności w składowych tej grupy ekonomicznej, tj. w wieku mobilnym (18–44 lata) i niemobilnym (45–59/64 lata). Ludność w wieku produkcyjnym mobilnym w końcu omawianego okresu, w porównaniu z 2017 r., zmniejszyła się o 10,2 tys. osób, tj. o 0,8%. Udział ludności tej grupy w ogólnej zbiorowości na koniec 2018 r. wynosił 39,1% (2017 r. – 39,6%).

Ludność w wieku produkcyjnym niemobilnym w 2018 r., w porównaniu z 2017 r., zmniejszyła się o 0,6 tys. osób, tj. o 0,1%, a udział liczby ludności tej grupy w ogólnej liczbie ludności utrzymał się na takim samym poziomie jak rok wcześniej i wynosił 21,9%.

W dalszym ciągu zaobserwowano wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Do grupy tej zaliczani są mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej. W końcu analizowanego okresu grupa liczyła 680,2 tys. osób i w porównaniu z 2017 r. wzrosła o 2,6%. Udział omawianej grupy w ogólnej liczbie ludności w końcu 2018 r. wynosił 20,0% (w kraju – 21,4%). W miastach województwa małopolskiego udział ten był wyższy niż na wsi o 5,9 p. proc. i wynosił 23,1%.

Wykres 16. Ludność według płci, ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2018 r.
 Stan w dniu 31 XII
Chart 16. Population by sex, economic age groups and the place of residence in 2018
 As of 31 XII

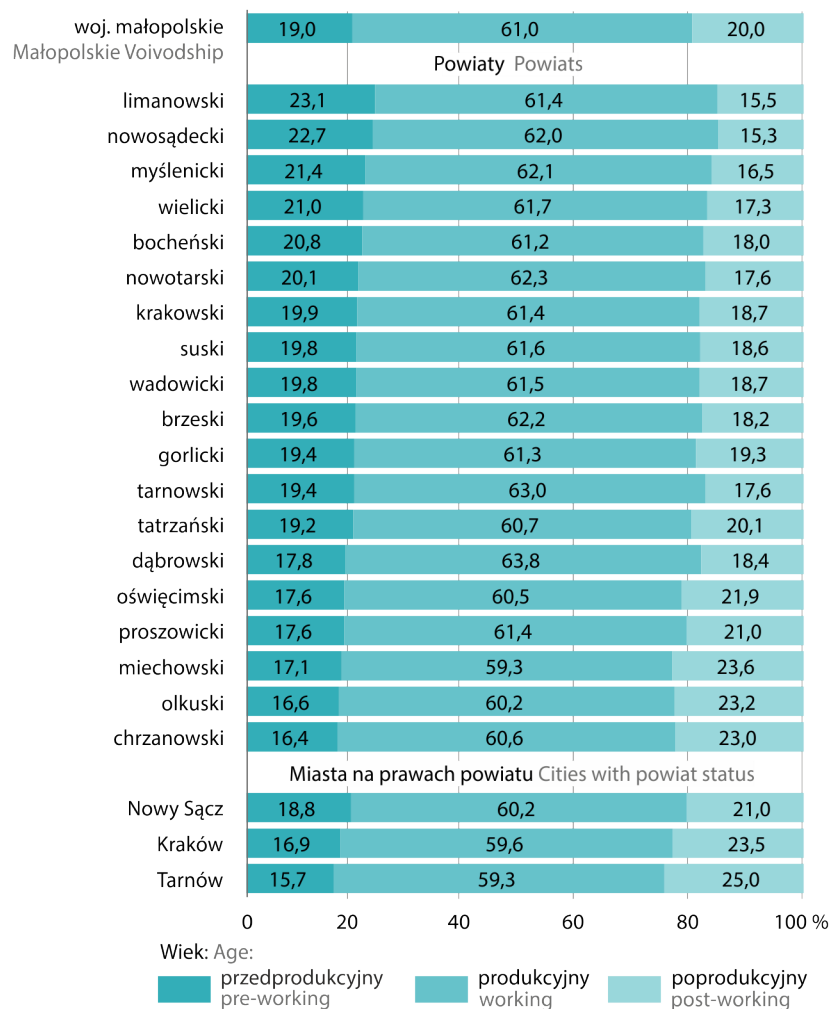
W powiatach województwa małopolskiego najwyższy udział dzieci i młodzieży (17 lat i mniej) w ogólnej zbiorowości danego powiatu, podobnie jak w roku poprzednim, odnotowano w powiecie limanowskim (23,1%), natomiast najniższy udział stanowiła ludność w wieku przedprodukcyjnym w Tarnowie (15,7%).

Najwyższy udział ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w powiecie dąbrowskim (63,8%). W powiatach miechowski i Tarnowie osoby w tej grupie wieku stanowiły najmniej, tj. po 59,3%.

Najniższy udział ludności starszej w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności danego powiatu zaobserwowano w powiecie nowosądeckim (15,3%), a najwyższy odnotowano w Tarnowie (25,0%).

Wykres 17. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku^a i powiatów w 2018 r.
Stan w dniu 31 XII

Chart 17. Structure of population by economic age groups^a and powiats in 2018
As of 31 XII

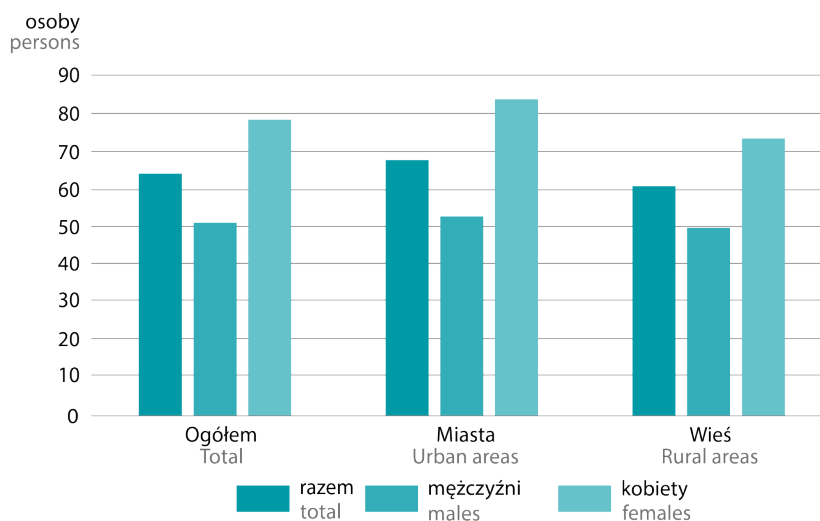
^a Powiaty uporządkowano od najwyższej wartości grupy wieku przedprodukcyjnego do najniższej.
^a Powiats were ordered from the highest value of the pre-working age group to the lowest.

Współczynnik obciążenia demograficznego to relacja między liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym (tj. przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Podobnie jak w kraju, w województwie małopolskim utrzymała się tendencja wzrostowa współczynnika obciążenia demograficznego, a jego wartość w 2018 r. osiągnęła 64 osoby (w kraju 65 osób) wobec 63 osób w 2017 r. Dysproporcję współczynnika zaobserwowano ze względu na płeć. Liczba kobiet w wieku nieprodukcyjnym na 100 kobiet w wieku produkcyjnym wynosiła 78, a wśród mężczyzn współczynnik wynosił 51.

Wykres 18. Współczynnik obciążenia demograficznego według płci i miejsca zamieszkania w 2018 r.
Stan w dniu 31 XII

Chart 18. Age dependency ratio by sex and the place of residence in 2018
As of 31 XII

Zróżnicowanie współczynnika zaobserwowano także pod względem miejsca zamieszkania. W omawianym roku, w miastach województwa małopolskiego współczynnik obciążenia demograficznego wynosił 68 osób i był wyższy o 7 osób niż na wsi. W miastach, 84 kobiety w wieku nieprodukcyjnym przypadały na 100 kobiet w wieku produkcyjnym, tj. o 11 więcej niż na wsi. Wśród mężczyzn współczynnik obciążenia demograficznego w miastach wynosił 53 i był wyższy o 3 niż na wsi.

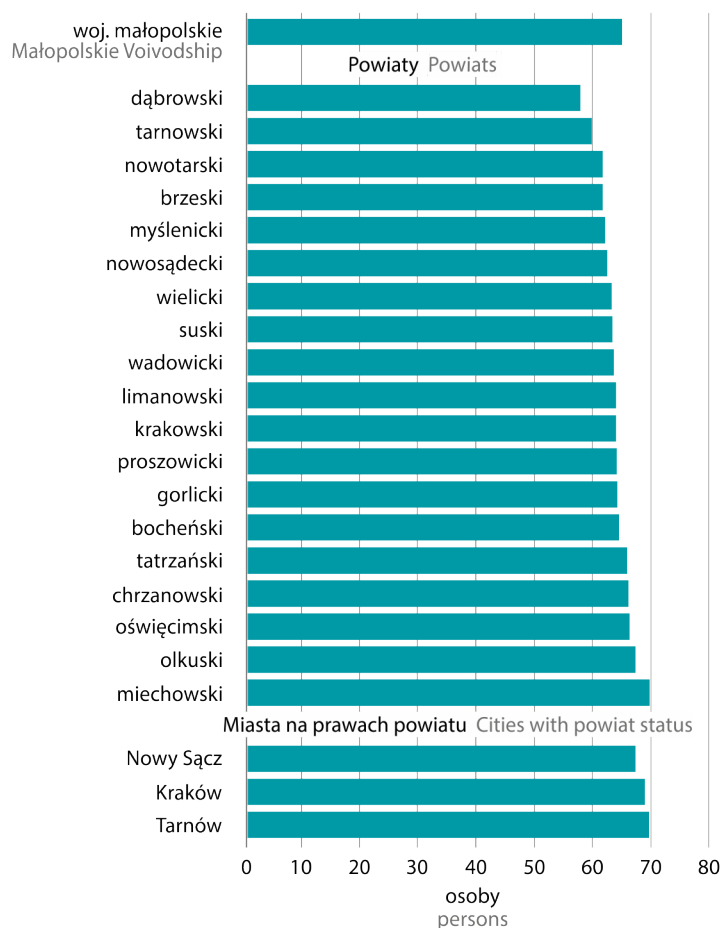
Na poziomie powiatów w 2018 r. wartość tego współczynnika była zróżnicowana i wahała się od 57 osób w powiecie dąbrowskim do 69 osób w powiecie miechowskim.

Wykres 19. Współczynnik obciążenia demograficznego^a według powiatów w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 19. Age dependency ratio^a by powiats in 2018

As of 31 XII

^a Powiaty uporządkowano od najniższej wartości współczynnika do najwyższej.
^a Powiats have been ordered from the lowest values of the coefficient to the highest.

Pomimo wolno postępującego procesu starzenia się społeczeństwa w województwie małopolskim, typologia trójkąta Osanna⁶, uwzględniająca strukturę ekonomicznych grup wieku, podobnie jak w roku poprzednim, pozwoliła na zakwalifikowanie województwa małopolskiego do grupy województw młodych demograficznie. Województwo zaliczono do typu młodości demograficznej (typ III), ponieważ udział dzieci i młodzieży w wieku poniżej 18 lat był większy od przeciętnego w kraju o 0,9 p. proc. i wynosił 19,0%, udział ludności w wieku 18–64 lat był większy o dokładnie 0,01 p. proc. i wynosił 64,4%, a udział ludności w wieku 65 lat i więcej był mniejszy o 0,9 p. proc. od średniego w kraju i wynosił 16,6%.

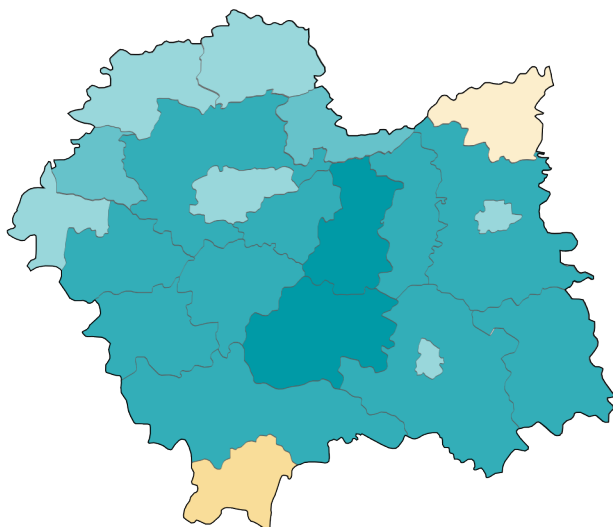
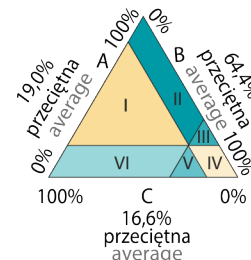
Ponad połowa powiatów województwa małopolskiego została zakwalifikowana do młodych demograficznie uzyskując według klasyfikacji Trójkąta Osanna – typ II i typ III. Oznacza to, że udział dzieci i młodzieży był większy od przeciętnego w województwie (19,0%), a udział ludności w wieku 65 lat i więcej był mniejszy od przeciętnego w województwie (16,6%). Powiaty młode demograficznie to powiaty sąsiadujące z Krakowem oraz niektóre powiaty położone w południowej i wschodniej części województwa. Do typów V i VI, oznaczających starzenie się demograficzne, należało – podobnie jak w poprzednim roku – 8 powiatów położonych w północnej części województwa oraz trzy miasta na prawach powiatu: Kraków,

⁶ Patrz uwagi metodologiczne str. 78.

Nowy Sącz i Tarnów. W tych powiatach udział dzieci i młodzieży był mniejszy od przeciętnego w województwie, a udział osób w wieku poprodukcyjnym wyższy niż przeciętny w województwie. Podobnie jak w roku poprzednim powiat dąbrowski i tatrzański wykazały się stabilizacją demograficzną (typ I i IV).

Mapa 4. Klasyfikacja powiatów według ekonomicznych grup wieku – Trójkąt Osanna w 2018 r.
Map 4. Classification of powiats by economic age groups – Osanna Triangle in 2018

Udział ludności w wieku:
Share of population aged:
A–0–17 lat
B–18–64
C–65 lat i więcej
and more

Typy demograficzne

Demographic types

młodość demograficzna:
demographic youth:

- Typ II: A > 19,0%; B < 64,4%; C < 16,6% (2)
- Typ III: A > 19,0%; B > 64,4%; C < 16,6% (10)

stabilizacja demograficzna:
demographic stabilization:

- Typ I: A > 19,0%; B < 64,4%; C > 16,6% (1)
- Typ IV: A < 19,0%; B > 64,4%; C < 16,6% (1)

starzenie się demograficzne:
demographic ageing:

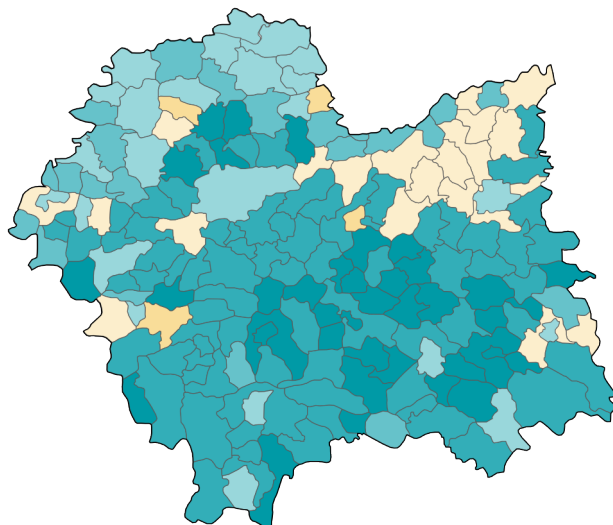
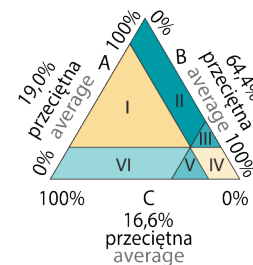
- Typ V: A < 19,0%; B > 64,4%; C > 16,6% (2)
- Typ VI: A < 19,0%; B < 64,4%; C > 16,6% (6)

W 2018 r., spośród 182 gmin (w tym gminy miejskie o statusie miast na prawach powiatu) w województwie małopolskim, do młodych demograficznie zaliczono 113 gmin. Gminy, w których udział dzieci i młodzieży był większy od przeciętnego w województwie (19,0%), a udział ludności w wieku 65 lat i więcej był mniejszy od przeciętnej (16,6%), położone były głównie w południowej i wschodniej części województwa.

Do typów V i VI, które oznaczają starzenie się ludności, należało 45 gmin. Gminy, w których udział dzieci i młodzieży był mniejszy od przeciętnego w województwie, a udział osób w wieku poprodukcyjnym wyższy niż przeciętny w województwie, położone były głównie w północnej części województwa. Do typu starzenia demograficznego zakwalifikowano 3 miasta na prawach powiatu: Kraków, Nowy Sącz, Tarnów; 6 gmin miejskich: Bukowno (pow. olkuski), Gorlice (pow. gorlicki), Oświęcim (pow. oświęcimski), Nowy Targ (pow. nowotarski), Suchą Beskidzką (pow. suski) i Zakopane (pow. tatrzański); 19 gmin miejsko-wiejskich i 17 gmin wiejskich. Pozostałe 24 gminy wykazały się stabilizacją demograficzną.

Mapa 5. Klasyfikacja gmin według ekonomicznych grup wieku – Trójkąt Osanna w 2018 r.
 Map 5. Classification of gminas by economic age groups – Osanna Triangle in 2018

Udział ludności w wieku:
 Share of population aged:
 A–0–17 lat
 B–18–64
 C–65 lat i więcej
 and more

Typy demograficzne
 Demographic types

młodość demograficzna:
 demographic youth:

- Typ II: A > 19,0%; B < 64,4%; C < 16,6% (39)
- Typ III: A > 19,0%; B > 64,4%; C < 16,6% (74)

stabilizacja demograficzna:
 demographic stabilization:

- Typ I: A > 19,0%; B < 64,4%; C > 16,6% (4)
- Typ IV: A < 19,0%; B > 64,4%; C < 16,6% (20)

starzenie się demograficzne:
 demographic ageing:

- Typ V: A < 19,0%; B > 64,4%; C > 16,6% (21)
- Typ VI: A < 19,0%; B < 64,4%; C > 16,6% (24)

2.3. Struktura według edukacyjnych grup wieku⁷

2.3. Structure by educational age groups⁷

Zmiany w strukturze ludności według wieku można rozpatrywać nie tylko pod względem ekonomicznym, ale także ze względu na potrzeby oświatowo-wychowawcze. W tym celu przedstawiono struktury edukacyjnych grup wieku, które obejmują dzieci i młodzież w wieku przedszkolnym i szkolnym, a także potencjalnych studentów szkół wyższych. W 2018 r. zbiorowość edukacyjnych grup wieku wynosiła 799,6 tys. osób i w porównaniu z 2017 r. zmniejszyła się o 1,1% (w kraju – spadek o 1,3%).

W 2018 r. liczba dzieci w wieku przedszkolnym 3–6 lat wynosiła 141,2 tys. osób. W relacji do 2017 r. nastąpił spadek o 0,9%. Dzieci w tym wieku stanowiły 17,7% ogólnej liczby ludności zaliczanej do edukacyjnych grup wieku (w kraju – 17,5%).

Kolejna grupa to dzieci w wieku szkolnym, tj. 7–12 lat, która w 2018 r. liczyła 224,6 tys. osób. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił wzrost liczby dzieci o 1,4%. W zbiorowości grup edukacyjnych populacja ta stanowiła 28,1% (w kraju – 28,5%).

W 2018 r., w porównaniu z 2017 r., zaobserwowano wzrost o 0,4% w grupie dzieci w wieku 13–15 lat. Grupa ta liczyła 98,9 tys. dzieci i stanowiła 12,4% ogólnej liczby badanej zbiorowości (w kraju – 12,5%).

⁷ Przetawione udziały kolejnych grup wiekowych obliczono w zbiorowości grup edukacyjnych, która wynosiła 799,6 tys. osób, wyjątek stanowiły udziały grupy dzieci w wieku 0–2 lata, które obliczono w liczbie ludności wieku przedprodukcyjnego – 645,2 tys. osób.

⁷ Presented shares of subsequent age groups were calculated in the population of educational groups, which amounted to 799.6 thousand persons, the exception was the shares of a group of children from 0-2 years, which were calculated in the pre-working age population number - 645.2 thousand people.

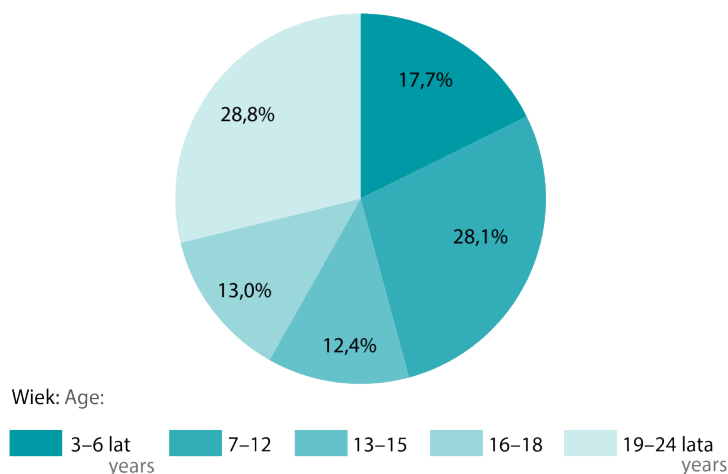
W starszej grupie tj. 16–18 lat liczba młodzieży wynosiła 103,7 tys. osób. W porównaniu z poprzednim rokiem spadła o 2,4%, stanowiąc 13,0% ogólnej liczby badanej zbiorowości (w kraju – 12,7%).

Najliczniejsza grupa edukacyjna (19–24 lata), która wyniosła w analizowanym roku 231,2 tys. osób to potencjalni studenci szkół wyższych. Udział tej grupy wiekowej był taki sam jak w kraju i wynosił 28,8% ogólnej liczby badanej zbiorowości. W 2018 r. w porównaniu z poprzednim rokiem w tej grupie odnotowano ubytek ludności o 3,7%.

Wykres 20. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart. 20. Structure of population by educational age groups in 2018
As of 31 XII

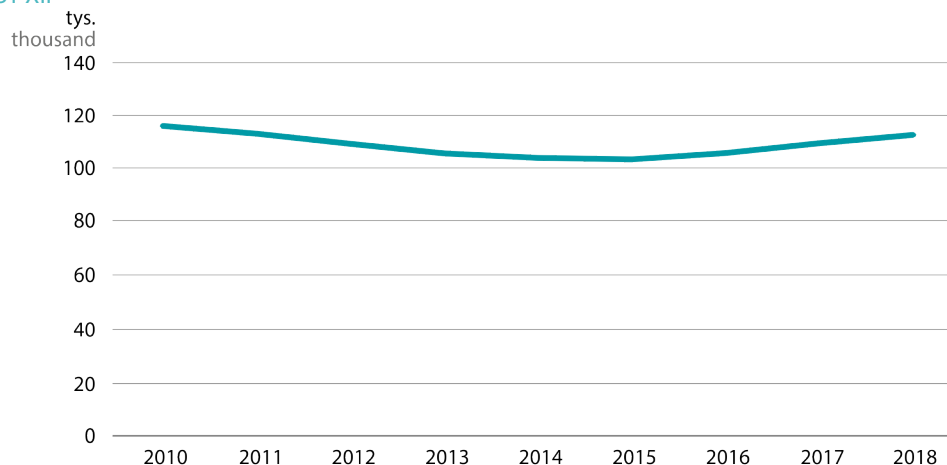
Na potrzeby tej publikacji przedstawiono również dane dla najmłodszej grupy dzieci będących w wieku 0–2 lata. Nie zalicza się ich do grupy edukacyjnej, ale corocznie publikowane są dane (zawarte w tablicy 1), które mogą być pomocne przy określaniu potrzeb i wynikających z nich zadań w zakresie edukacji i ochrony zdrowia.

Od 2015 r. obserwowano wzrost liczby dzieci w wieku 0–2 lat. W końcu 2018 r., w porównaniu z 2017 r., odnotowano wzrost o blisko 3% (112,7 tys. dzieci wobec 109,6 tys. w 2017 r.). Liczba dzieci w tej grupie wieku stanowiła 17,5% liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (w kraju – 16,8%).

Wykres 21. Dzieci w grupie wieku 0–2 lata

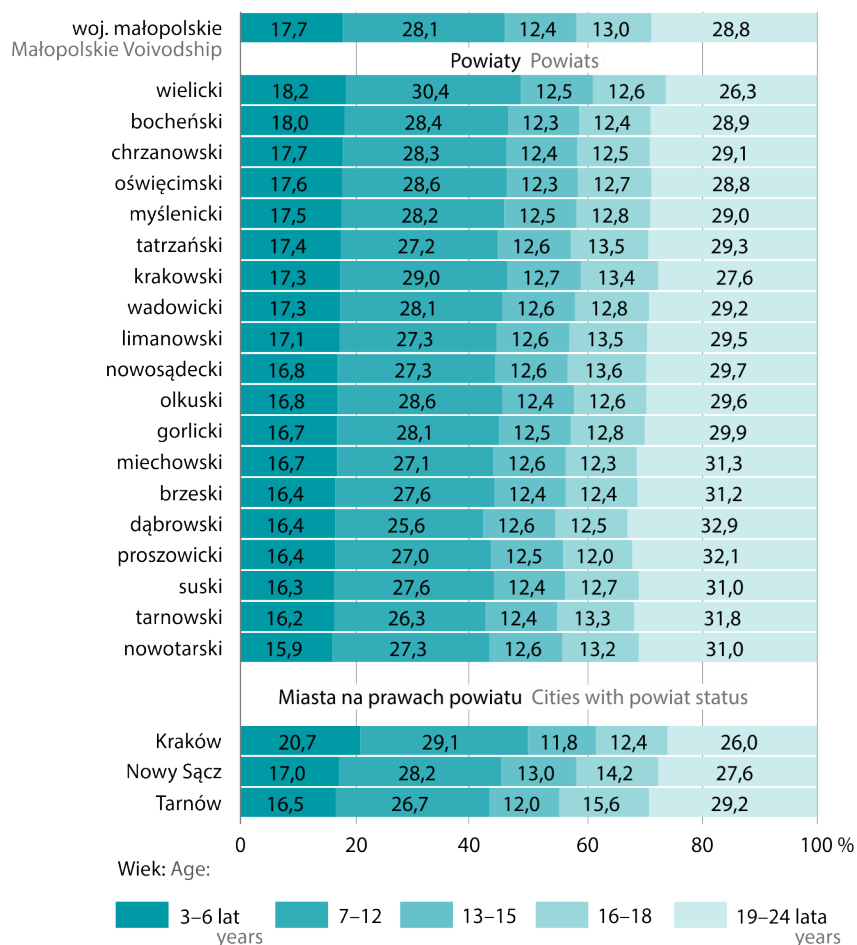
Stan w dniu 31 XII

Chart 21. Children in the 0–2 age group
As of 31 XII

Wykres 22. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku w powiatach^a w 2018 r.
Stan w dniu 31 XII

Chart 22. Structure of population by educational age groups in powiats^a in 2018
As of 31 XII

^a Powiaty uporządkowano od najwyższej wartości grupy wieku 3-6 lat do najniższej.
^a Powiats were ordered from the highest value of the 3-6 age group to the lowest.

Zróżnicowanie edukacyjnych grup wieku zaobserwowano również na poziomie powiatowym. W grupie dzieci 3-6 lat, wyższe udziały od przeciętnego w województwie odnotowano w 3 powiatach: Krakowie (20,7%), wielickim (18,2%) i bocheńskim (18,0%). W drugiej grupie wiekowej (7-12 lat) wartości wyższe od przeciętnego w województwie wystąpiły w 9 powiatach (najwyższe w powiecie wielickim – 30,4%). W grupie wieku 13-15 lat w ponad połowie powiatów udział ten przekraczał poziom wojewódzki – najwyższą wartość osiągnął w Nowym Sączu (13,0%). Kolejną grupę stanowiły osoby w wieku 16-18 lat. Udział tej grupy wiekowej w ogólnej zbiorowości przekraczał poziom wojewódzki w 8 powiatach, a najwyższy był w Tarnowie (15,6%). Wyższy od udziału wojewódzkiego udział grupy tzw. potencjalnych studentów (19-24 lat) w ogólnej zbiorowości zaobserwowano w 17 powiatach, w tym najwyższy udział odnotowano w powiecie dąbrowskim (32,9%).

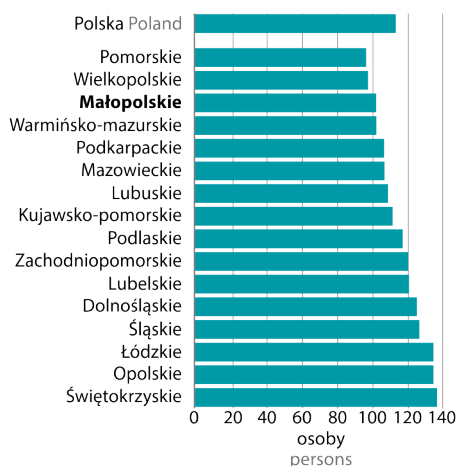

Województwo na tle kraju i pozostałych województw – struktury ludności Voivodship against the background of the country and other voivodships – structures of population

Wykres 23. Wskaźnik starości^a według województw w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart. 23. Ageing ratio^a by voivodships in 2018
As of 31 XII

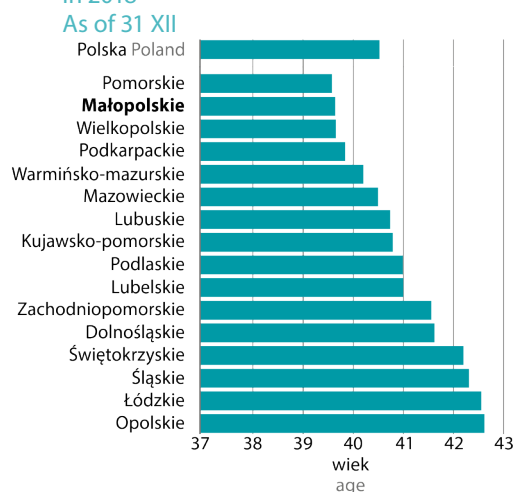

a Województwa uporządkowano od najniższej wartości prezentowanej cechy do najwyższej.
a Voivodships were ordered from the lowest value of the presented feature to the highest.

Wykres 24. Mediana wieku ludności^a według województw w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

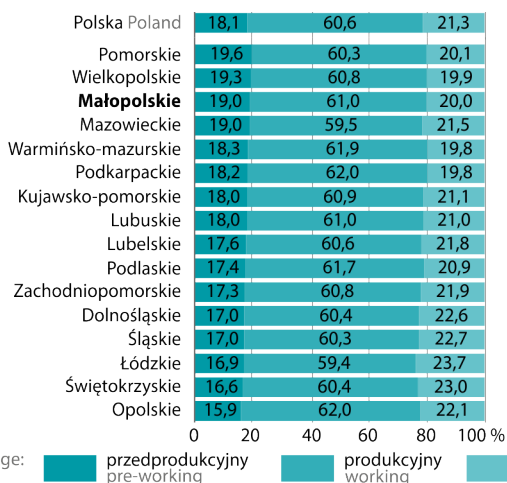
Chart. 24. Median age of population^a by voivodships in 2018

Wykres 25. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku^b w województwach w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart. 25. Structure of population by economic age groups^b in voivodships in 2018
As of 31 XII

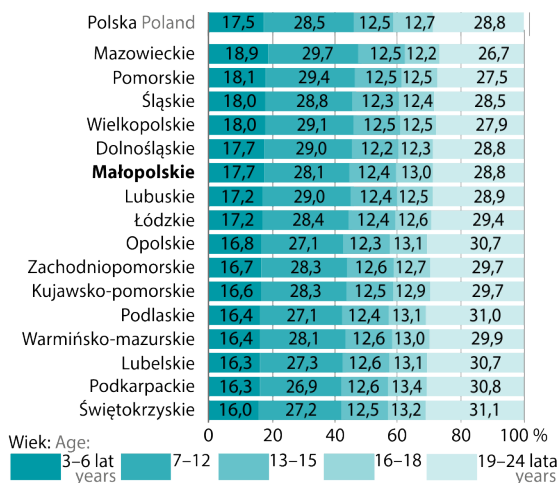
Wiek: Age: przedprodukcyjny pre-working produkcyjny working poprodukcyjny post-working

b Województwa uporządkowano od najwyższej wartości grupy wieku przedprodukcyjnego.
b Voivodships were ordered from the highest value of the pre-working age group.

Wykres 26. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku^c w województwach w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart. 26. Structure of population by educational age groups^c in voivodships in 2018
As of 31 XII

Wiek: Age: 3-6 lat years 7-12 13-15 16-18 19-24 lata years

c Województwa uporządkowano od najwyższej wartości grupy wieku 3-6 lat do najniższej.
c Voivodships were ordered from the highest value of the age group 3-6 years to the lowest.

Rozdział 3

Chapter 3

Ruch naturalny ludności

Vital statistics of population

W 2018 r. w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano korzystne zmiany w wielu zjawiskach demograficznych. Spadła liczba zgonów niemowląt; orzeciono mniej separacji; więcej par zawarło związek małżeński; wzrósł współczynnik dzietności, ale w dalszym ciągu nie osiągnął nawet dolnej granicy stabilnego rozwoju demograficznego. Ponadto zaobserwowano niekorzystny spadek liczby urodzeń, wzrost liczby zgonów i rozwodów oraz obniżenie się współczynnika płodności.

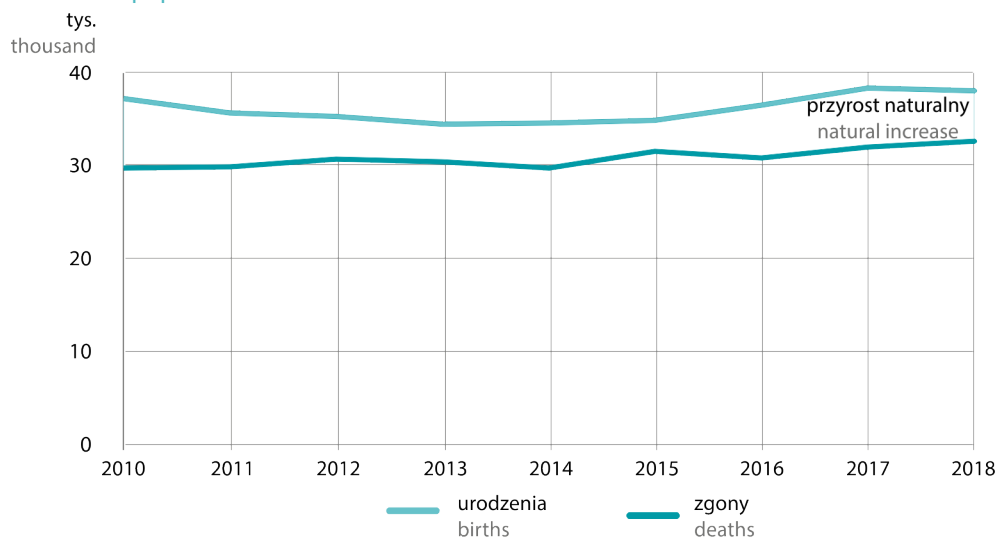
3.1. Przyrost naturalny

3.1. Natural increase

W 2018 r. w województwie małopolskim przyrost naturalny wyniósł plus 5,4 tys. osób (w kraju – minus 26,0 tys. osób). Współczynnik przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności był również dodatni i wynosił plus 1,6 wobec plus 1,9 w 2017 r. (w kraju – minus 0,7). W poziomie tego wskaźnika wystąpiło zróżnicowanie między miastem i wsią, wskaźniki natężenia wynosiły odpowiednio: plus 0,7‰ i plus 2,4‰ (w kraju – miasta minus 1,2‰; wieś plus 0,04‰).

Przyrost naturalny ludności określany jest jako różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie. Współczynnik przyrostu naturalnego liczony jest na 1 tys. ludności.

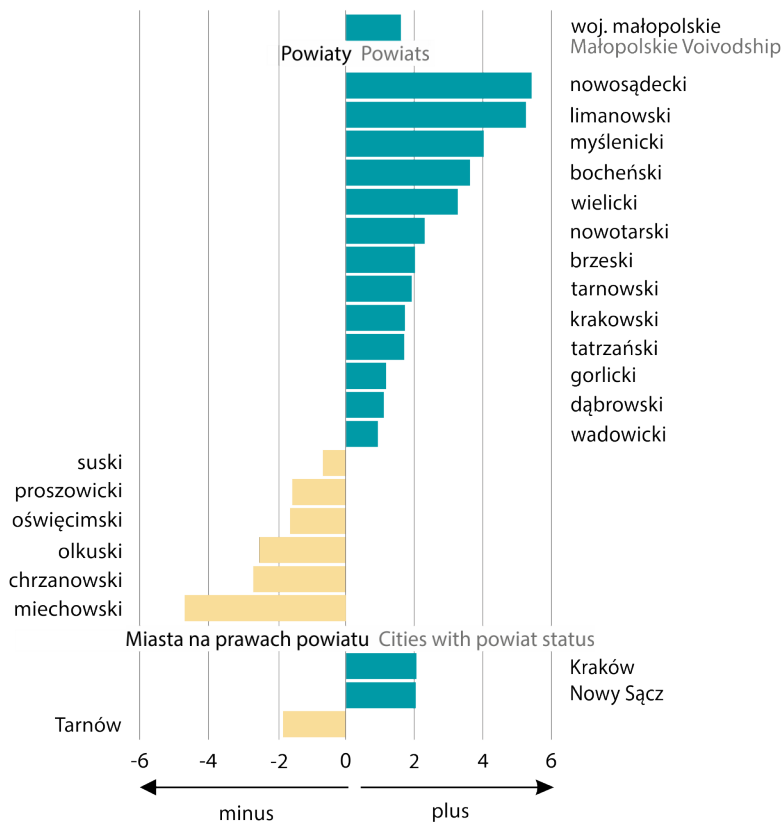
Wykres 27. Ruch naturalny ludności
Chart 27. Vital statistics of population

Wśród 22 powiatów, najwyższy poziom współczynnika przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności zaobserwowano w: nowosądeckim plus 5,4, a najniższy – w powiecie miechowskim minus 4,7.

Zgodnie z założeniami prognozy ruchu naturalnego⁸, przewiduje się, że w województwie małopolskim liczba zgonów przewyższy liczbę urodzeń już w 2021 r. Do 2050 r. przyrost naturalny będzie osiągał wartości ujemne. Prognozuje się, że w 2050 r. osiągnie wartość minus 12,2 tys. osób.

Wykres 28. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności według powiatów w 2018 r.
Chart 28. Natural increase per 1 thousand population by powiats in 2018

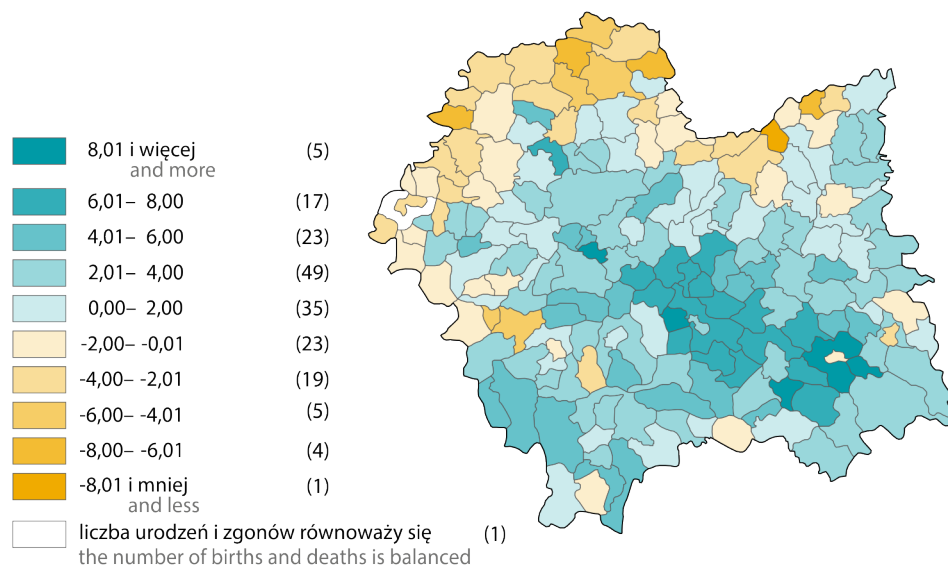

W 2018 r. spośród 182 gmin województwa małopolskiego, w 129 gminach odnotowano dodatni przyrost naturalny. Najwyższy współczynnik przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności, tj. ponad 8 odnotowano w 5 gminach wiejskich: Ropa (pow. gorlicki) 8,8, Tymbark (pow. limanowski) 8,4; w 2 gminach wiejskich powiatu nowosądeckiego: Nawojowa i Grybów (odpowiednio po 8,2) oraz w Sieprawiu (pow. myślenicki) – 8,1. Do powyższego zestawienia nie wzięto pod uwagę gminy wiejskiej Oświęcim (pow. oświęcimski) z powodu równowagi liczby urodzeń z liczbą zgonów.

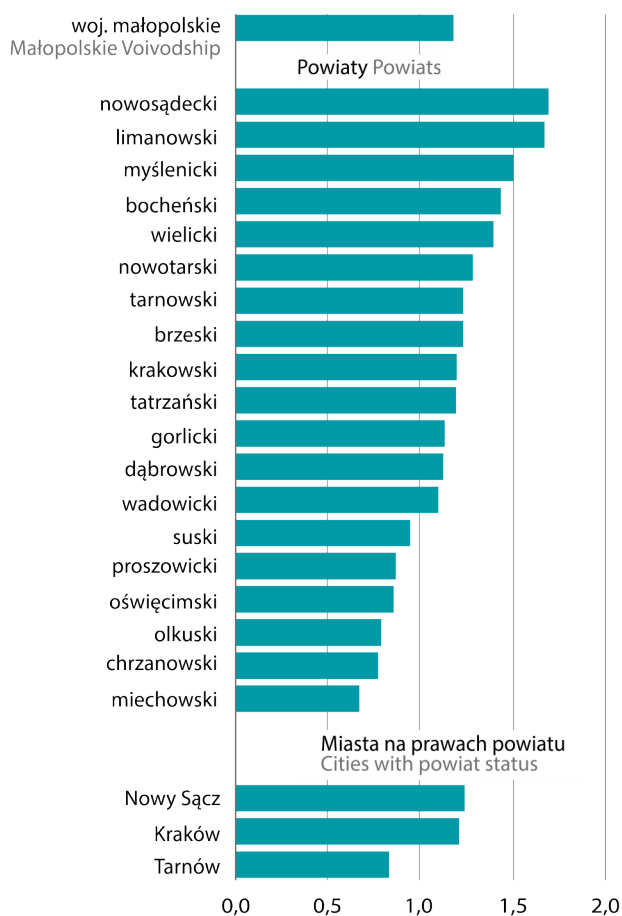
Najniższy współczynnik na 1 tys. ludności odnotowano w gminie wiejskiej Wietrzychowice (pow. tarnowski) – minus 9,5.

⁸ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2014-2050-opracowana-2014-r,1,5.html>.

Mapa 6. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności według gmin w 2018 r.
Map 6. Natural increase per 1 thousand population by gminas in 2018

Wykres 29. Współczynnik dynamiki demograficznej według powiatów w 2018 r.
Chart 29. Demographic dynamics rate by powiats in 2018

Współczynnik dynamiki demograficznej to stosunek liczby urodzeń żywych w danym okresie (najczęściej 1 roku) do liczby zgonów w tym okresie (liczba urodzeń przypadająca na 1 zgon).

W 2018 r. w województwie małopolskim współczynnik dynamiki demograficznej wyniósł 1,17 wobec 1,20 w 2017 r. (w kraju – 0,94).

Wyższe współczynniki od wojewódzkiego zaobserwowano w 12 powiatach: nowosądeckim (1,68), limanowskim (1,66), myślenickim (1,49), bocheńskim (1,42), wielickim (1,38), nowotarskim (1,27), Nowym Sączu (1,23), tarnowskim i brzeskim (odpowiednio po 1,22), Krakowie (1,20), krakowskim (1,19) oraz tatrzańskim (1,18).

Roczna liczba urodzeń nie przekroczyła rocznej liczby zgonów w 7 powiatach. Najniższą wartość współczynnika, tak jak w roku poprzednim, odnotowano w powiecie miechowskim (0,66).

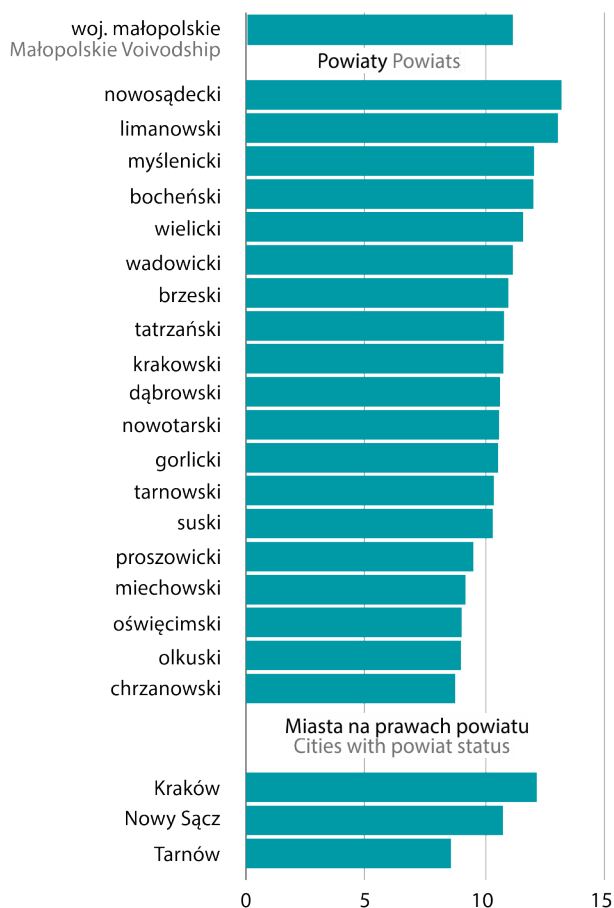
3.2. Urodzenia i dzietność kobiet

3.2. Births and female fertility

W 2018 r. w województwie małopolskim zarejestrowano 37,9 tys. urodzeń żywych, tj. o 0,8% mniej niż w 2017 r. (w kraju – spadek o 3,4%). Na wsi urodziło się 20,0 tys. dzieci, tj. o 12,0% więcej niż w miastach. Współczynnik urodzeń żywych na 1 tys. ludności wyniósł 11,2; w miastach – 10,9; na wsi – 11,4 (w kraju ogółem – 10,1; w miastach – 9,9; na wsi – 10,4).

Wykres 30. Urodzenia żywe na 1 tys. ludności według powiatów w 2018 r.

Chart 30. Live births per 1 thousand population by powiats in 2018

W powiatach województwa małopolskiego zaobserwowano znaczne zróżnicowanie liczby urodzeń.

Najwięcej dzieci urodziło się w Krakowie (9,4 tys.). Do grupy powiatów, w których liczba urodzeń przekroczyła 2 tys., zaliczono: krakowski (3,0 tys.), nowosądecki (2,9 tys.), tarnowski (2,1) i nowotarski (2,0 tys.). Podobnie jak w roku poprzednim najmniej dzieci urodziło się w powiecie proszowickim (0,4 tys.).

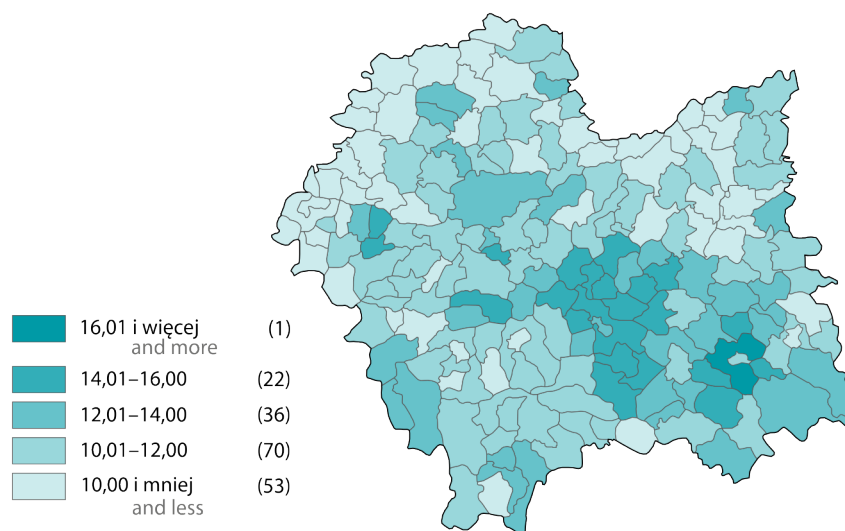
Najwyższą wartość współczynnika urodzeń żywych na 1 tys. ludności odnotowano w powiecie nowosądeckim (13,3), a najniższą w Tarnowie (8,6)

W przekroju gminnym (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) w 2018 r. najwięcej urodzeń żywych zarejestrowano w gminie miejsko-wiejskiej Wieliczka (pow. krakowski) – 0,7 tys.; wśród gmin miejskich w Nowym Targu (pow. nowotarski) – 0,4 tys. urodzeń, a spośród gmin wiejskich w Grybowie (pow. nowosądecki) – 0,4 tys. urodzeń.

Najwyższe natężenie urodzeń żywych na 1 tys. ludności odnotowano w gminie wiejskiej Grybów (pow. nowosądecki) – 16 urodzeń, a najniższe – blisko 5 urodzeń – w gminie wiejskiej Wietrzychowice (pow. tarnowski).

Mapa 7. Urodzenia żywe na 1 tys. ludności według gmin w 2018 r.

Map 7. Live births per 1 thousand population by gminas in 2018

Pod względem poziomu wykształcenia ponad połowa matek (54,0%) nowonarodzonych dzieci posiadała wykształcenie wyższe, średnie – 32,6%, zasadnicze zawodowe – 9,4%, a matki z wykształceniem policealnym, gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym stanowiły razem 4,0%.

W omawianym roku wiek środkowy⁹ matek wynosił 30,4 lat. Najwięcej urodzeń odnotowano w grupach wieku matek: 25–29 lat i 30–34 lata. Liczba urodzeń w tych grupach stanowiła odpowiednio 33,5% i 34,3% w ogólnej liczbie urodzeń żywych. W 2018 r. udział urodzeń pojedynczych w ogólnej liczbie urodzeń żywych wynosił 97,4%, a pozostałe urodzenia wielorakie: bliźnięt (2,5%) i trojczków (0,1%).

Statystyki obejmują także dane dotyczące urodzeń według miesięcy i dni tygodnia. W 2018 r. dzieci najczęściej rodziły się w czerwcu i lipcu, a ze względu na dzień tygodnia – we wtorek.

⁹ Wiek matek w momencie urodzenia kolejnego dziecka, który połowa matek już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

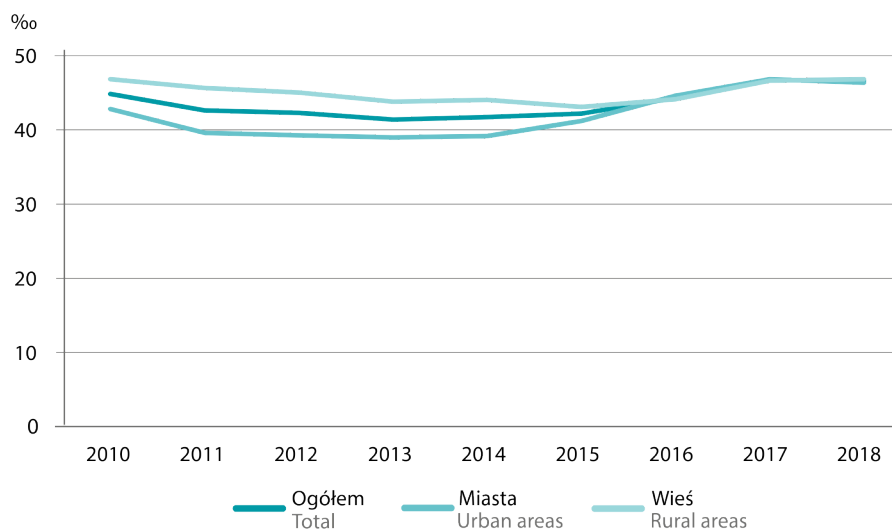
Kolejną miarą natężenia urodzeń jest współczynnik płodności kobiet, który w badanym roku w województwie małopolskim wynosił 46,1‰ wobec 46,2‰ w 2017 r. Podobnie jak w roku poprzednim, zarówno w miastach jak i na wsi, na 1 tys. kobiet w wieku od 15–49 lat przypadało przeciętnie 46 urodzeń żywych. Współczynnik płodności w województwie był wyższy od krajowego o ponad 3 pp.

Współczynnik płodności to stosunek liczby urodzeń żywych w danym okresie do liczby kobiet będących w wieku rozrodczym (15–49 lat).

Współczynnik liczony jest dla okresów nie krótszych niż rok. Wyraża średnią liczbę dzieci urodzonych w ciągu badanego okresu przypadającą na 1000 kobiet (lub na 100 kobiet) w wieku rozrodczym – jest liczony dla pojedynczych roczników lub 5-letnich grup wieku (częstkowe współczynniki płodności).

Wykres 31. Współczynnik płodności

Chart 31. Female fertility rate

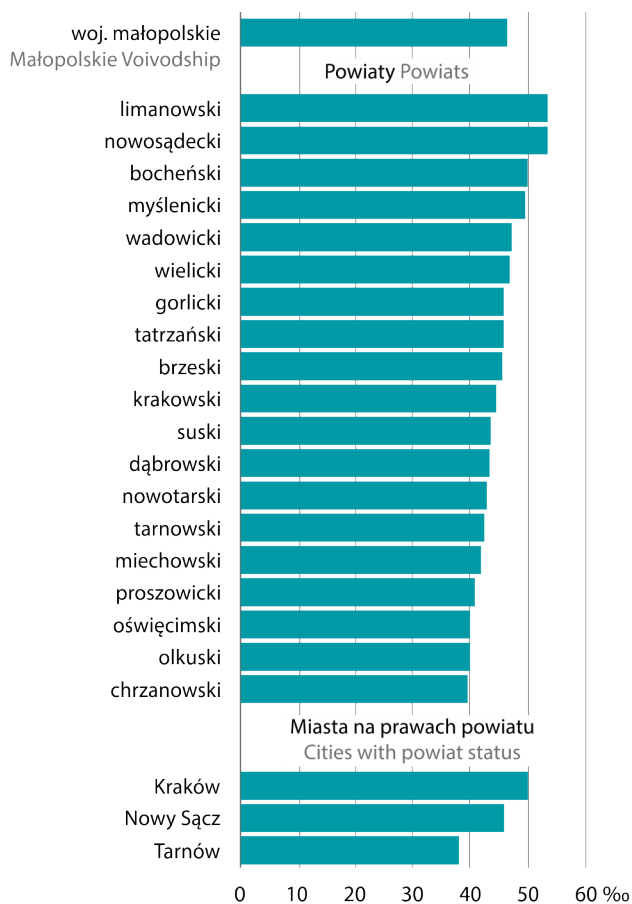

W omawianym roku na terenie województwa małopolskiego najwyższa płodność kobiet – 104 urodzenia – wystąpiła w grupie wieku 25–29 lat.

Najwyższy poziom współczynnika płodności odnotowano w 2 powiatach: limanowskim i nowosądeckim (odpowiednio po 53,1). Najniższą liczbę urodzeń przypadającą na 1 tys. kobiet w wieku 15–49 lat zaobserwowano w Tarnowie – 37,8.

W 2018 r. w żadnym z powiatów województwa małopolskiego poziom urodzeń nie zagwarantował prostej zastępowalności pokoleń.

Wykres 32. Współczynnik płodności według powiatów w 2018 r.
 Chart 32. Female fertility rate by powiats in 2018

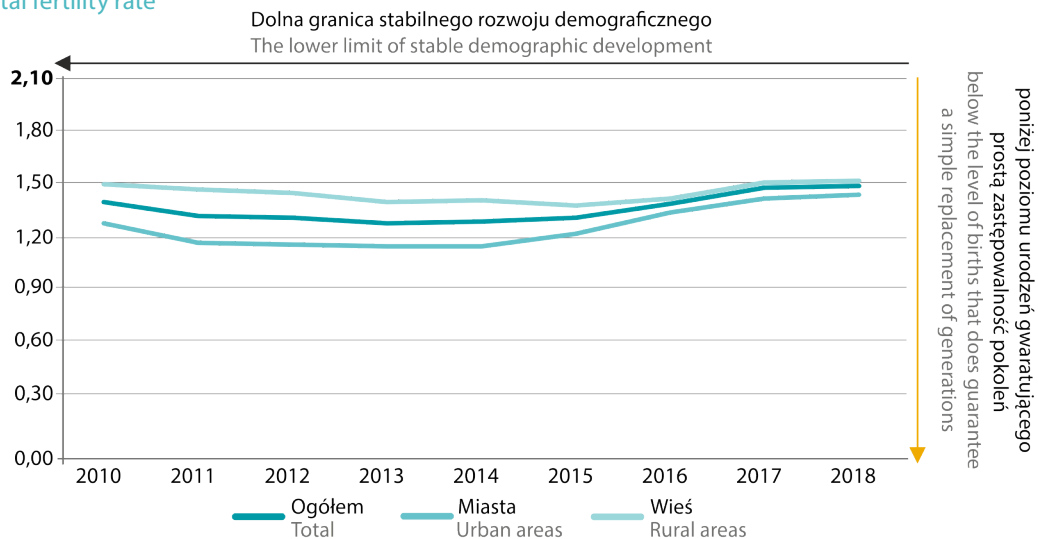
Współczynnik dzietności to suma cząstkowych współczynników płodności. Oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Współczynnik dzietności ogólnej powinien kształtować się na poziomie od 2,10 do 2,15, co oznacza, że na statystyczną kobietę w wieku 15–49 lat przypada średnio dwoje dzieci w ciągu całego okresu rozrodczego. Wówczas wielkość ta staje się korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego.

Od 2014 r. obserwowano tendencję rosnącą współczynnika dzietności. W badanym roku wynosił 1,50 (w kraju – 1,43) wobec 1,49 w 2017 r. W miastach województwa współczynnik kształtował się na poziomie 1,45, a na wsi – 1,53.

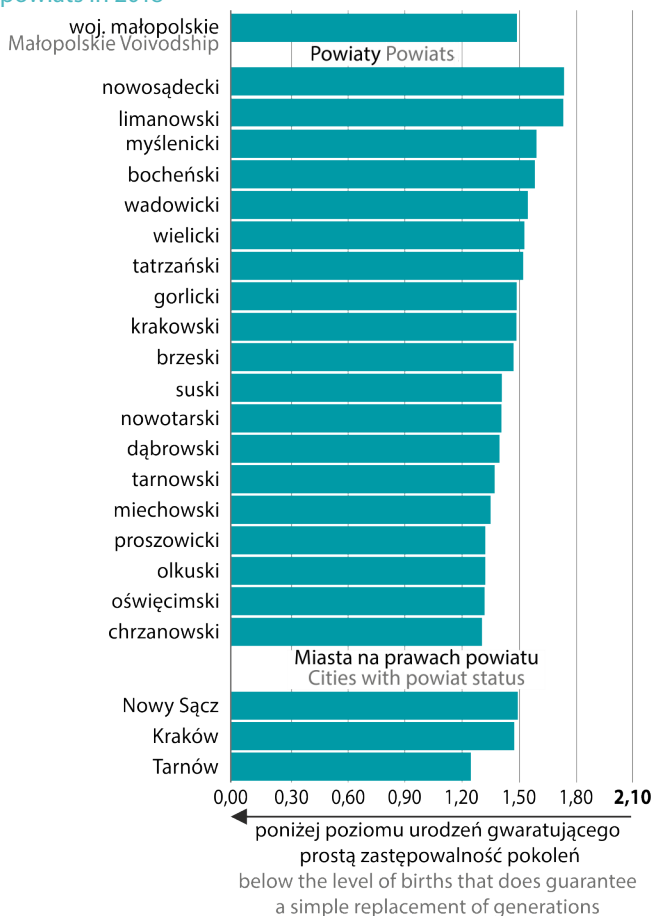

Wykres 33. Współczynnik dzietności ogólnej
 Chart 33. Total fertility rate

W 2018 r., najwyższe współczynniki dzietności odnotowano w powiecie nowosądeckim – 1,75, a najniższy wystąpił w Tarnowie – 1,26.

Wykres 34. Współczynnik dzietności ogólnej według powiatów w 2018 r.
 Chart 34. Total fertility rate by powiats in 2018

3.3. Umieralność

3.3. Mortality

W 2018 r. w województwie małopolskim zmarło 32,5 tys. osób, tj. o 1,9% więcej niż w 2017 r. (w kraju – wzrost o 2,8%). W miastach zarejestrowano 16,7 tys. zgonów, tj. o 5,8% więcej niż na wsi. W dalszym ciągu miała miejsce relacja określana nadumieralnością mężczyzn względem kobiet. W 2018 r. odnotowano o 6,1% więcej zgonów mężczyzn niż zgonów kobiet. Udział zgonów mężczyzn w ogólnej liczbie zgonów wynosił 51,5% (w kraju – 51,6%).

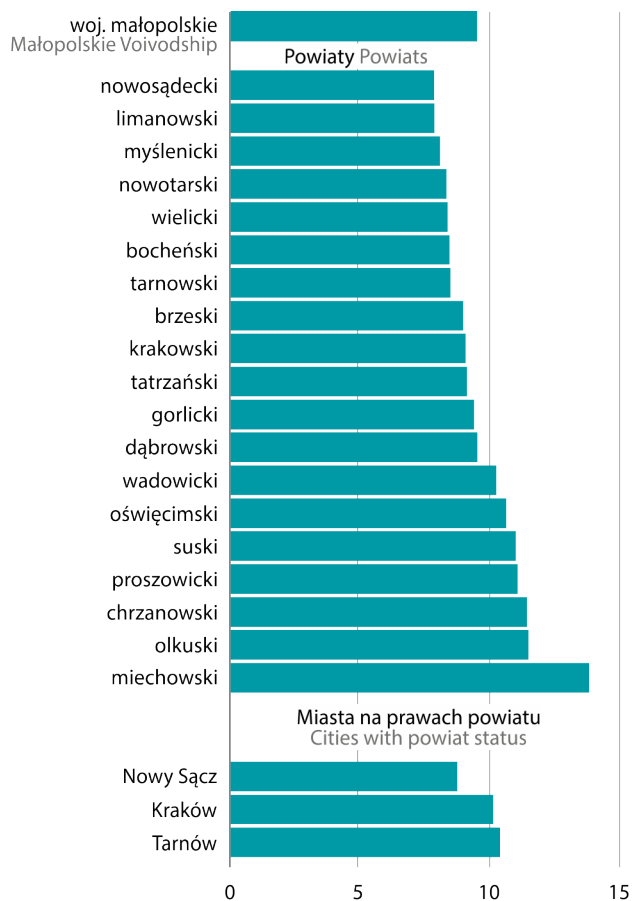
Współczynnik zgonów na 1 tys. ludności wynosił 9,6, w miastach – 10,2, na wsi – 9,0 (w kraju – ogółem 10,8; miasta 11,1; wieś 10,4).

W powiatach województwa małopolskiego zaobserwowano zróżnicowanie liczby zgonów. Najmniej osób zmarło w powiecie proszowickim (0,5 tys.), a najwięcej w Krakowie (7,8 tys.). Do grupy powiatów, w których zarejestrowana liczba zgonów przekroczyła 1,5 tys., należały: nowotarski, oświęcimski, wadowicki (odpowiednio po 1,6 tys.); nowosądecki, tarnowski (odpowiednio po 1,7 tys.) oraz krakowski (2,5 tys.).

Najniższą wartość współczynnika natężenia zgonów odnotowano w powiecie nowosądeckim (7,9‰), a najwyższą w powiecie miechowskim (13,9‰).

Wykres 35. Zgony na 1 tys. ludności według powiatów^a w 2018 r.

Chart 35. Deaths per 1 thousand population by powiats^a in 2018

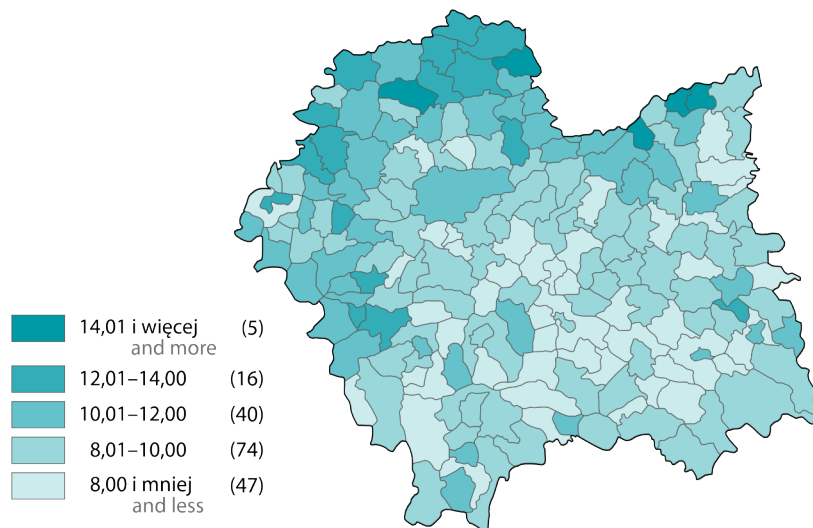

^a Powiaty uporządkowano od najniższej wartości współczynnika do najwyższej.

^a Powiats have been ordered from the lowest values of the coefficient to the highest

W przekroju gminnym najmniej, tj. 13 zgonów, zarejestrowano w gminie wiejskiej Spytkowice (pow. nowotarski). Najwięcej (z wyłączeniem miast na prawach powiatu), tj. 568 zgonów, odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Chrzanów (pow. chrzanowski).

Mapa 8. Zgony na 1 tys. ludności według gmin w 2018 r.
Map 8. Deaths per 1 thousand population by gminas in 2018

Rozpiętość współczynnika natężenia zgonów na 1 tys. ludności w przekrojach gmin była bardziej zróżnicowana niż w powiatach. Najmniej, tj. 3 zgony, odnotowano w gminie wiejskiej powiatu nowotarskiego – Spytkowice, a najwięcej – blisko 18 zgonów w gminie wiejskiej powiatu miechowskiego – Słaboszów.

Zgony niemowląt – to liczba zgonów dzieci w wieku poniżej 1 roku życia.

Współczynnik zgonów niemowląt – stosunek liczby zgonów niemowląt w badanym okresie do liczby urodzeń żywych w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności).

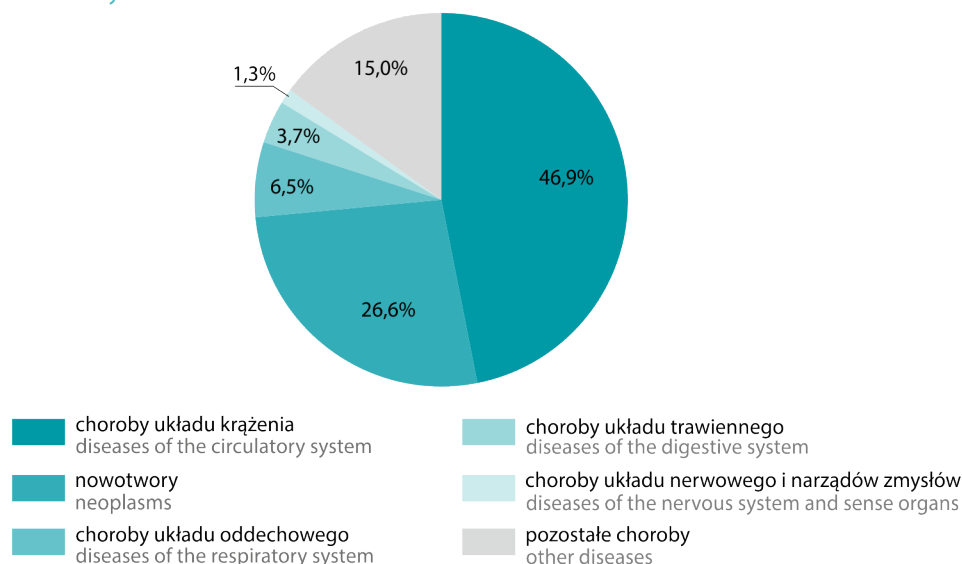
W 2018 r. zarejestrowano 109 zgonów dzieci w wieku poniżej 1 roku życia, tj. o 23,2% mniej w porównaniu z 2017 r. Współczynnik zgonów niemowląt na 1 tys. urodzeń żywych, w porównaniu z poprzednim rokiem, był niższy o 0,8 pp. i wynosił 2,9.

Głównymi przyczynami zgonów mieszkańców województwa małopolskiego były choroby układu krążenia i nowotwory. W 2017 r.¹⁰ w ogólnej liczbie zgonów, która wynosiła 31,9 tys., zgony z wymienionych przyczyn stanowiły 73,5%, a ich łączny udział był wyższy o 5,5 p. proc. niż w kraju.

¹⁰ Ze względu na prowadzone szczegółowe analizy dotyczące przyczyn zgonów, prezentacja danych ulega wydłużeniu do 1 roku. W związku z tym w niniejszym opracowaniu podano dane za 2017 r.

Użyte nazewnictwo poszczególnych chorób lub ich grup jest zgodne z X-Rewizją Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych.

Wykres 36. Struktura zgonów według przyczyn¹¹ w 2017 r.
 Chart 36. Structure of deaths by causes in 2017

Znacznie mniejszy odsetek stanowiły zgony z powodu chorób układu oddechowego (6,5%), trawiennego (3,7%), nerwowego i narządów zmysłu (1,3%). Zgony z przyczyn pozostałych chorób¹² stanowiły 15,0%.

W 2017 r., w porównaniu z 2016 r., zaobserwowano spadek liczby zgonów z powodu:

- chorób układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej (o 25,0%),
- chorób zakaźnych i pasożytniczych (o 8,1%),
- chorób układu trawiennego (o 6,9%),
- zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania (o 6,0%),
- nowotworów (o 1,9%),
- chorób układu krążenia (o 0,7%).

W tym samym okresie niekorzystnym był wzrost liczby zgonów z powodu:

- objawów, cech chorobowych oraz nieprawidłowych wyników badań klinicznych i laboratoryjnych, gdzie indziej niesklasyfikowanych (o 48,3%),
- chorób układu oddechowego (o 48,2%),
- chorób krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektórych chorób przebiegających z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych (o 18,8%),
- chorób układu moczowo-płciowego (o 18,4%),

¹¹ Jw.

¹² Do pozostałych chorób zaliczono: Choroby zakaźne i pasożytnicze; Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów auto-immunologicznych; Zaburzenia wydzielania wewnętrzznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej; Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania; Choroby skóry i tkanki podskórnej; Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej; Choroby układu moczowo-płciowego; Niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym; Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe; Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych, gdzie indziej niesklasyfikowane; Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu.

- chorób skóry i tkanki podskórnej (o 18,2%),
- niektórych stanów rozpoczynających się w okresie okołoporodowym (o 14,3%),
- chorób układu nerwowego i narządów zmysłów (11,9%),
- zaburzeń wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej (o 11,4%),
- wad rozwojowych wrodzonych, zniekształceń i aberracji chromosomowych (o 3,6%),
- zewnętrznych przyczyn zachorowań i zgonu (o 3,2%).

Umieralność z powodu chorób układu krążenia

Mortality caused by diseases of the circulatory system

W 2017 r. w województwie małopolskim zarejestrowano 15,0 tys. zgonów z powodu chorób układu krążenia. Pomimo wysokiego udziału liczby zgonów z tej przyczyny w ogólnej liczbie zgonów (46,9%), w porównaniu z 2016 r., korzystnym zjawiskiem był spadek umieralności o 0,7%.

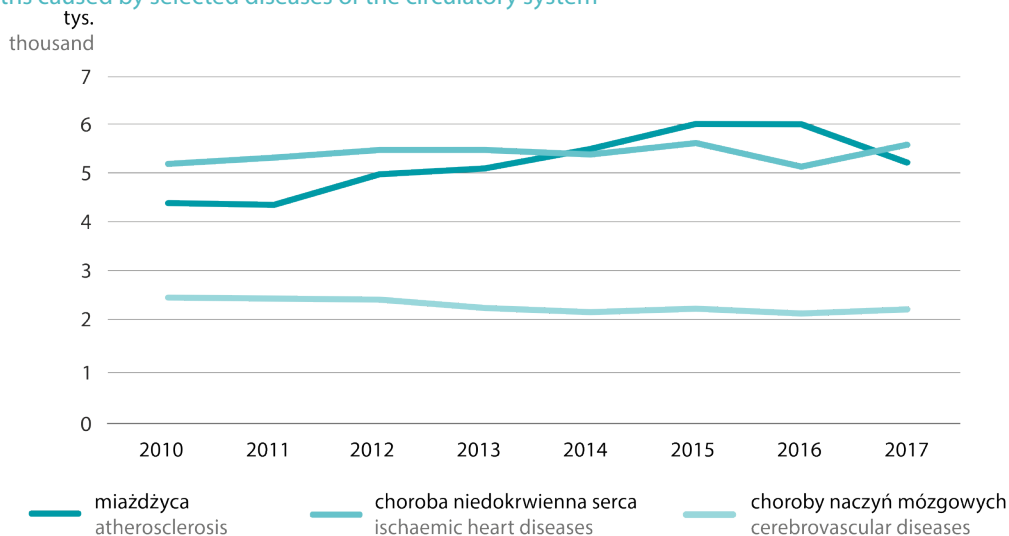
W 2017 r. liczba zgonów z tej przyczyny w miastach przekroczyła o 8,5% liczbę zgonów na wsi. Biorąc pod uwagę płeć, odnotowano o 22,3% więcej zgonów kobiet niż mężczyzn.

W 2017 r. częstość zgonów obu płci w grupie osób 65 lat i więcej była ponad 7-krotnie wyższa niż w wieku 0–64 lata.

Choroba niedokrwienna serca, miażdżyca oraz choroby naczyń mózgowych to najczęstsze przyczyny zgonów, które zaliczane są do chorób układu krążenia. Z powodu tych chorób, w 2017 r. w województwie małopolskim zmarło odpowiednio: 5,6 tys. osób; 5,3 tys. osób; i 2,3 tys. osób.

W 2017 r. w porównaniu z 2010 r. odnotowano spadek liczby zgonów spowodowanych chorobami naczyń mózgowych (9,5%). Wzrosła natomiast liczba zgonów z powodu choroby niedokrwiennej serca (o 7,4%) i miażdżycy (o 18,7%).

Wykres 37. Zgony z powodu wybranych chorób układu krążenia
Chart 37. Deaths caused by selected diseases of the circulatory system

Wśród powiatów najwyższy udział liczby zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia w ogólnej liczbie zgonów powiatu odnotowano w powiecie wadowickim (52,1%), a najniższy w Nowym Sączu (38,6%).

W 2017 r. w przeliczeniu na 10 tys. ludności, w województwie małopolskim przypadły 44 zgony z powodu chorób układu krążenia. Wskaźnik powyżej średniej wojewódzkiej odnotowano w 11 powiatach, w tym najwyższy w powiecie miechowskim – 61 zgonów na 10 tys. ludności.

Umieralność z powodu nowotworów

Mortality caused by neoplasms

W 2017 r. w województwie małopolskim zarejestrowano 8,5 tys. zgonów z powodu nowotworów, co stanowiło 26,6% ogólnej liczby zgonów. W porównaniu z 2016 r. korzystnym zjawiskiem był spadek umieralności o 1,9%.

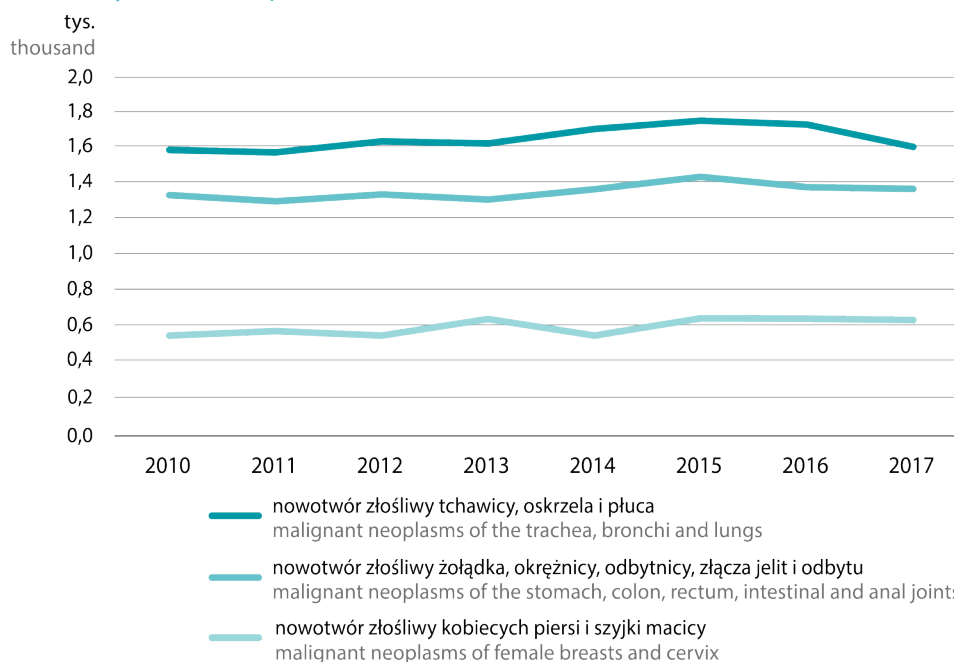
Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, liczba zgonów z tej przyczyny była o 22,5% większa w mieście niż na wsi.

W 2017 r. częstość zgonów obu płci w grupie osób 65 lat i więcej była 2,5-krotnie wyższa niż w grupie wieku 0–64 lata.

Najczęściej rejestrowanymi przyczynami zgonów z powodu chorób nowotworowych były zgony spowodowane nowotworami złośliwymi: tchawicy, oskrzeli i płuc (1,6 tys. osób), żołądka, okrężnicy, odbytnicy, złącza jelit i odbytu (1,4 tys. osób) oraz piersi i szyjki macicy (0,7 tys. osób).

W 2017 r. w porównaniu z 2010 r. wzrosła o 15,1% liczba zgonów z powodu nowotworu kobiecych piersi i szyjki macicy; z powodu chorób żołądka o 2,4%; z powodu nowotworów tchawicy, oskrzeli i płuc – o 1,1%.

Wykres 38. Zgony z powodu wybranych chorób nowotworowych
Chart 38. Deaths caused by selected neoplasms

W 14 powiatach województwa małopolskiego odnotowano ponad 25% udział zgonów spowodowanych chorobami nowotworowymi w ogólnej liczbie zgonów w powiecie. Najwyższy udział, tj. 30,1%, był w Nowym Sączu, a najniższy udział odnotowano w powiecie tatrzańskim – 23,2%.

W 2017 r. na 10 tys. ludności w województwie przypadało 25 zgonów spowodowanych chorobami nowotworowymi. Wskaźnik powyżej średniej wojewódzkiej odnotowano w 10 powiatach, w tym najwyższy w powiecie miechowskim – 38 zgonów na 10 tys. ludności.

Umieralność na pozostałe choroby

Mortality caused by other diseases

Zgony z powodu chorób pozostałych¹³ stanowiły 15,0% ogólnej liczby zgonów w roku 2017. Spośród tej grupy najwyższy poziom umieralności odnotowano z powodu objawów, cech chorobowych oraz nieprawidłowych wyników badań klinicznych i laboratoryjnych, gdzie indziej niesklasyfikowanych – 2,0 tys. osób.

Przyczyny zgonów niemowląt

Causes of infant deaths

W 2017 r. odnotowano 142 zgony niemowląt. Najliczniejszymi ich przyczynami były: niektóre stany powstające w okresie okołoporodowym (50,0% w ogólnej liczbie zgonów niemowląt), zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu (43,7%), wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i abberacje chromosomowe (38,0%).

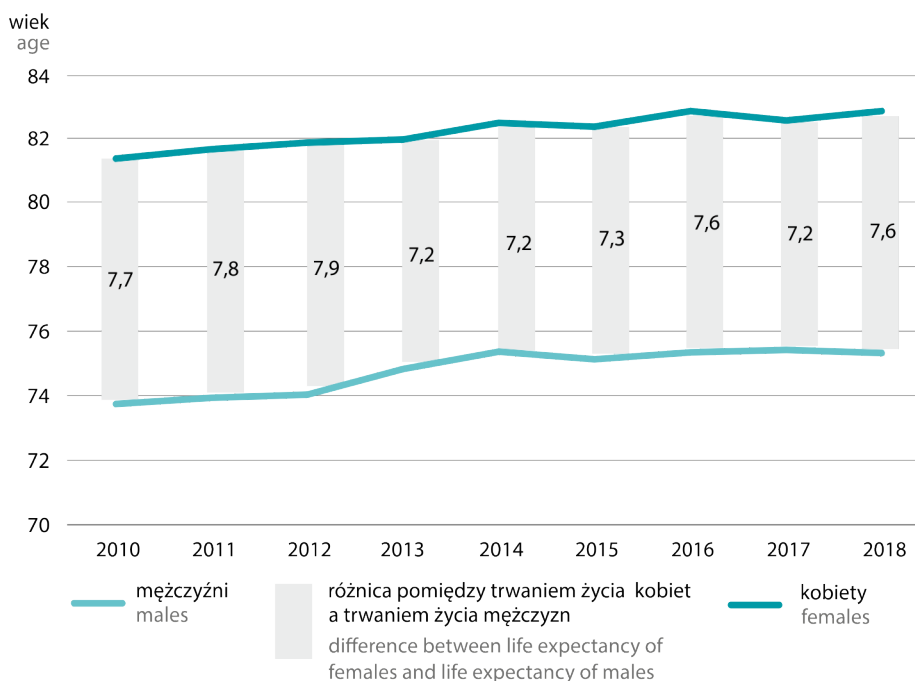
3.4. Trwanie życia

3.4. Life expectancy

Poprawa kondycji zdrowotnej społeczeństwa poprzez rozwój nowoczesnych metod leczenia, prowadzenie coraz lepszego i zdrowszego stylu życia ma odzwierciedlenie w wydłużeniu życia zarówno mężczyzn, jak również i kobiet.

Wykres 39. Przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet

Chart 39. Life expectancy of males and females

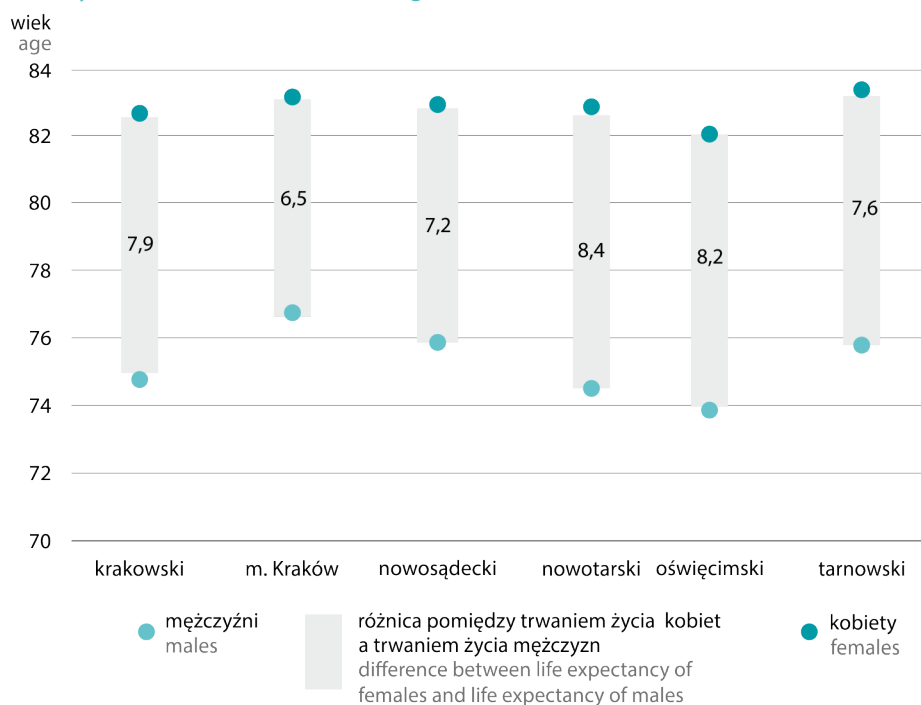
¹³ Patrz przypis 12 str. 55.

Statystyczny mężczyzna w województwie małopolskim w 2018 r. żył przeciętnie ponad 75 lat, a w porównaniu z 2010 r. jego życie było dłuższe o 1 rok i 6 miesięcy. Natomiast statystyczna kobieta żyła przeciętnie blisko 83 lata i w porównaniu z 2010 r. jej życie wydłużyło się o 1 rok i 5 miesięcy. W relacji do średniej krajowej, statystycznie mężczyźni województwa małopolskiego żyli dłużej o 1 rok i 5 miesięcy, a kobiety o 1 rok i 2 miesiące.

Spośród sześciu podregionów województwa małopolskiego statystycznie najdłużej, tj. 76,7 lat, żyli mężczyźni w Krakowie, natomiast najdłuższy wiek życia kobiet – 83,4 lata ustalono w podregionie tarnowskim.

Najkrótszą w województwie przeciętną długość życia w 2018 r. zarówno mężczyzn jak też kobiet odnotowano w podregionie oświęcimskim: odpowiednio 73,9 lata i 82,1 lata.

Wykres 40. Przeciętne trwanie życia mężczyzn i kobiet w podregionach w 2018 r.
Chart 40. Life expectancy of males and females in subregions in 2018

3.5. Małżeństwa, rozwody i separacje

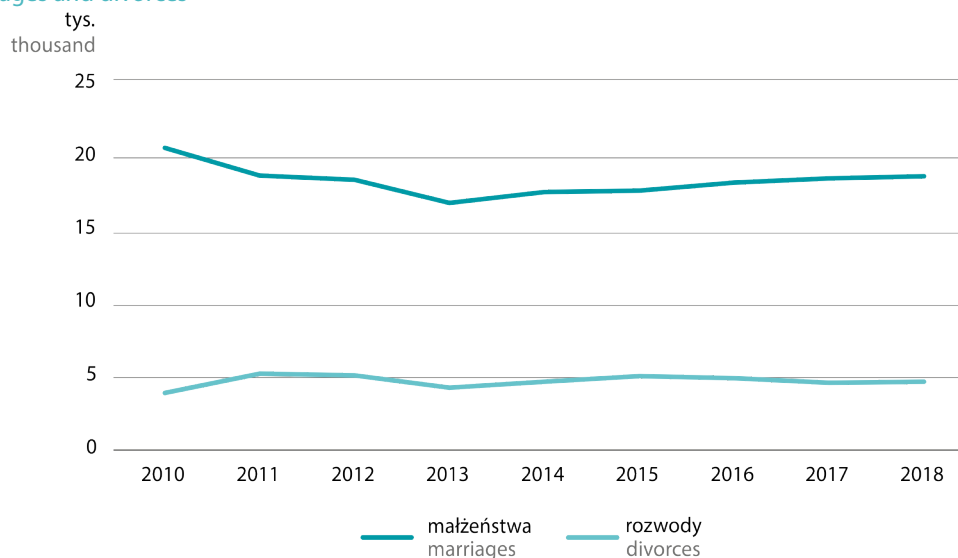
3.5. Marriages, divorces and separations

W 2018 r. w województwie małopolskim zawarto 18,5 tys. związków małżeńskich, tj. o 0,8% więcej niż 2017 r. (w kraju – spadek o 0,1%). Na wsi zawarto 9,7 tys. małżeństw, tj. o 11,1% więcej niż w miastach.

Współczynnik małżeństw wyrażający liczbę zawartych małżeństw na 1 tys. ludności w 2018 r. wyniósł 5,4 (w kraju – 5,0), przy czym na wsi wyniósł 5,5 i był wyższy o 0,2 pp. niż w miastach.

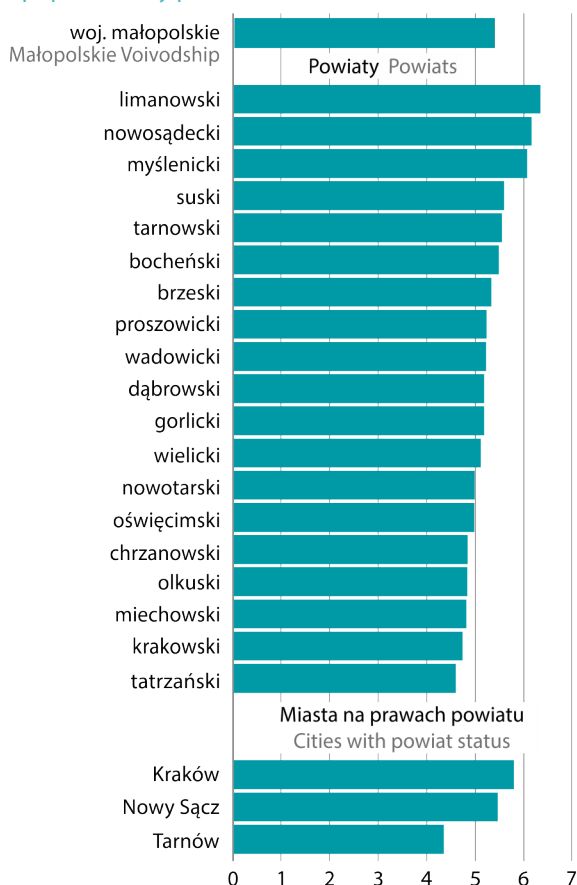

Wykres 41. Małżeństwa i rozwody
Chart 41. Marriages and divorces

W układzie powiatowym województwa małopolskiego, najwięcej małżeństw na 1 tys. ludności odnotowano w powiecie limanowskim (6,4), a najmniej w Tarnowie (4,4).

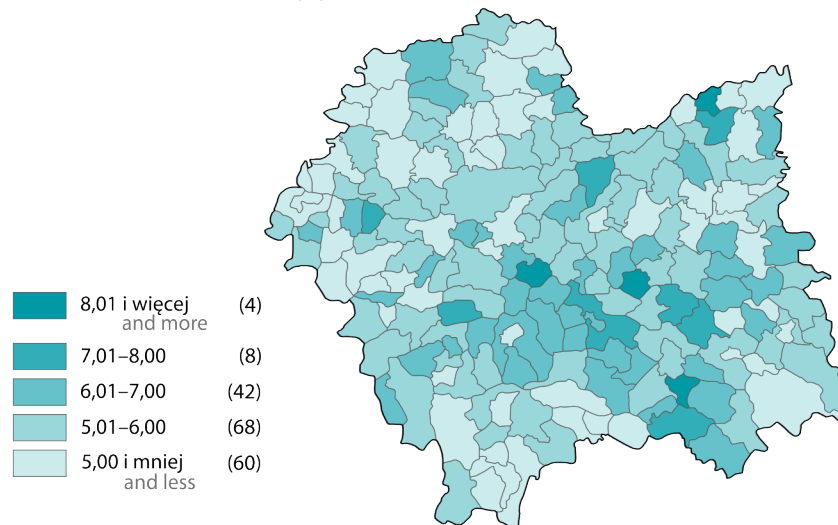
Wykres 42. Małżeństwa na 1 tys. ludności według powiatów w 2018 r.
Chart 42. Marriages per 1 thousand population by powiats in 2018

W przekroju gmin współczynnik natężenia małżeństw charakteryzowała większa rozpiętość niż w powiatach. Podobnie jak w roku poprzednim, najwięcej, tj. 9 małżeństw na 1 tys. ludności, przypadało w gminie wiejskiej Bolesław (pow. dąbrowski). Najmniej, tj. 1 małżeństwo na 1 tys. ludności, odnotowano w gminie wiejskiej Spytkowice (pow. nowotarski).

Mapa 9. Małżeństwa na 1 tys. ludności według gmin w 2018 r.

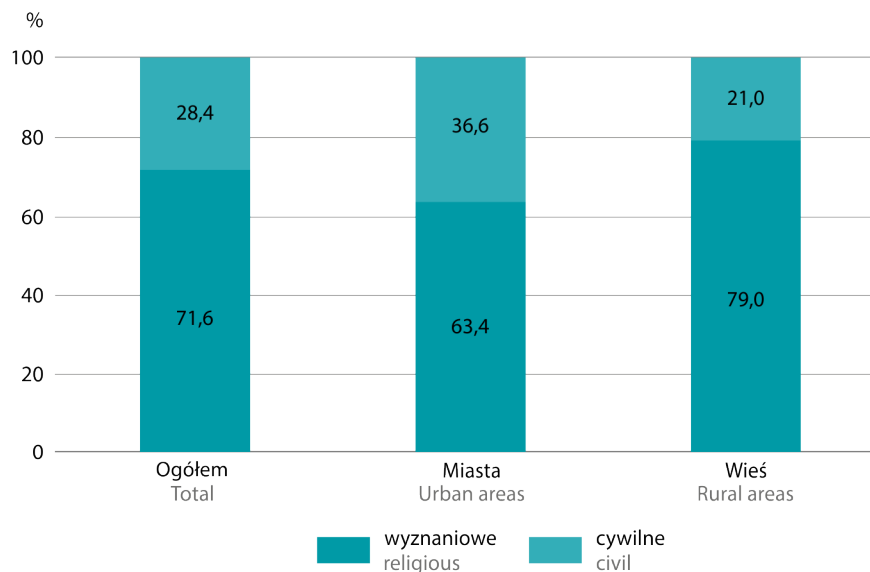
Map 9. Marriages per 1 thousand population by gminas in 2018

W 2018 r. małżeństwa wyznaniowe stanowiły 71,6% wszystkich zawartych małżeństw (w kraju 61,9%), a cywilne – 28,4%. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba małżeństw wyznaniowych wzrosła o 0,7% (w kraju – spadek o 0,8%).

Wykres 43. Struktura małżeństw według rodzaju i miejsca zamieszkania w 2018 r.

Chart 43. Structure of marriages by type and the place of residence in 2018

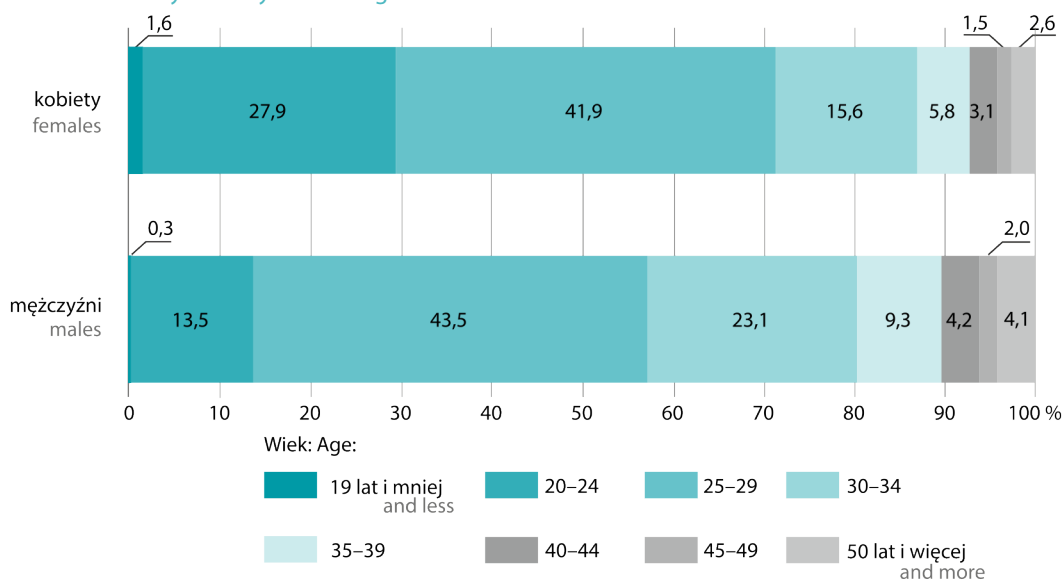
Udział małżeństw wyznaniowych w ogólnej liczbie zawartych małżeństw na wsi wynosił 79,0% i był wyższy o blisko 16 p. proc. niż w mieście. Współczynnik natężenia małżeństw wyznaniowych na 1 tys. ludności w wieku 15 lat i więcej wynosił 4,6 (w kraju – 3,7).

Spośród powiatów, najwyższy udział małżeństw wyznaniowych w ogólnej liczbie zawartych małżeństw w danym powiecie, odnotowano w powiecie nowosądeckim (83,4%), a najniższy w Krakowie (60,6%).

Na zawarcie związku małżeńskiego najczęściej decydowały się pary, w których mąż był starszy od żony od 1 do 2 lat, co stanowiło 27,5% ogólnej liczby zawartych małżeństw. Małżeństwa, w których żona była starsza od męża od 1 do 2 lat stanowiły 11,1%. Najczęściej związki małżeńskie zawierały osoby w grupie wieku 25–29 lat. W grupie tej mężczyźni stanowili 43,5%, a kobiety – 41,9% ogólnej liczby małżeństw.

Wykres 44. Struktura nowożeńców według płci i wieku w 2018 r.

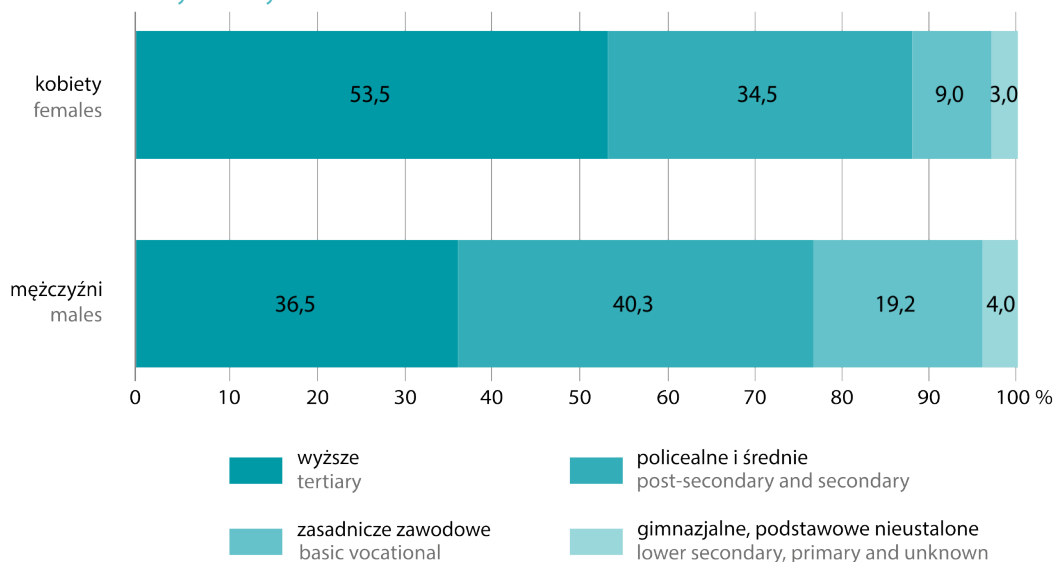
Chart 44. Structure of newlyweds by sex and age in 2018

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia przeważały pary z wykształceniem wyższym, policealnym i średnim. Wykształcenie wyższe posiadało 53,5% kobiet i 36,5% mężczyzn, natomiast policealne i średnie – 34,5% kobiet i 40,3% mężczyzn.

Wykres 45. Struktura nowożeńców według płci i poziomu wykształcenia w 2018 r.

Chart 45. Structure of newlyweds by sex and educational level in 2018

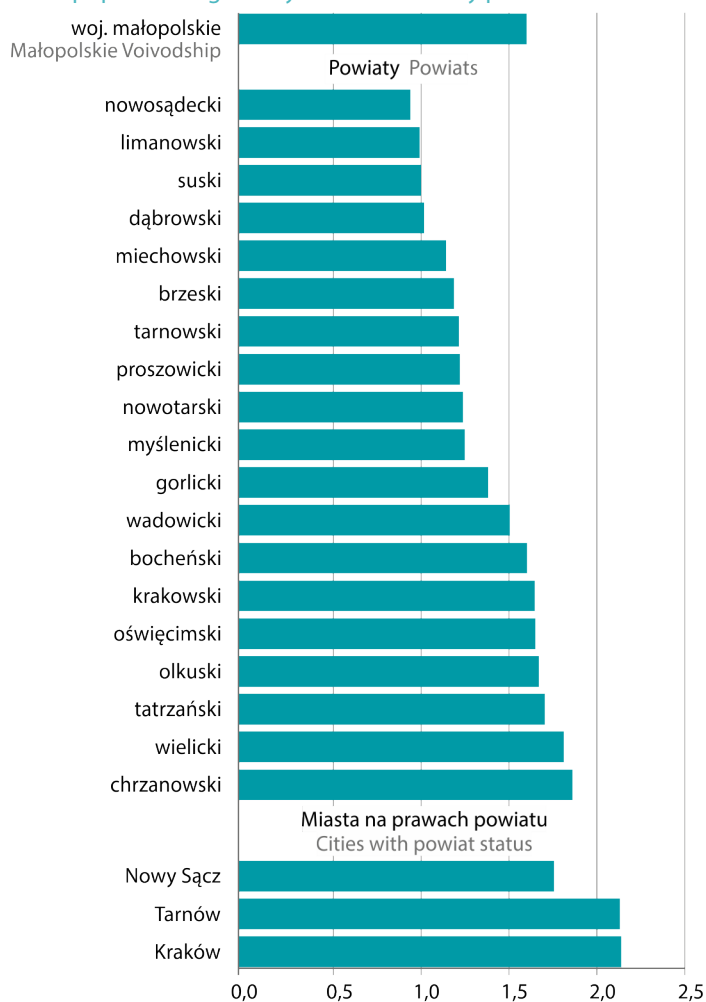
W 2018 r. w województwie małopolskim sądy orzekły prawomocnie 4,4 tys. rozwodów¹⁴, tj. o 1,3% więcej w porównaniu z 2017 r. (w kraju – spadek o 3,7%). Najmniej par małżeńskich rozwiódło się w powiecie proszowickim (0,04 tys.), a najwięcej w Krakowie (1,4 tys.).

Współczynnik rozwodów na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej wyniósł 1,6 (w kraju – 2,0). W miastach, podobnie jak w kraju, intensywność tego zjawiska była wyższa niż na wsi. Współczynniki natężenia wynosiły odpowiednio 2,2‰ i 1,1‰.

Najwyższe natężenie rozwodów – przekraczające 2 rozwody na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej – zaobserwowano w Krakowie i Tarnowie, natomiast najniższe – nieprzekraczające 1 rozwodu odnotowano w powiecie nowosądeckim.

Do głównych przyczyn¹⁵ rozwodów orzeczonych prawomocnym wyrokiem sądu, należały m.in.: niezgodność charakterów małżonków (1,3 tys.) i niedochowanie wierności małżeńskiej (0,4 tys.). Większość rozwodów orzeczonych prawomocnie to rozwody z powództwa żony, które stanowiły 67,4% ogólnej liczby rozwodów w województwie.

Wykres 46. Rozwody na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej według powiatów^a w 2018 r.
Chart 46. Divorces per 1 thousand population aged 20 years and more by powiats^a in 2018

^a Powiaty uporządkowano od najniższej wartości współczynnika do najwyższej.

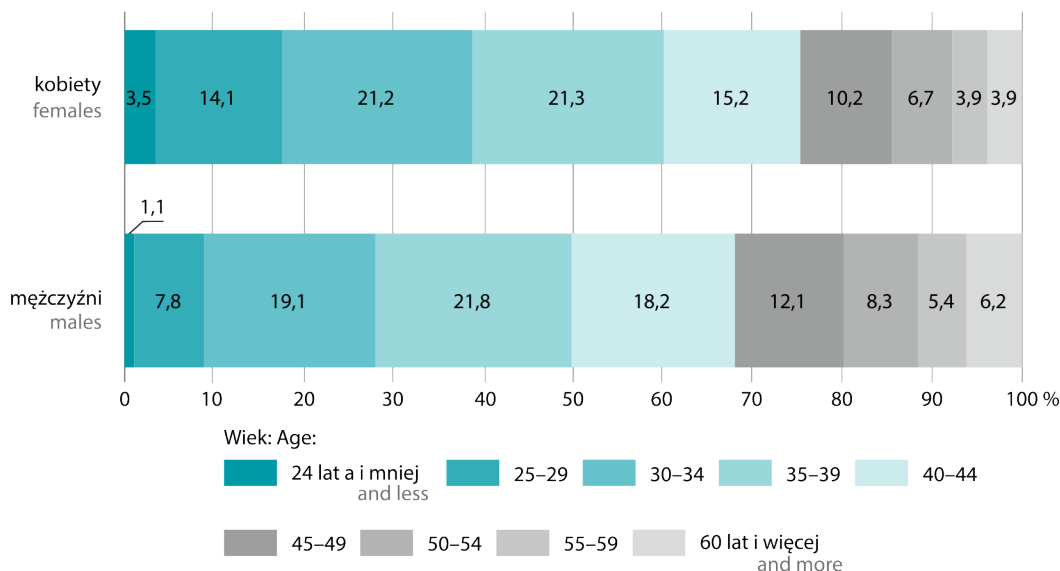
^a Powiats have been ordered from the lowest values of the coefficient to the highest.

¹⁴ Dane o rozwodach orzeczonych podano według miejsca zamieszkania powoda – strony, która wniosła powództwo o rozwód.

¹⁵ Wzięto pod uwagę przyczyny rozwodów wyłącznie z podanego powodu, bez powiązania z innymi przyczynami.

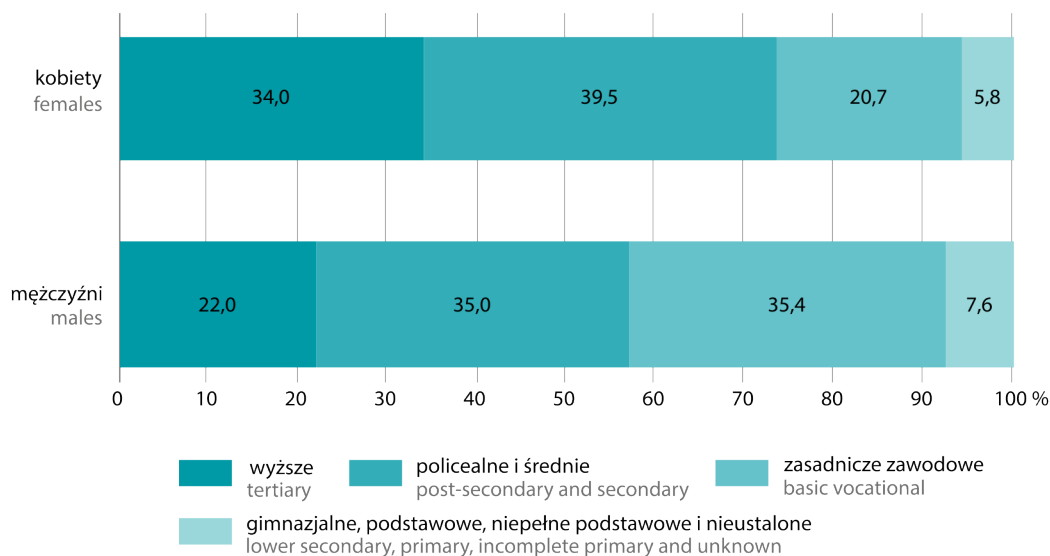
Biorąc pod uwagę wiek w momencie wniesienia powództwa, najczęściej rozwodziły się osoby w wieku 35–39 lat (zarówno kobiety, jak i mężczyźni), co stanowiło odpowiednio 21,3% i 21,8% ogólnej liczby rozwodów.

Wykres 47. Struktura rozwiedzionych według płci i wieku w momencie wniesienia powództwa w 2018 r.
Chart 47. Structure of divorced by sex and age at the moment of filing petition in 2018

Porównując poziomy wykształcenia rozwodzących się małżeństw w momencie wniesienia powództwa, pary z wykształceniem wyższym żony stanowiły 34,0% ogólnej liczby rozwiedzionych kobiet, a męża – 22,0% ogólnej liczby rozwiedzionych mężczyzn; z wykształceniem policealnym i średnim żony – 39,5%, męża – 35,0%. Ponadto, zaobserwowano o blisko 15 p. proc. wyższy odsetek mężczyzn niż kobiet z wykształceniem zasadniczym zawodowym, który wynosił 35,4% ogólnej liczby rozwiedzionych mężczyzn.

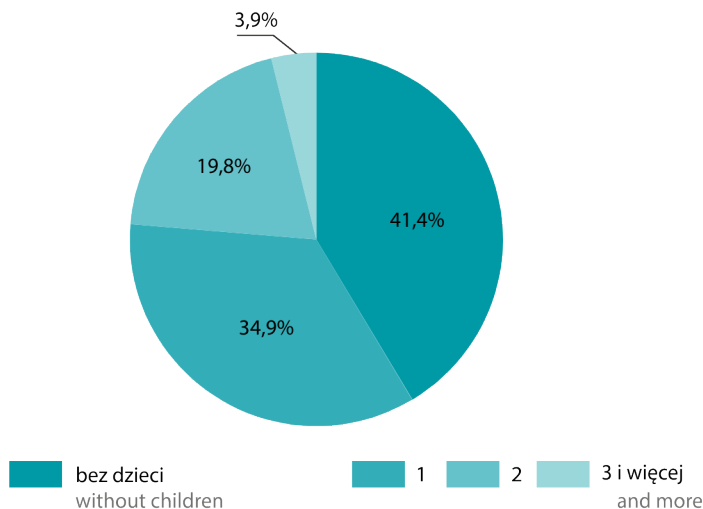
Wykres 48. Struktura rozwiedzionych według płci i poziomu wykształcenia w 2018 r.
Chart 48. Structure of divorced by sex and educational level in 2018

W 2018 r. najczęściej, tj. 1,8 tys. rozwodów, odnotowano wśród par bezdzietnych. Stanowiły one 41,4% ogólnej liczby rozwodów oraz ponad 1,5 tys. par z jednym niepełnoletnim dzieckiem (34,9%).

W większości przypadków wykonywanie władzy rodzicielskiej nad dzieckiem niepełnoletnim powierzono matce.

Wykres 49. Struktura rozwodów według liczby małoletnich^a dzieci w małżeństwie w 2018 r.
Chart 49. Structure of divorces by the number of underage^a children in the marriage in 2018

^a Dzieci poniżej 18 lat.
^a Children below the age of 18.

W 2018 r. w województwie małopolskim sądy orzekły prawomocnie 98 separacji, tj. o 35,1% mniej w porównaniu z rokiem poprzednim (w kraju spadek o 20,1%).

Najwięcej orzeczonych prawomocnym wyrokiem sądu separacji odnotowano w Krakowie (31 separacje) i w powiecie krakowskim (12 separacji). Po jednym przypadku separacji orzeczono w 5 powiatach: dąbrowskim, gorlickim, limanowskim, myślenickim i tatrzańskim.

Na 100 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej w województwie małopolskim przypadało 4 separacje. Najniższe natężenie odnotowano w powiecie limanowskim – 1 separacja, a najwyższe w Tarnowie (9 separacji).

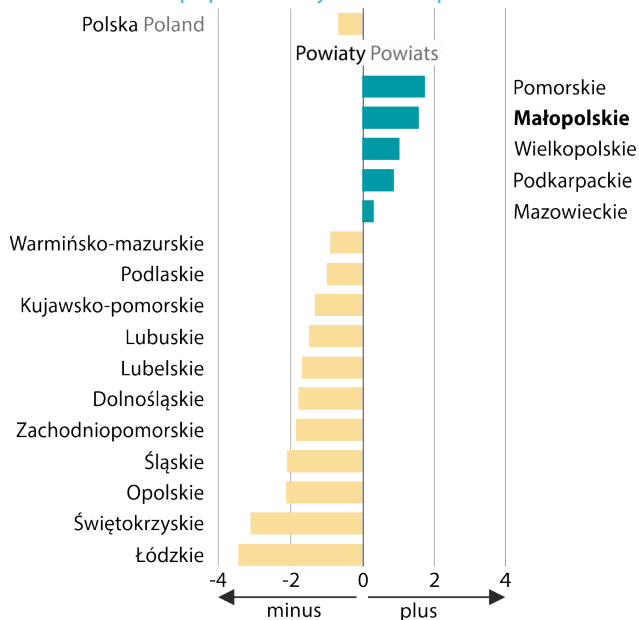
Równocześnie co roku odnotowuje się przypadki zniesienia separacji¹⁶. W 2018 r. w województwie małopolskim orzeczono 12 przypadków zniesienia separacji małżeństw (2017 r. – 17 separacji).

¹⁶ Według województwa, w którym zniesiono separacje.

Województwo na tle kraju i pozostałych województw – ruch naturalny Voivodship against the background of the country and other voivodships – vital statistics

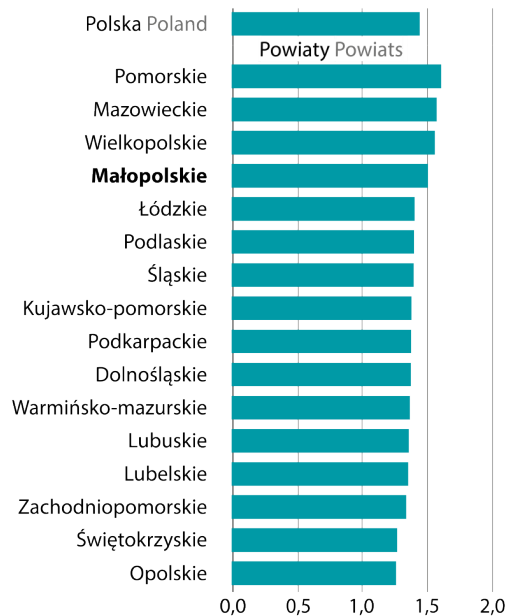
Wykres 50. Przyrost naturalny na 1 tys. ludności według województw w 2018 r.

Chart. 50. Natural increase per 1 thousand population by voivodships in 2018

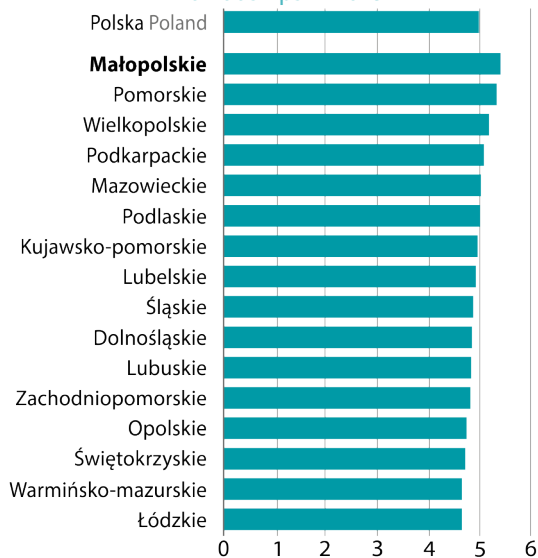
Wykres 51. Współczynnik dzietności według województw w 2018 r.

Chart 51. Total fertility rate by voivodships in 2018

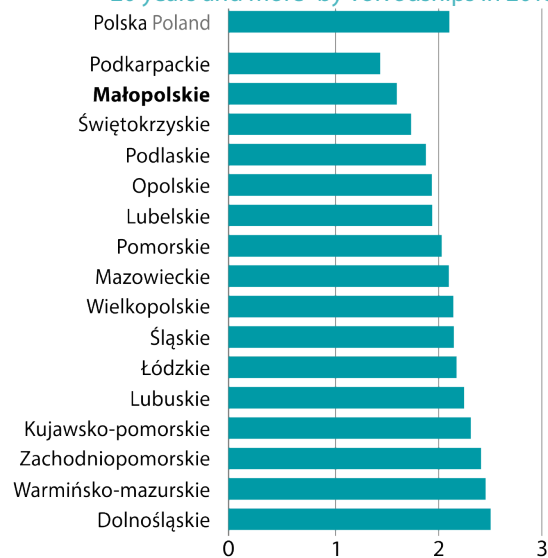
Wykres 52. Małżeństwa na 1 tys. ludności według województw w 2018 r.

Chart. 52. Marriages per 1 thousand population by voivodships in 2018

Wykres 53. Rozwody na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej^a według województw w 2018 r.

Chart 53. Divorces per 1 thousand population aged 20 years and more^a by voivodships in 2018

^a Województwa uporządkowano od najniższej wartości współczynnika do najwyższej.

^a Voivodships have been ordered from the lowest value of the coefficient to the highest.

Rozdział 4

Chapter 4

Migracje

Migration

W 2018 r. w wielu zjawiskach kształtujących ruch wędrowniczy ludności w województwie małopolskim obserwowano korzystne zmiany. Dodatnie saldo migracji stałej było uzależnione od salda migracji między województwami i od salda migracji zagranicznych. Liczba mieszkańców, którzy przybyli z innych województw, była wyższa od liczby mieszkańców opuszczających województwo. Nadwyżka liczby imigrantów nad liczbą emigrantów spowodowała dodatnie saldo migracji zagranicznej.

Saldo migracji czasowej, które wynika z różnicy zameldowań na pobyt czasowy, a czasowo nieobecnych w miejscu stałego zameldowania ponad 3 miesiące, było dodatnie, lecz niższe w porównaniu z poprzednim rokiem.

Korzystny wpływ na zwiększenie liczby ludności województwa małopolskiego miało dodatnie saldo migracji na pobyt stały, które wynosiło plus 5,5 tys. osób wobec plus 4,1 tys. osób w 2017 r. Saldo migracji na 1 tys. ludności wynosiło plus 1,6 (w kraju – plus 0,1) wobec plus 1,2 w 2017 r. W miastach współczynnik natężenia wynosił plus 1,3‰ (2017 r. – plus 0,1‰), a na wsi – plus 1,9‰ (2017 r. – plus 2,3‰).

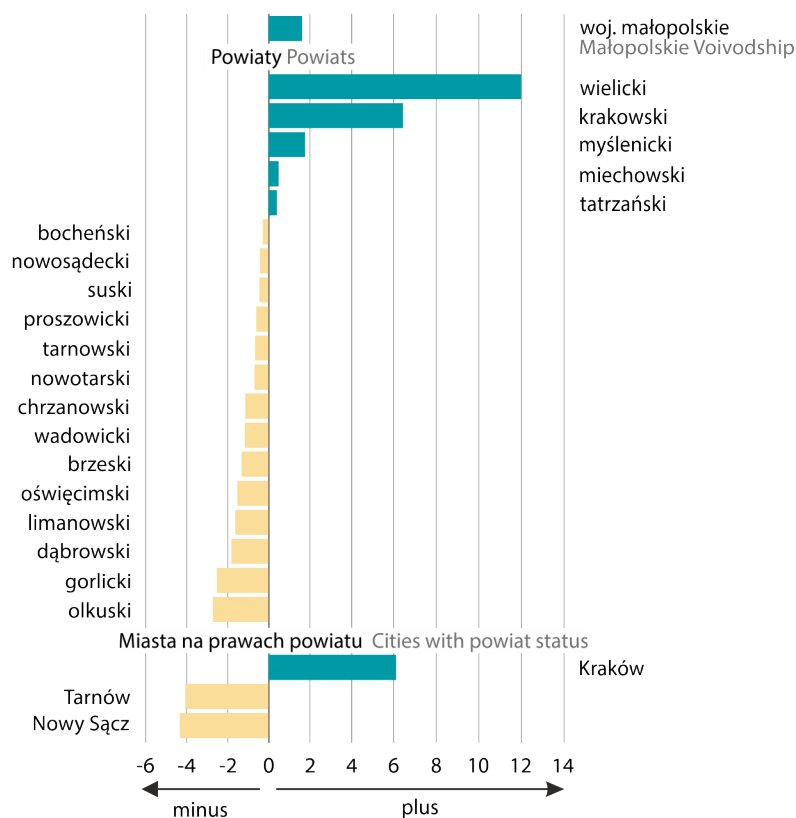
Saldo migracji stałej to różnica między liczbą osób, które przybyły na stałe do danej jednostki administracyjnej/kraju w danym okresie, a liczbą osób, które wyjechały na stałe z danej jednostki administracyjnej/kraju w danym okresie.

Spośród powiatów województwa małopolskiego, najwyższe saldo migracji na 1 tys. ludności odnotowano w powiecie wielickim – plus 12,1, a najniższe w Nowym Sączu – minus 4,3.

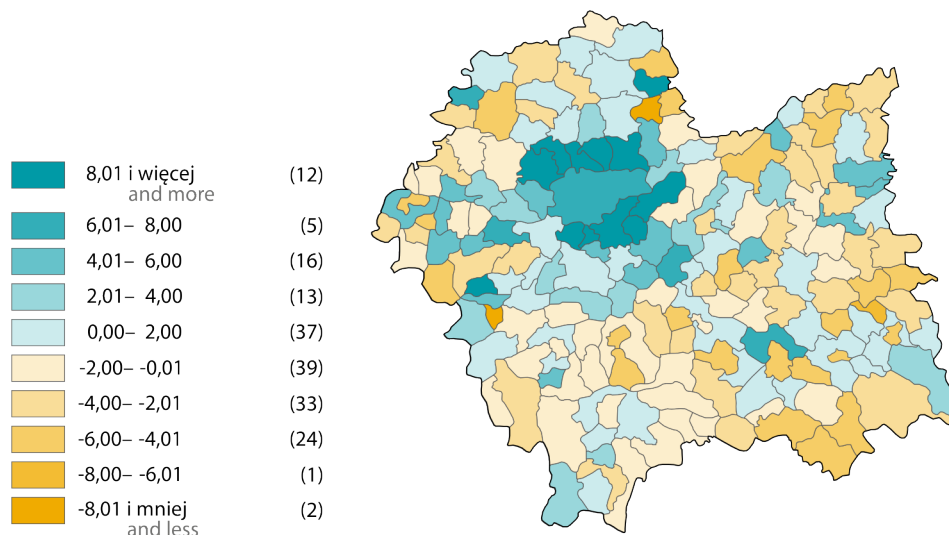
W 83 gminach współczynnik osiągnął wartości dodatnie. Podobnie jak w ubiegłym roku, najwyższą wartość współczynnika odnotowano w gminie wiejskiej Wielka Wieś (pow. krakowski) – plus 26,2. W 99 gminach wartość współczynnika była ujemna, przy czym najniższą odnotowano w mieście Sucha Beskidzka (pow. suski) – minus 9,5.

Wykres 54. Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności według powiatów w 2018 r.
 Chart 54. Net permanent migration per 1 thousand population by powiats in 2018

Mapa 10. Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności według gmin w 2018 r.
 Map 10. Net permanent migration per 1 thousand population by gminas in 2018

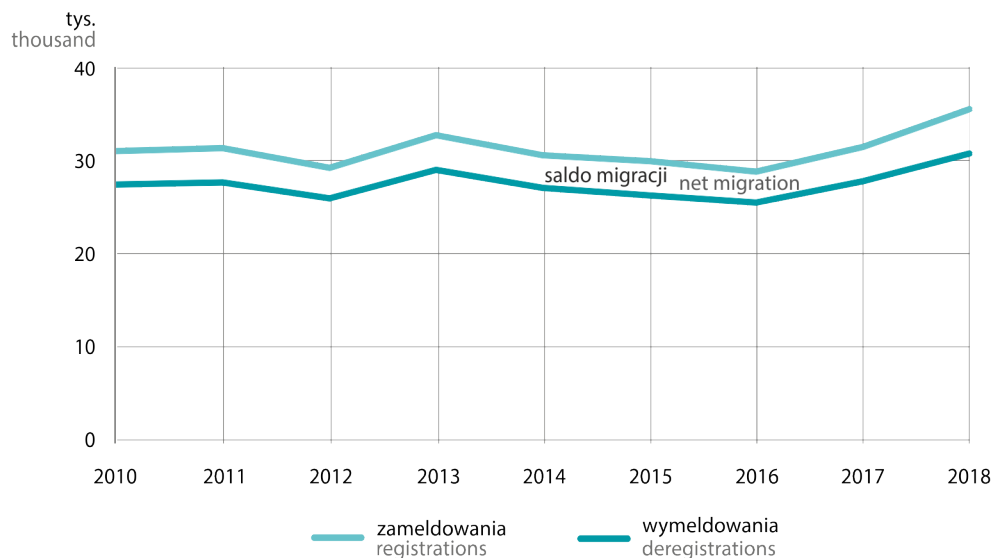

4.1. Migracje wewnętrzne stałe

4.1. Permanent internal migration

W 2018 r. liczba osób zameldowanych w ruchu wewnętrznym na pobyt stały wynosiła 36,4 tys. osób i w porównaniu z 2017 r. wzrosła się o 12,8%. Decyzję o wymeldowaniu się na stałe podjęło 31,6 tys. mieszkańców, tj. o 10,7% więcej niż w poprzednim roku. Saldo migracji wewnętrznych wynosiło plus 4,8 tys. osób wobec 3,8 tys. w 2017 r.

Wykres 55. Migracje wewnętrzne ludności
Chart 55. Internal migration of population

Migracje wewnętrzne – zmiany miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w obrębie kraju, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy, w tym w przypadku gmin miejsko-wiejskich zmiany miejsca zamieszkania w obrębie gminy – z terenów wiejskich na miejskie lub odwrotnie.

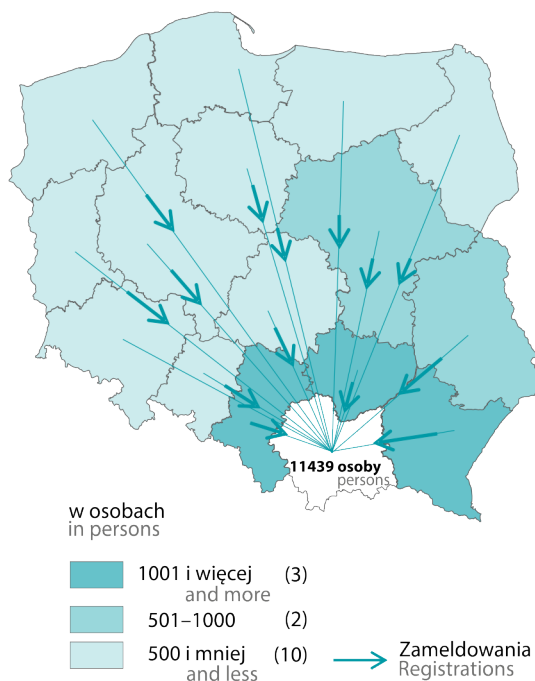
Do miast województwa przybyło na stałe 18,4 tys. osób, saldo migracji wewnętrznej wynosiło plus 1,7 tys. osób (2017 r. – minus 0,04 tys. osób). Na stałe zamieszkanie na wsi zdecydowało się 18,0 tys. osób. Saldo migracji wewnętrznej na pobyt stały na wsi było dodatnie i wynosiło plus 3,2 tys. osób (2017 r. – plus 3,8 tys. osób).

Spośród powiatów najwyższe dodatnie saldo migracji wewnętrznej odnotowano w Krakowie (plus 4,1 tys. osób). Natomiast spośród 16 powiatów, w których wystąpiło ujemne saldo migracji, najniższe saldo wystąpiło w Nowym Sączu (minus 0,4 tys. osób).

W województwie małopolskim zameldowało się na stałe 11,4 tys. osób z terenu innych województw, a wymeldowało się do innych województw 6,6 tys. mieszkańców. Najliczniej meldunku na stałe dokonały osoby z województw graniczących z małopolskim, tj. śląskiego (3,4 tys. osób), podkarpackiego (2,7 tys. osób) i świętokrzyskiego (1,4 tys. osób). Opuszczający województwo na miejsce stałego pobytu wybrali województwo śląskie (2,1 tys. osób) i mazowieckie (1,1 tys. osób).

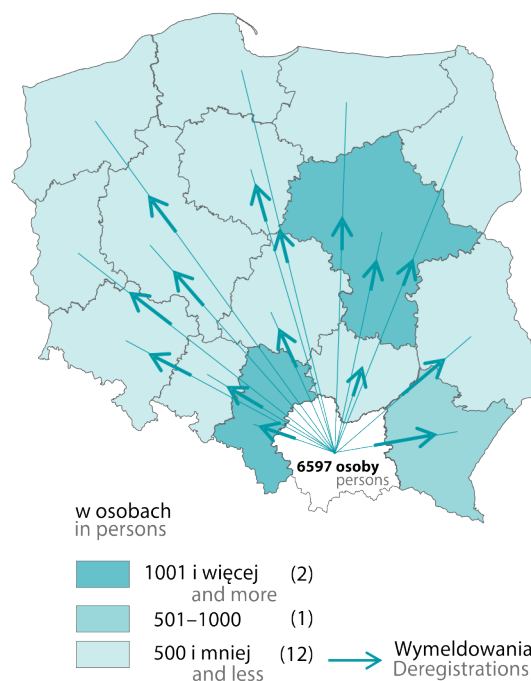
Mapa 11. Zameldowania ludności na pobyt stały z innych województw w 2018 r.

Map 11. Registrations of population for permanent residence from other voivodships in 2018

Mapa 12. Wymeldowania ludności na pobyt stały do innych województw w 2018 r.

Map 12. Deregistrations of population for permanent residence to other voivodships in 2018

Największa liczba ludności z innych województw na stałe osiedliła się w Krakowie (6,1 tys. osób) oraz w powiatach graniczących z Krakowem, tj. w krakowskim (0,8 tys. osób) i wielickim (0,6 tys. osób). Równocześnie najwięcej osób wymeldowało się do innego województwa z Krakowa (2,0 tys. osób).

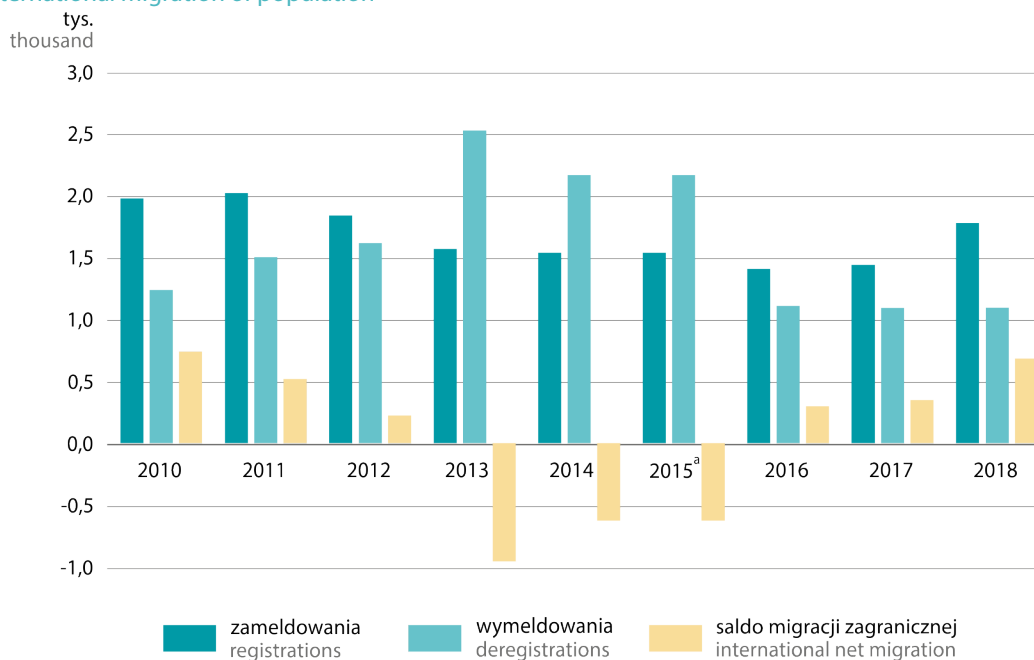
4.2. Migracje zagraniczne

4.2. International migration

Dane dotyczące migracji zagranicznych, opracowane na podstawie bilansów stanu i struktury ludności, nie obejmują wszystkich emigrantów i imigrantów. Powodem jest niedokonywanie formalności związanych z zameldowaniem i wymeldowaniem przez osoby migrujące, przy znacznym swobodnym przepływie ludności.

W 2018 r. zaobserwowano korzystne zjawisko dodatniego salda migracji zewnętrznej (plus 0,7 tys. osób), które oznaczało, że liczba osób zameldowanych na pobyt stały w województwie przewyższyła liczbę wymeldowanych z pobytu stałego. W latach 2010–2012 saldo migracji zagranicznej było dodatnie – wyjątek stanowiły lata 2013–2014, w których odnotowano ujemne jego wartości (odpowiednio: minus 1,0 tys. i minus 0,6 tys.). W 2018 r. z na pobyt stały w województwie małopolskim zameldowało się 1,8 tys. osób z zagranicy, tj. o 23,4% więcej niż w 2017 r., a wymeldowało się 1,1 tys. osób, tj. o 0,3% więcej w porównaniu z 2017 r.

Wykres 56. Migracje zagraniczne ludności
Chart 56. International migration of population

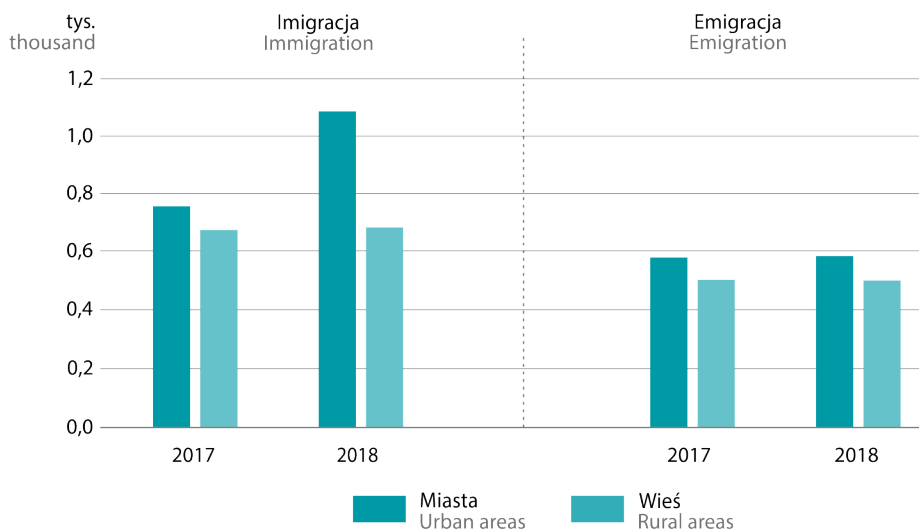

a Z powodu niedostatecznej jakości danych (brak kompletności) za 2015 r., na wykresie zaprezentowano dane dla 2014 r. zgodnie z tablicą bilansową za 2015 r.

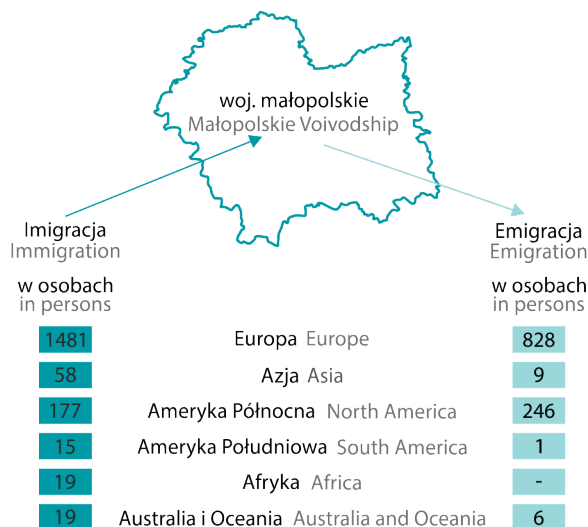
a Due to insufficient data quality (lack of completeness) for 2015, the chart presents data for 2014 in accordance with the balance sheet for 2015.

W 2018 r. więcej imigrantów osiedliło się na stałe w miastach (1,1 tys. osób) niż na wsi (0,7 tys. osób). Na stałe województwo małopolskie opuściło 0,6 tys. mieszkańców miast i 0,5 tys. mieszkańców wsi.

Wykres 57. Migracje zagraniczne ludności według miejsca zamieszkania
Chart 57. International migration of population by the place of residence

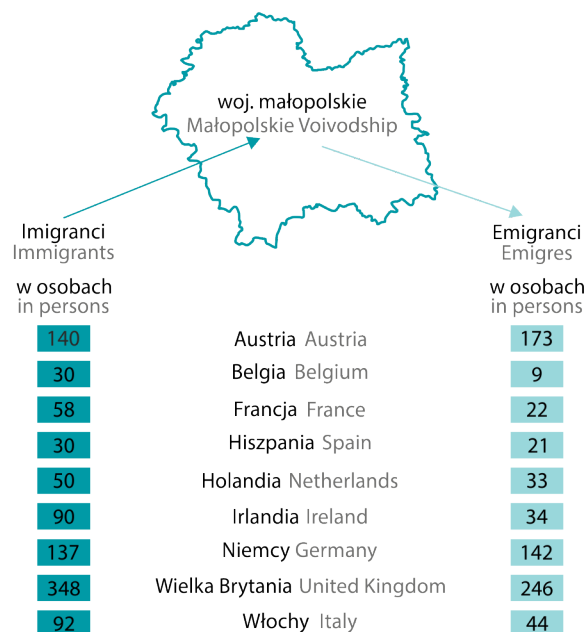
Rysunek 1. Kierunki migracji na pobyt stały według kontynentów w 2018 r.
Figure 1. Directions of migration for permanent residence by continents in 2018

W 2018 r., obserwowano największe nasilenie ruchu migracyjnego z Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. Z Wielkiej Brytanii odnotowano 348 imigrantów oraz 246 emigrantów; ze Stanów Zjednoczonych odpowiednio 149 i 226 osób.

Rysunek 2. Kierunki migracji na pobyt stały według wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej w 2018 r.

Figure 2. Directions of migration for permanent residence by selected member states of the European Union in 2018

Największa przewaga imigrantów (powyżej 50 osób) w Krakowie oraz w powiatach nowosądeckim i krakowskim spowodowała wystąpienie dodatniego salda migracji zagranicznej (odpowiednio: 583, 54 i 52 osoby). Do powiatów, z których najwięcej osób wyjechało na pobyt stały, należał Tarnów. Z miasta wymeldowało się tam 209 mieszkańców, a w mieście zameldowało się 60 osób – powodując ujemne saldo, które wynosiło minus 149 osób.

Wśród 182 gmin województwa małopolskiego, najwięcej osób z zagranicy na stałe miejsce zamieszkania wybrało: miasto na prawach powiatu Kraków (708 osób), z gmin miejsko-wiejskich – Wieliczkę (pow. wielicki) – 34 osoby, a z gmin wiejskich – Czarny Dunajec (pow. nowotarski) – 22 osoby. Najwięcej zdecydowało się wyjechać na stałe z: miast na prawach powiatu Tarnowa (209 osób), gmin miejsko-wiejskich – Andrychowa (pow. wadowicki) – 46 osób, a z gmin wiejskich – Nowego Targu (pow. nowotarski) – 36 osób.

W 14 gminach województwa małopolskiego nie odnotowano zagranicznego ruchu migracyjnego. Do gmin, w których zjawisko nie wystąpiło, należały: gminy wiejskie powiatu bocheńskiego (Drwinia, Łapanów, Żegocina); gminy wiejskie powiatu dąbrowskiego (Bolesław, Gręboszów); gminy wiejskie powiatu gorlickiego (Lipinki, Ropa); gminy powiatu krakowskiego (wiejska Iwanowice, miejsko-wiejska Słomniki) oraz gminy wiejskie powiatów: miechowskiego (Gołcza), olkuskiego (Trzyciąż), oświęcimskiego (Polanka Wielka), tarnowskiego (Rzepiennik Strzyżewski) i wadowickiego (Tomice).

4.3. Osoby zameldowane na pobyt czasowy oraz mieszkańcy czasowo nieobecni

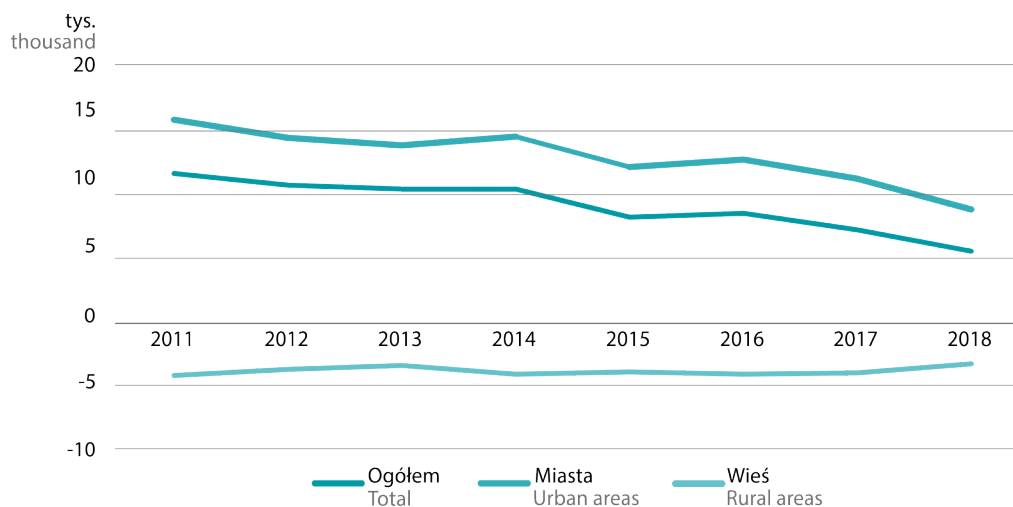
4.3. Persons registered temporarily and residents temporarily absent

Ruch wędrowniczy ludności to nie tylko migracje stałe, ale także migracje czasowe. Według stanu w dniu 31 XII 2018 r. na pobyt czasowy trwający ponad 3 miesiące, w województwie zameldowało się 48,8 tys. osób, tj. o 8,4% mniej w porównaniu z 2017 r. Podobnie jak w całym kraju więcej zameldowań odnotowano w miastach (30,4 tys.) niż na wsi (18,4 tys. osób).

W województwie małopolskim zarejestrowano 43,2 tys. osób czasowo nieobecnych w miejscu stałego zamieszkania, tj. o 6,0% mniej niż w 2017 r.

Saldo migracji czasowej, które wynika z różnicy zameldowań na pobyt czasowy a czasowo nieobecni w miejscu stałego zameldowania ponad 3 miesiące, było dodatnie i wynosiło 5,5 tys. osób. Natężenie salda migracji czasowej na 1 tys. ludności w województwie małopolskim było dodatnie i wynosiło plus 1,6 (2017 r. – plus 2,1). Zróżnicowanie salda migracji czasowych zaobserwowano na poziomie miast i wsi. Od wielu lat w miastach województwa małopolskiego odnotowuje się dodatnie saldo, które w 2018 r. wynosiło plus 8,8 tys. osób, natomiast na wsi utrzymuje się ujemne saldo, które w 2018 r. wynosiło minus 3,3 tys. osób.

Wykres 58. Saldo migracji czasowej
Stan w dniu 31 XII
Chart 58. Temporary net migration
As of 31 XII

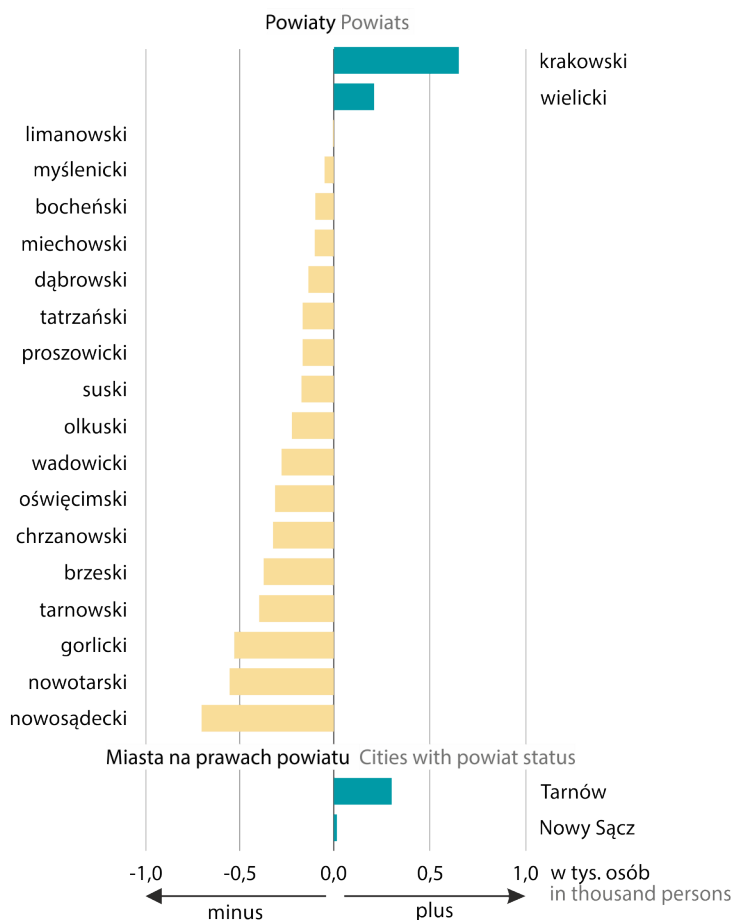
Dodatknie saldo migracji czasowych odnotowano w 5 powiatach województwa małopolskiego: Krakowie (8,9 tys. osób), krakowskim (0,7 tys.), Tarnowie (0,3 tys.), wielickim (0,2 tys.) i Nowym Sączu (0,02 tys. osób). Pozostałe powiaty osiągnęły ujemne saldo migracji czasowych.

Wykres 59. Saldo migracji czasowej^a według powiatów w 2018 r.

Stan w dniu 31 XII

Chart 59. Temporary net migration^a by powiats in 2018

As of 31 XII

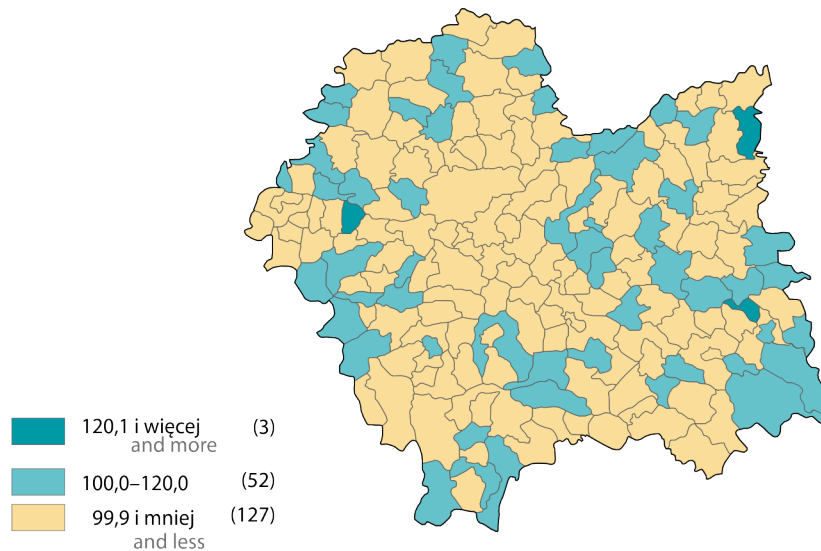
a Na wykresie nie przedstawiono danych dla woj. małopolskiego (5,5 tys. osób) i Krakowa (8,9 tys. osób), ze względu na wysokie wartości salda w porównaniu z pozostałymi powiatami i miastami na prawach powiatu.

a The chart does not present data for Małopolskie Voivodship (5.5 thousand persons) and Kraków (8.9 thousand persons), due to high values of net migration compared to other powiats and cities with powiat status.

Najwięcej osób na pobyt czasowy (oprócz miast na prawach powiatu), spośród gmin miejsko-wiejskich zameldowało się w gminie Chrzanów (pow. chrzanowski) – 680 osób, a z gmin wiejskich w Zielonkach (pow. krakowski) – 610 osób.

Mapa 13. Dynamika liczby ludności zameldowanej na pobyt czasowy według gmin w 2018 r.
2017=100
Stan w dniu 31 XII

Map 13. Dynamics of population number registered for temporary stay by gminas in 2018
2017=100
As of 31 XII

W 2018 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, w 127 gminach dynamika ludności zameldowanej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące kształtowała się na poziomie poniżej 100,0. Dynamikę na poziomie 120,1 i więcej zaobserwowano w 3 gminach wiejskich: Radgoszczy (pow. dąbrowski), Spytkowicach (pow. wadowicki) i Moszczenicy (pow. gorlicki).

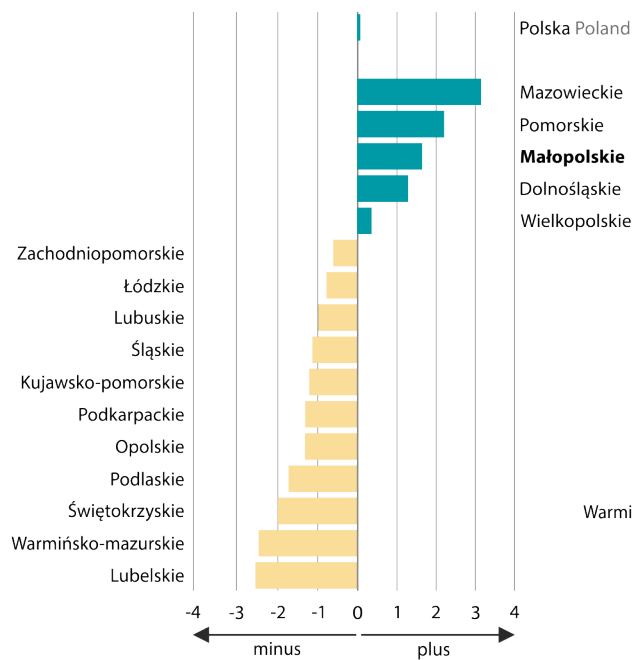

Województwo na tle kraju i pozostałych województw – migracje

Voivodship against the background of the country and other voivodships – migration

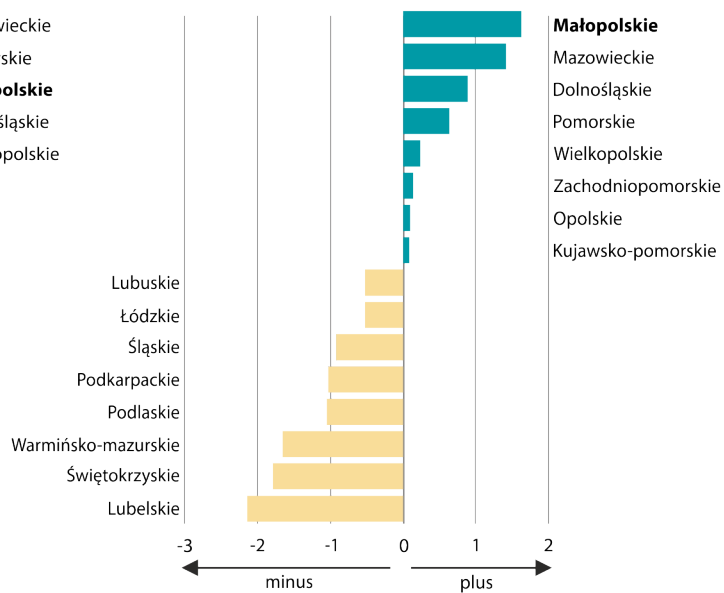
Wykres 60. Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności według województw w 2018 r.

Chart. 60. Net permanent migration per 1 thousand population by voivodships in 2018

Wykres 61. Saldo migracji czasowej na 1 tys. ludności według województw w 2018 r. Stan w dniu 31 XII

Chart 61. Temporary net migration per 1 thousand population by voivodships in 2018 As of 31 XII

Uwagi metodologiczne

1. Dane o liczbie ludności i strukturze zostały opracowane **metodą bilansową**, według następującego schematu:

Stan ludności na początek roku

+ urodzenia żywe

– zgony

+ zameldowania na pobyt stały (z innych jednostek podziału terytorialnego i z zagranicy)

– wymeldowania z pobytu stałego (do innych jednostek podziału terytorialnego i za granicę)

+ zameldowania na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (z innych jednostek podziału terytorialnego)

– wymeldowania z pobytu czasowego ponad 3 miesiące (do innych jednostek podziału terytorialnego)

+(-) przesunięcia ludności z tytułu zmian administracyjnych

= Stan ludności na koniec roku.

Informacje o liczbie i strukturze ludności prezentowane w tej publikacji opracowano według krajowej definicji zamieszkania. Oznacza to, że bilans nie obejmuje osób przybyłych z zagranicy na pobyt czasowy (bez względu na okres ich czasowego przebywania), natomiast ujmuje stałych mieszkańców Polski (województwa) przebywających czasowo za granicą (bez względu na okres ich nieobecności). Od 2010 r. podstawą (bazą wyjściową) bilansu są wyniki Narodowego Spisu powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31.03.2011 r., a dane składowe (urodzenia, zgony i migracje) pochodzą z rejestrów urzędów stanu cywilnego i biur ewidencji poszczególnych gmin oraz z rejestru PESEL.

2. **Przy przeliczaniu na 1 tys. ludności** (100 tys. ludności) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.
3. **Współczynnik zgonów niemowląt** jest liczony w odniesieniu do liczby urodzeń żywych z tego samego okresu.
4. Przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18–64 lata, dla kobiet – 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność **w wieku mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. 0–17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.
5. **Edukacyjne grupy wieku:**
  - 3–6 lat;
  - 7–12 lat;
  - 13–15 lat;
  - 16–18 lat;
  - 19–24 lat.

W publikacji zaprezentowano grupę dzieci w wieku 0–2 lata¹⁷, które nie są zaliczane do wieku edukacyjnego. Liczba dzieci w wieku żłobkowym 0–2 lata określa wielkość specyficznych potrzeb i wynikających stąd zadań dla instytucji ochrony zdrowia.

¹⁷ [Publikacje Rządowej Rady Ludnościowej Raporty „Sytuacja demograficzna Polski” Raport 2017–2018 str. 68](#)

6. **Przeciętne dalsze trwanie życia osób w wieku x** – podstawowy element tablicy trwania życia wyrażający średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x przy założeniu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.
7. Dane o **ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym** opracowano:
  - urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
  - zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej;
  - małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjęto miejsce zameldowania żony przed ślubem);
  - rozwody – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o rozwód (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się);
  - separacje – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża; jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się).
8. Prezentowane dane o urodzeniach dotyczą urodzeń żywych.
9. **Prognoza ludności do 2050 r.** opracowana została na podstawie stanu wyjściowego ludności z dnia 31 XII 2013 r. (w podziale administracyjnym obowiązującym od 1 I 2014 r.) oraz założeń dotyczących tendencji zmian w dzietności, umieralności i migracjach zagranicznych.
10. Do przedstawienia procesów starzenia się społeczeństwa w układzie terytorialnym (powiatów i gmin) zastosowano typologię **trójkąta Osanna**. Trójkąt Osanna zbudowano w układzie współrzędnych, którego osiami są boki trójkąta równobocznego charakteryzujące jedną z grup wiekowych osób. Osie wyskalowane od 0% do 100%. Dla każdego powiatu lub gminy jako kryterium podziału ludności na sześć typów zastosowano przeciętne udziały poszczególnych grup wiekowych osób (położenie punktu wewnątrz trójkąta informuje o udziale poszczególnych grup wieku w ogólnej liczbie ludności). Typy wieku ludności pogrupowano klasyfikując powiaty i gminy według struktur wieku ludności jako młode demograficznie, stabilne demograficznie, starzejące się demograficznie.
11. Do **typologii demograficznej Webba** wzięto pod uwagę przyrost naturalny i saldo migracji stałej.

Typy demograficzne według Webba dla jednostek AKTYWNYCH:

  - Typ A – dodatni przyrost naturalny przewyższa ujemne saldo migracji,
  - Typ B – dodatni przyrost naturalny jest wyższy od dodatniego salda migracji,
  - Typ C – dodatni przyrost naturalny jest niższy od dodatniego salda migracji,
  - Typ D – ujemny przyrost naturalny jest kompensowany przez dodatnie saldo migracji.

Typy demograficzne według Webba dla jednostek NIEAKTYWNYCH:

  - Typ E – ujemny przyrost naturalny nie jest kompensowany przez dodatnie saldo migracji,
  - Typ F – ubytek ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji,
  - Typ G – ubytek ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym,
  - Typ H – dodatni przyrost naturalny nie kompensuje ujemnego salda migracji.

Oznaczenia typów demograficznych F i G zmieniono w stosunku do wcześniej opublikowanych.

12. Do prezentacji danych w publikacji został zastosowany System Kodowania Jednostek Terytorialnych i Statystycznych (KTS), to przyjęty na potrzeby baz danych i systemów informatycznych statystyki publicznej jednolity wykaz kodów i nazw jednostek zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa oraz jednostek terytorialnych do celów statystycznych (klasyfikacja NUTS). System KTS wprowadzony został Zarządzeniem wewnętrznym nr 22 Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia Systemu Kodowania Jednostek Terytorialnych i Statystycznych. Zastępuje on, na potrzeby statystyki publicznej Nomenklaturę Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), zniesioną z dniem 1 stycznia 2018. System KTS został opracowany na podstawie krajowego rejestru urzędowego podziału terytorialnego kraju (TERYT) oraz stosowanej w krajach Unii Europejskiej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS). Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych NUTS ma zastosowanie w procesie zbierania, opracowania i rozpowszechniania na obszarze Unii Europejskiej porównywalnych danych dla określonych statystyk regionalnych. Klasyfikacja NUTS służy również kształtowaniu regionalnych polityk krajów Unii Europejskiej i jest niezbędna do przeprowadzania analiz stopnia rozwoju społeczno-gospodarczego regionów. System Kodowania Jednostek Terytorialnych i Statystycznych (KTS) dzieli Polskę na terytorialne, hierarchicznie powiązane jednostki na siedmiu poziomach.

Poziomy terytorialne systemu KTS obejmują:

- Poziom KTS 0 – Polska
- Poziom KTS 1 – Makroregiony (czyli jednostki NUTS 1),
- Poziom KTS 2 – Województwa,
- Poziom KTS 3 – Regiony (czyli jednostki NUTS 2),
- Poziom KTS 4 – Podregiony (czyli jednostki NUTS 3),
- Poziom KTS 5 – Powiaty (wraz z miastami na prawach powiatu – analogicznie jak w Rejestrze TERYT),
- Poziom KTS 6 – Gminy (wraz z częściami miejskimi gmin miejsko-wiejskich, częściami wiejskimi gmin miejsko-wiejskich, dzielnicami Warszawy, delegaturami Krakowa, Łodzi, Poznania i Wrocławia – analogicznie jak w Rejestrze TERYT).

Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w każdorazowym podziale administracyjnym kraju.

13. Informacje o Rewizji NUTS 2016 obowiązującej od 1 stycznia 2018 r. dostępne są na stronie <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/rewizja-klasyfikacji-nuts-2016/>.
14. W tablicach zawierających informacje w podziale na miasta i wieś, przez „miasta” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „wieś” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.
15. Użyte w tekście i w tablicach określenia „napływ” i „odpływ” należy rozumieć odpowiednio jako zameldowania na pobyt stały i wymeldowania z pobytu stałego.
16. Liczby względne (wskaźniki, odsetki), obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
17. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą różnić się od podanych wielkości „ogółem”.
18. Do ustalenia lokaty gminy lub powiatu w zależności od rodzaju wskaźnika dane porządkowane były malejąco lub rosnąco. Do ustalenia lokat przyjęto dokładniejsze wartości wskaźników. Gminy lub powiaty, dla których wskaźnik przyjął identyczną wartość otrzymały taką samą lokatę. Następne gminy lub powiaty otrzymały kolejną lokatę, w związku z tym, liczba lokat może być mniejsza niż liczba gmin lub powiatów.

Dane dla cech statystycznych, które są stymulantami uporządkowano malejąco, a destymulanty uporządkowano rosnąco.

Stymulanta (S) – cecha, której wyższa wartość ma pozytywny wpływ na podmiot, który opisuje.

- ludność na 1 km²,
- urodzenia żywe na 1 tys. ludności,
- przyrost naturalny na 1 tys. ludności,
- saldo migracji stałej na 1 tys. ludności,
- małżeństwa na 1 tys. ludności.

Destymulanta (D) – cecha, której wyższa wartość ma negatywny wpływ na podmiot, który opisuje.

- zgony na 1 tys. ludności,
- kobiety na 100 mężczyzn,
- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- mediana wieku,
- rozwody na 1 tys. ludności w wieku 20 lat i więcej.

19. W przypadku destymulanty – pod wykresami zamieszczono informację o uporządkowaniu województw lub powiatów od najniższej do najwyższej wartości prezentowanej cechy.
20. Wymieniając kolejno województwa, powiaty lub gminy wzięto pod uwagę ich wartości, a nie układ alfabetyczny.
21. Podane ogólne saldo migracji stałej oraz współczynniki na 1 tys. ludności w 2015 r. uwzględniają migracje zagraniczne za 2014 r.
22. W legendach map cyfry w nawiasach oznaczają liczbę powiatów lub gmin.
23. Stopnie urbanizacji DEGURBA (Degree of Urbanization). Zdefiniowano trzy klasy obszarów z uwzględnieniem kryterium ciągłości geograficznej, w połączeniu z granicą minimalnej liczby mieszkańców, bazującej na rozmieszczeniu ludności w siatce kwadratów o powierzchni 1 km² (tzw. komórkach). Komórki tej siatki mają identyczny kształt i powierzchnię, co pozwala uniknąć niekształceń powodowanych przez użycie jednostek o różnej wielkości.

Przyjęto następujące definicje:

- skupiska o wysokiej gęstości zaludnienia (nazwa alternatywna: centra miejskie) – sąsiadujące bokami kwadraty o gęstości zaludnienia co najmniej 1500 osób/km² i liczbie ludności przynajmniej 50 tys.,
- skupiska miejskie – sąsiadujące bokami kwadraty o gęstości zaludnienia co najmniej 300 osób/km² i liczbie ludności przynajmniej 5 tys.,
- komórki wiejskie – komórki znajdujące się poza skupiskami miejskimi.

Wyznaczono 3 klasy (obejmujące wszystkie lokalne jednostki administracyjne na poziomie LAU-2 – gminy) według stopnia urbanizacji DEGURBA: obszary gęsto zaludnione, obszary pośrednie, obszary słabo zaludnione¹⁸.

¹⁸ Wykorzystano wyjaśnienie z publikacji GUS [Dochody i warunki życia ludności Polski – Raport z badania EU– SILC 2016 str. 38.](#)

Szczegółowe informacje metodologiczne oraz pojęcia statystyczne opublikowane zostały w poniższych opracowaniach:

1. [Zeszyt metodologiczny – Ruch naturalny. Bilanse ludności](#),
2. [Zeszyt metodologiczny – Migracje ludności](#),
3. [Publikacja GUS „Trwanie życia w 2017 r.”](#),
4. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2014-2050-opracowana-2014-r,1,5.html>,
5. [Rocznik-demograficzny-2018](#).

Methodological notes

1. Data on size of population have been prepared using the **balance method**, according to the following pattern:

Size of population at the beginning of the year

+ life births

– deaths

+ registrations for permanent residence (from other units of territorial division and from abroad)

– deregistrations from permanent residence (to other units of territorial division and abroad)

+ registrations for temporary stay above 3 months (from other units of territorial division)

– deregistrations from temporary stay above 3 months (to other units of territorial division)

+(-) population shifts due to administrative changes

= Size of population at the end of the year.

Information on the number and structure of population presented in this publication have been compiled according to the national definition of residence. This means that the population balance does not include persons who have arrived from abroad for temporary stay (regardless of the duration of their temporary stay), but includes permanent residents of Poland (of the voivodship) temporarily staying abroad (regardless of the duration of their absence). Since 2010 the basis of the balance are the results of the Population and Housing Census held on 31st March 2011, and component data (births, deaths and migration) come from the reports of civil status offices, local registration offices of individual gminas and PESEL register.

2. **When computing per 1 thousand population** (100 thousand population) data as of the end of the year the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon during the year – as of 30 VI.
3. The **infant death rate** is calculated in relation to live births in the same period.
4. The **working age** population refers to population at the age of ability to work. For males, 18–64 years were adopted and for females – 18–59 years. Among the working age population the age groups of **mobility** (i.e. 18–44) and **non-mobility** (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The non-working age population refers to the **pre-working age** population, i.e., 0–17 and the **post-working age** population, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.
5. **Educational age groups:**
  - 3–6 years;
  - 7–12 years;
  - 13–15 years;
  - 16–18 years;
  - 19–24 years.

In the publication a group of children aged 0–2 years¹⁷ was presented, who are not included into educational age groups. The number of children at nursery age 0–2 defines the size of specific needs and resulted tasks hence for health care institutions.

6. **The average life expectancy of persons at the age of x** – the basic element of the life expectancy table, expressing the average number of years that a person of the age of x has yet to live with the assumption of mortality from the period for which life expectancy tables were compiled.

¹⁷ [Publications of the Government Population Council Reports „Demographic Situation of Poland“ Report 2017–2018 p. 68](#)

7. Data on **vital statistics** are presented in the following **territorial division**:
- births – by the place of permanent residence of the new born child's mother,
  - deaths – by the place of permanent residence of the deceased,
  - marriages – by the place of permanent residence of the husband before the wedding (in case when the husband before the wedding lived abroad, the place of residence of the wife before the wedding was adopted),
  - divorces – by the place of residence of person filing petition for divorce (in case when the person filing petition for divorce lived abroad, the place of residence of the person's spouse was adopted; if both spouses at the time of filing petition lived abroad, such cases are not included);
  - separations – by place of residence of the person filing petition (in case when the person filing petition lived abroad, the place of residence of the person's spouse was adopted; in case of unanimous petition of both spouses – the place of residence of husband is adopted; if both spouses at the time of filing petition lived abroad, such cases are not included).
8. Presented data on births refer to live births.
9. **Population projection until 2050** was prepared on the basis of the initial population number as of 31 XII 2013 (in administrative division valid as of 1st January 2014) as well as assumptions regarding trends in changes in fertility, mortality and international migration.
10. For presenting ageing processes of the population in a territorial layout (of powiats and gminas) Osanna triangle was used. The **Osanna triangle** was built in a coordinate system, which axes are sides of equilateral triangle characterising one of age groups of persons. Axes were scaled from 0% to 100%. For each powiat or gmina average shares of particular age groups of persons were used as a criterion of a division of the population on six types (a place of a point in the triangle indicates a share of particular age groups in total number of the population). Types of age of the population were grouped classifying powiats and gminas by structures of age of the population as demographically young, demographically stable and demographically ageing.
11. Natural increase and permanent net migration have been taken into account for the **demographic typology of Webb**.

Demographic types according to Webb for ACTIVE units:

- A-type – positive natural increase surpasses negative net migration,
- B-type – positive natural increase is higher than positive net migration,
- C-type – positive natural increase is lower than positive net migration,
- D-type – negative natural increase is compensated by positive net migration.

Demographic types according to Webb for NON-ACTIVE units:

- E-type – negative natural increase is not compensated by positive net migration,
- F-type – population loss is caused to a greater extent by negative natural increase than negative net migration,
- G-type – population loss is caused to a greater extent by negative net migration than negative natural increase,
- H-type – positive natural increase does not compensate negative net migration.

Demographic types F and G were changed in relation to previously published ones.

12. For the presentation of data in the publication, the Coding system for Territorial and Statistical Units (KTS), adopted for the purposes of databases and information systems of public statistics a uniform list of codes and names of basic units of the three-tier territorial division of the state and territorial units for statistical purposes (NUTS classification). The KTS system was introduced by internal Regulation No. 22 of the President of the Statistics Poland of 24th August 2017 on the introduction of the Coding System for Territorial and Statistical Units. It replaces, for the purposes of official statistics, the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NTS), abolished on 1st January 2018. The KTS system was developed on the basis of the national register of the official territorial division of the country (TERYT) and the classification of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS). The classification of Territorial Units for Statistical Purposes NUTS is applicable in the process of collecting, compiling and disseminating within the European Union comparable data for specific regional statistics. The NUTS classification is also used to shape regional policies of European Union countries and is necessary to carry out analyses of the level of socio-economic development of regions. The Coding system for Territorial and Statistical Units (KTS) divides Poland into territorial, hierarchically related units on seven levels. The territorial levels of the KTS system include:

- Level KTS 0 – Poland,
- Level KTS 1 – Macroregions (i.e. NUTS 1 units),
- Level KTS 2 – Voivodships,
- Level KTS 3 – Regions (or NUTS 2 units),
- Level KTS 4 – Subregions (i.e. NUTS 3 units),
- Level KTS 5 – Powiats (including cities with powiat status - analogically to the TERYT Register),
- Level KTS 6 – Gminas (including urban parts of urban-rural gminas, rural parts of urban-rural gminas, districts of Warszawa, delegatures of Kraków, Łódź, Poznań and Wrocław – analogically to the TERYT Register).

Data included in the publication – unless otherwise stated – are given in each administrative division of the country.

13. Information about Revision NUTS 2016 in force since 1st January 2018 is available on the website <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/rewizja-klasyfikacji-nuts-2016/>.
14. In tables including information in a division on urban and rural areas the term "urban areas" is understood as urban gminas and cities in urban-rural gminas, the term "rural areas" – rural gminas and rural areas in urban-rural gminas.
15. The terms "inflow" and "outflow" used in the text and in the tables should be understood as registrations for permanent residence and deregistrations from permanent residence, respectively.
16. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.
17. Due to the electronic method of data processing, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item "total".
18. To determine the position of gmina or powiat, depending on the type of rate data were ordered decreasingly or increasingly. More precise values of rates were used to determine the positions. Gminas or powiats for which the rate has the same value were given the same place. Next gminas or powiats have next place, therefore, the number of positions can be less than the number of gminas or powiats.

Data for statistical features, which are stimulants were ordered decreasingly, and destimulants were ordered increasingly.

Stimulant (S) – feature, which the higher value has a positive effect on the subject it describes.

- population per 1 km²,
- live births per 1 thousand population,
- natural increase per 1 thousand population,
- net permanent migration per 1 thousand population,
- marriages per 1 thousand population.

Destimulant (D) – feature, which the higher value has a negative effect on the subject it describes.

- deaths per 1 thousand population,
- females per 100 males,
- non-working age population per 100 persons of working age,
- median age,
- divorces per 1 thousand population aged 20 and more.

19. In case of destimulant – under the charts there is an information about the ordering of voivodships or powiats from the lowest to the highest value of the presented feature.
20. Listing respectively voivodships, powiats or gminas their values were taken into account not alphabetical order.
21. Presented total net permanent migration and ratios per 1 thousand population in 2015 include international migrations for 2014.
22. In the map legends numbers in parentheses identify the number of powiats or gminas.
23. Degrees of urbanization DEGURBA (Degree of Urbanization). Three classes of areas have been defined, taking into account the criterion of geographical continuity, combined with the limit of the minimum number of inhabitants, based on population distribution in a grid of 1 km² squares (the so-called cells). The cells of this mesh have the same shape and surface, which allows to avoid distortions caused by the use of units of various sizes.

The following definitions have been adopted:

- clusters with high population density (alternative name: urban centres) – squares adjacent to each other with a population density of at least 1500 persons/km² and a population of at least 50 thousand,
- urban clusters – neighbouring squares with a population density of at least 300 persons/km² and a population of at least 5 thousand,
- rural cells – cells located outside urban clusters.

Three classes have been designated (covering all local administrative units at the LAU-2 level – gminas) according to the urbanization level of DEGURBA: densely populated areas, intermediate areas, sparsely populated areas¹⁸.

¹⁸ The explanation from the Statistics Poland publication was used. [Revenue and living conditions of the Polish population – Report from the survey EU– SILC 2016 p. 38.](#)

Detailed methodological information and statistical concepts have been published in the following elaborations:

1. [Methodological book – Vital statistics. Population balances](#),
2. [Methodological book – Migration of population](#),
3. [Publication of the Statistics Poland "Life expectancy in 2017"](#),
4. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2014-2050-opracowana-2014-r-,1,5.html>,
5. [Demographic Yearbook 2018](#).